

Popoiu Daniela Janet

Gherasim Daniel Gheorghe

Brebuleț Silviu Daniel

EVALUAREA STRATEGIILOR EDUCAȚIONALE DE FACILITARE A REINTEGRĂRII COPILOR REMIGRAȚI

Daniela Janet Popoiu

Daniel Gheorghe Gherasim

Silviu Daniel Brebuleț

Evaluarea strategiilor educaționale de facilitare a reintegrării copiilor remigrați

Editura Alternative Educaționale

2018

Evaluarea strategiilor educaționale de facilitare a reintegrării copiilor remigrați a fost realizată în cadrul proiectului CRESC în Vrancea! – Copiii remigrați în Vrancea – educați, sprijiniți, consiliați, proiect implementat de Consiliul Județean Vrancea în parteneriat cu Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vrancea, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Elena Doamna” Focșani și InterCultural Iceland cu finanțare din Granturile SEE 2009-2014.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială Granturilor SEE 2009-2014 și a Fondului Român de Dezvoltare Socială (operator de program).

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPOIU, DANIELA JANET

Evaluarea strategiilor educaționale de facilitare a reintegrării copiilor remigrați / Popoiu Daniela Janet, Gherasim Daniel Gheorghe, Brebuleț Silviu Daniel. - Odobești : Alternative educaționale, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-94582-2-8

I. Gherasim, Daniel Gheorghe

II. Brebuleț, Silviu Daniel

CAP. I. METODOLOGIA CERCETĂRII	1
I.1. PROIECTUL CRESC ÎN VRANCEA.....	3
I.2. NUMĂRUL COPIILOR REMIGRAȚI ÎN JUDEȚUL VRANCEA	4
I.3. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE ANALIZEI	6
<i>Scopul analizei</i>	6
<i>Obiectivele analizei</i>	6
<i>Obiective operaționale</i>	6
I.4. LOTURI DE SUBIECȚI	7
I.5. INSTRUMENTE	7
I.6. DESFĂȘURAREA CERCETĂRII	8
CAP. II. IMPACTUL PROIECTULUI ASUPRA BENEFICIARILOR.....	9
II.1. IMPACTUL PROIECTULUI ASUPRA COPIILOR REMIGRAȚI	11
II.1.1. <i>Impactul proiectului asupra copiilor remigrați cu vârsta 8-12 ani</i>	11
II.1.1.1. Temperamentul	11
II.1.1.2. Comportamente disruptive	21
II.1.1.3. Anxietatea	24
II.1.2. <i>Impactul proiectului asupra copiilor remigrați cu vârsta 12-15 ani</i>	28
II.1.2.1. Autonomia personală	28
II.1.2.2. Strategii de coping	32
II.1.2.3. Anxietatea stare	38
II.1.2.4. Anxietatea trăsătură	39
II.1.2.5. Strategii de învățare	42
II.2. IMPACTUL PROIECTULUI ASUPRA PĂRINȚILOR COPIILOR REMIGRAȚI	48
II.2.1. <i>Informarea cu privire la situația specifică a copiilor remigrați</i>	48
II.2.2. <i>Conștientizarea situației specifice a copiilor remigrați</i>	49
II.2.3. <i>Formarea deprinderilor de lucru cu copiii remigrați</i>	49
II.2.4. <i>Stimularea interesului pentru activitățile cu copiii remigrați</i>	50
II.2.5. <i>Utilitatea percepută a intervenției instituționale</i>	51
II.3. IMPACTUL PROIECTULUI ASUPRA CADRELOR DIDACTICE	52
II.3.1. <i>Informarea cu privire la situația specifică a copiilor remigrați</i>	52
II.3.2. <i>Constientizarea situației specifice a copiilor remigrați</i>	53
II.3.3. <i>Formarea deprinderilor de lucru cu copiii remigrați</i>	54
II.3.4. <i>Stimularea interesului pentru activitățile cu copiii remigrați</i>	55
II.3.5. <i>Utilitatea percepută a intervenției instituționale</i>	55
CAP. III. EVALUAREA PROIECTULUI DE CĂTRE BENEFICIARI	57
III.1. EVALUAREA PROIECTULUI DE COPIII REMIGRAȚI	59
III.1.1. <i>Evaluarea activităților desfășurate</i>	59
III.1.2. <i>Evaluarea relevanței și impactului activităților</i>	59
III.1.3. <i>Evaluarea utilității activităților desfășurate</i>	60
III.1.4. <i>Evaluarea atractivității activităților desfășurate</i>	61
III.2. EVALUAREA PROIECTULUI DE PĂRINȚII COPIILOR REMIGRAȚI	62
III.2.1. <i>Evaluarea activităților desfășurate</i>	62
III.2.2. <i>Evaluarea relevanței și impactului activităților</i>	63
III.2.3. <i>Evaluarea utilității activităților desfășurate</i>	64
III.2.4. <i>Evaluarea atractivității activităților desfășurate</i>	65
III.3. EVALUAREA PROIECTULUI DE CADRELE DIDACTICE CARE LUCREAZĂ CU COPII REMIGRAȚI	65
III.3.1. <i>Evaluarea activităților desfășurate</i>	65
III.3.2. <i>Evaluarea relevanței și impactului activităților</i>	66
III.4. ANALIZA COMPARATIVĂ A EVALUĂRILOR REALIZATE DE COPII, PĂRINȚI ȘI PROFESORI	67
III.4.1. <i>Evaluarea activităților desfășurate</i>	67
III.4.2. <i>Evaluarea specialiștilor implicați în proiect</i>	70
III.4.3. <i>Evaluarea relevanței și impactului activităților</i>	71

CAP. IV. EFECTELE PROIECTULUI ASUPRA SERVICIILOR DE ASISTENȚĂ PSIHO-PEDAGOGICĂ FURNIZATE DE CJRAE ȘI UNITĂȚILE ȘCOLARE 73

IV.1. EFECTELE PROIECTULUI ÎN VIZIUNEA REPREZENTANȚILOR CJRAE	75
IV.1.1. <i>Evaluarea activităților din cadrul proiectului</i>	75
IV.1.2. <i>Evaluarea metodologiei din cadrul proiectului</i>	76
IV.1.3. <i>Evaluarea resurselor dezvoltate prin proiect</i>	77
IV.1.4. <i>Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor</i>	78
IV.2. EFECTELE PROIECTULUI ÎN VIZIUNEA MANAGEMENTULUI INSTITUȚIILOR ȘCOLARE	78
IV.2.1. <i>Evaluarea activităților din cadrul proiectului</i>	78
IV.2.2. <i>Evaluarea metodologiei din cadrul proiectului</i>	79
IV.2.3. <i>Evaluarea resurselor dezvoltate prin proiect</i>	80
IV.2.4. <i>Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor</i>	81
IV.3. ANALIZA COMPARATIVĂ A RĂSPUNSURILOR REPREZENTANȚILOR CJRAE ȘI MANAGERILOR INSTITUȚIILOR ȘCOLARE.....	82
IV.3.1. <i>Evaluarea activităților din cadrul proiectului</i>	82
IV.3.2. <i>Evaluarea metodologiei din cadrul proiectului</i>	84
IV.3.3. <i>Evaluarea resurselor dezvoltate prin proiect</i>	85
IV.3.4. <i>Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor</i>	86

CAP. V. CONCLUZII 89

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR PROIECTULUI ASUPRA BENEFICIARILOR	91
<i>Impactul activităților proiectului asupra copiilor remigrați</i>	91
<i>Impactul activităților proiectului asupra părinților copiilor remigrați</i>	94
Informarea părinților cu privire la situația specifică a copiilor remigrați.	94
Conștientizarea de către părinți a situației specifice a copiilor remigrați.....	94
Formarea deprinderilor parentale de lucru cu copiii remigrați.....	94
Stimularea interesului părinților pentru desfășurarea activităților cu copiii remigrați.	94
Utilitatea percepută de părinți a unei strategii de intervenție instituțională.....	94
<i>Impactul activităților proiectului asupra cadrelor didactice</i>	95
Informarea cadrelor didactice cu privire la situația specifică a copiilor remigrați.....	95
Conștientizarea de către cadrele didactice a situației specifice a copiilor remigrați.	95
Formarea deprinderilor cadrelor didactice de lucru cu copiii remigrați.....	96
Stimularea interesului cadrelor didactice pentru desfășurarea activităților cu copiii remigrați.....	96
Utilitatea percepută de cadrele didactice a unei strategii de intervenție instituțională	96
EVALUAREA PROIECTULUI DE CĂTRE BENEFICIARI.....	97
Conținutul activităților.	97
Metodologia utilizată	97
Durata activităților.	97
Organizarea activităților.....	97
Relevanța activităților.	97
Impactul activităților.....	97
Resursele umane.....	97
EFECTELE PROIECTULUI ASUPRA SERVICIILOR DE ASISTENȚĂ PSIHO-PEDAGOGICĂ	98
Activitățile proiectului CRESC în Vrancea.....	98
Metodologia proiectului.	98
Resursele dezvoltate prin proiect.	99
Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor proiectului.	99
PUNCTELE TARI ALE PROIECTULUI	99
PUNCTELE SLABE ALE PROIECTULUI	101
SUGESTII DE OPTIMIZARE A ACTIVITĂȚILOR ÎN ETAPA DE SUSTENABILITATE	101

Cap. I. Metodologia cercetării

Contextul cercetării

Numărul copiilor remigrați în județul Vrancea

Scopul și obiectivele analizei

Loturi de subiecți

Instrumente

Desfășurarea cercetării

I.1. Proiectul CRESC în Vrancea

Proiectul CRESC în Vrancea! - Copiii remigrați în Vrancea - educați, sprijiniți, consiliați! a vizat facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați (copiii reveniți în România după o perioadă petrecută în străinătate) prin implementarea unor măsuri active de consiliere psiho-educatională a copiilor, dar și a unor activități de dezvoltare a competențelor părinților și specialiștilor din domeniu.

Proiectul a presupus înființarea a 3 Centre Zonale de Asistență Psiho-educatională a Copiilor Remigrați în Focșani, Adjud și Mărășești care au asigurat accesul a 300 de copii remigrați la resurse educaționale specifice și consiliere în domeniu, accesul a 300 de părinți la programe de educație parentală adaptate pentru situația lor specifică și dezvoltarea competențelor specifice a 340 de profesioniști în domeniu.

Metodologia inovatoare de intervenție a presupus dezvoltarea și furnizarea unor servicii educaționale integrate noi, inovatoare, având ca beneficiari toți actorii sociali implicați în reintegrarea copiilor remigrați (copii, părinți, cadre didactice, alți specialiști) pentru asigurarea coerenței eforturilor depuse și eficientizarea reinserției sociale și reintegrării educaționale a copiilor remigrați.

Scopul proiectului a fost facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați (copiii reveniți în România după o perioadă petrecută în străinătate) prin implementarea unor măsuri active care să vizeze atât consilierea psihoeducatională a copiilor, cât și dezvoltarea competențelor părinților și specialiștilor care sunt implicați în educarea acestor copii.

Obiectivele proiectului au fost: 1) înființarea a 3 Centre Zonale de Asistență Psiho-educatională a Copiilor Remigrați care au furnizat timp de 18 servicii de asistență psihologică și pedagogică pentru toate categorii de grup țintă în vederea asigurării accesului copiilor la resurse educaționale destinate egalizării șanselor și accesului la educație; 2) dezvoltarea și furnizarea unor servicii educaționale integrate noi, inovatoare, care au vizat intervenția asupra triadei educative copil-părinte-cadru didactic / alt specialist cu instrumente specifice educației formale și informale, servicii care asigură asistență integrată pentru copiii remigrați: consiliere de grup, consiliere individuală, activități remediale, activități educative în cadru informal / tabere de vară; 3) elaborarea unei metodologii educaționale integrate inovative (ghiduri de lucru pentru specialiști, metodologii de intervenție, instrumente de lucru, metodologii de interpretare a rezultatelor evaluărilor psihologice) care au constituit un sprijin pentru beneficiari în scopul depășirii situației de dificultate sau vulnerabilitate asociată revenirii în România după o perioadă petrecută în străinătate.

Proiectul a fost implementat de Consiliul Județean Vrancea în parteneriat cu Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vrancea, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Elena Doamna” Focșani și InterCultural Iceland cu finanțare din Granturile SEE 2009-2014.

Principalele activități desfășurate în cadrul proiectului au fost destinate copiilor remigrați (consiliere educațională, activități de educație remedială, în special în ceea ce

privește dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română, activități educaționale desfășurate în contexte nonformale și informale – tabere de vară și vizite de studiu), dar proiectul a presupus și activități destinate părinților (consiliere, activități de facilitare a comunicării părinte-copil-cadre didactice) și specialiștilor din educație (cursuri internaționale de formare și consiliere psiho-pedagogică).

I.2. Numărul copiilor remigrați în județul Vrancea

Conform datelor furnizate de Inspectoratul Școlar al județului Vrancea, centralizate de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vrancea (Adresa răspuns nr. 526 din 19.04.2016 privind numărul copiilor reveniți din străinătate în Vrancea în perioada 01.09.2009 – 15.04.2016), *în județul Vrancea au solicitat echivalarea studiilor din străinătate în vederea reînmatriculării în sistemul educațional românesc 1210 copii*. Prin raportare la anul școlar al reînmatriculării și clasa în care au fost reînmatriculați, 143 dintre aceștia ar fi trebuit să termine între timp liceul (estimare realizată având în vedere traseul educațional „normal”, fără situațiile excepționale de repetenție, exmatriculare etc), astfel încât putem considera că în județul Vrancea, *în anul școlar 2015-2016, conform informațiilor oficiale, erau înmatriculați 1067 elevi remigrați*.

Raportat la întreaga populație școlară a județului Vrancea (42.328 de elevi în clasele I-XII, conform Raportului privind starea învățământului din județul Vrancea în anul școlar 2014-2015, <http://isjvn.vn.edu.ro>), *elevii remigrați din județul Vrancea reprezintă 2,52% din totalul populației școlare*.

Totuși, numărul real al copiilor remigrați din județul Vrancea este semnificativ mai mare, având în vedere faptul că statisticile oficiale sunt realizate pe baza cererilor de echivalare a studiilor din străinătate, ceea ce înseamnă că nu există informații despre copiii reveniți în țară la vârste preșcolare (categoria de vârstă 0-6/7 ani este total exclusă din analiză), precum și copiii care nu au solicitat, din diverse motive, echivalarea studiilor realizate în străinătate.

Marea majoritate a copiilor remigrați în județul Vrancea revin din Italia (81,57%), în timp ce apogeul remigrației a fost în anul școlar 2013-2014. Faptul că remigrația se realizează preponderent dintr-un singur sistem educațional ar putea fi un avantaj pentru unitățile școlare din Vrancea, care pot optimiza demersurile de reintegrare educațională a copiilor remigrați printr-o cunoaștere adecvată a sistemului de educație din Italia și adaptarea activităților instructiv-educative la specificul activităților cu care copiii au fost obișnuiți în Italia, aceste activități adaptate fiind relevante pentru aproape întreaga populație școlară remigrată.

Remigrația este un fenomen relativ independent de mediul de rezidență (numărul reînmatriculărilor copiilor remigrați în unități școlare din mediul urban este relativ similar cu cel al reînmatriculărilor în unități școlare din rural) și de gen (numărul băieților remigrați este similar cu al fetelor remigrate).

La nivelul județului Vrancea există U.A.T. în care remigrația copiilor români este inexistentă oficial (Bălești, Bârsești, Jitia, Păulești) sau foarte redusă (Chiojdeni, Spulber,

Negrilești, Vintileasca etc.), în timp unitățile școlare din municipiul reședință de județ, Focșani, asigură reintegrarea educațională pentru aproximativ o treime din numărul total al copiilor remigrați în județul Vrancea.

Comunitățile locale în care ponderea copiilor remigrați este cea mai mare sunt Focșani, Fitionești, Răcoasa, Adjud, Vulturu, Ruginești, Broșteni, Panciu și Bordești, U.A:T. în care mai mult de 3% dintre elevi sunt reveniți din străinătate.

Cei mai mulți dintre elevii remigrați în județul Vrancea au fost reînmatriculați conform traseului educațional normal, la nivelul educațional corespunzător ultimei clase absolvite în străinătate; totuși, aproximativ 10% dintre elevii remigrați repetă în România una sau două clase absolvite deja în străinătate, aspect care ar trebui să nu mai fie întâlnit din anul școlar viitor, odată cu aplicarea OMENCȘ 5268 / 2015, care prevede că „echivalarea se realizează automat, fără susținerea de măsuri compensatorii, pentru toate clasele promovate la unități de învățământ din străinătate sau la organizațiile furnizoare de educație” (art. 3, alin. 4).

În medie, copiii români remigrați în județul Vrancea au absolvit 3 clase în străinătate (media este 3,12), cei mai mulți dintre ei revenind în România după o clasă (250 elevi, reprezentând aprox. 20% din total) sau un semestru în străinătate (75 de elevi, reprezentând 6,3% din total). *În mod surprinzător, ponderea copiilor care repetă cel puțin un an școlar este mai mare în cazul copiilor reînmatriculați în învățământul primar*, echivalarea studiilor fiind aparent mai ușor de realizat cu cât numărul claselor absolvite în străinătate este mai mare.

În ceea ce privește traseul educațional, aproximativ 60% dintre elevii remigrați în Vrancea au început școala în străinătate și acum o continuă în România, în timp ce aproximativ 40% sunt în situația de a face față celei de-a doua schimbări a sistemului educațional, începând școala în România, continuând-o o perioadă în străinătate și apoi revenind în sistemul educațional românesc. Așa cum era de așteptat, numărul elevilor care au început școlarizarea în străinătate este mai mare în cadrul populației remigrate în învățământul primar, în timp ce numărul elevilor care au schimbat de cel puțin două ori sistemul educațional este mai mare în rândul populației remigrate în învățământul liceal.

Informațiile oficiale privind remigrația copiilor în județul Vrancea nu cuprind detalii despre mediul familial sau despre caracteristicile psiho-sociale ale copiilor reînmatriculați după o perioadă petrecută în străinătate, astfel încât pentru a realiza o analiză a acestor caracteristici este necesară raportarea la alte surse de informații.

O estimare cu privire la caracteristicile copiilor remigrați în Vrancea poate fi realizată pe baza datelor privind beneficiarii proiectului CRESC în Vrancea! (Adresa răspuns nr. 546 din 25.04.2016 privind numărul beneficiarilor proiectului CRESC ÎN Vrancea), proiect în cadrul căruia au fost asistați pentru reintegrarea socială și educațională 399 de copii cu vârsta cuprinsă între 5 și 15 ani. Deși acuratețea acestor date este mai redusă decât în cazul informațiilor oficiale, pot facilita conturarea unei imagini de ansamblu privind caracteristicile populației școlare remigrate în județul Vrancea.

Majoritatea copiilor remigrați provin din familii biparentale cu mai mulți copii (172, reprezentând aprox. 43%). Totuși, aproape un sfert dintre copiii remigrați sunt, din

diverse motive, în creșterea și îngrijirea doar a unuia dintre părinți, ceea ce poate conduce la dificultăți suplimentare de readaptare.

O mare parte dintre copiii remigrați (37%) nu locuiește ulterior migrației cu ambii părinți (în timp ce aproximativ 10% dintre ei nu locuiesc cu nici unul dintre părinții lor), aspect care poate îngreuna procesul de readaptare la spațiul cultural și educațional românesc ulterior remigrației.

Atitudinea părinților față de implicarea copiilor în decizia migrației sau remigrației este una destul de rezervată, ponderea copiilor care nu au fost întrebați fiind destul de mare în cazul ambelor decizii. Totuși, este de remarcat numărul redus al copiilor care, întrebați fiind dacă sunt de acord să migreze și, respectiv, să se întoarcă în România, își exprimă dezacordul față de aceste decizii.

Mai mult de un sfert dintre copiii care se întorc în Vrancea după o perioadă petrecută în străinătate au în plan să plece din nou în străinătate, acest procent fiind ceva mai mare în cazul copiilor care nu au fost consultați sau nu au dorit să revină în România. Cea mai mare parte a copiilor care și-au dorit să revină în Vrancea (70%) nu își doresc să mai plece în străinătate, în timp ce ponderea copiilor care nu vor să emigreze deși nu și-au dorit / nu au fost întrebați cu privire la revenirea în Vrancea este mult mai mică (43%).

Aceste informații reflectă o influență relevantă a implicării copilului în decizia de a reveni în România asupra intenției sale de emigrare ulterioară.

I.3. Scopul și obiectivele analizei

Scopul analizei

Scopul analizei este reprezentat de analiza impactului activităților desfășurate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea asupra tuturor categoriilor de beneficiari ai proiectului, raportat la activitățile specifice desfășurate cu fiecare categorie de beneficiari.

Obiectivele analizei

Analiza de impact a proiectului CRESC în Vrancea a avut următoarele obiective:

1. analiza impactului proiectului asupra copiilor, pe intervale de vârstă;
2. analiza impactului proiectului asupra părinților copiilor remigrați;
3. analiza impactului proiectului asupra cadrelor didactice;
4. analiza impactului proiectului asupra activității de asistență psihopedagogică.

Obiective operaționale

Exprimate operațional, obiectivele proiectului sunt:

1. analiza modificărilor induse de activitățile proiectului asupra trăsăturilor temperamentale, comportamentelor disruptive și anxietății copiilor cu vârsta de 8-12 ani;
2. analiza modificărilor induse de activitățile proiectului asupra autonomiei personale, strategiilor de coping cognitiv-emoțional, anxietății, strategiilor de învățare și

motivației școlare a copiilor cu vârsta de 12-15 ani;

3. analiza impactului proiectului asupra părinților copiilor remigrați, raportat la creșterea gradului de informare, creșterea gradului de conștientizare a nevoilor specifice ale copiilor remigrați, dezvoltarea deprinderilor de lucru, creșterea gradului de interes pentru activități, dezvoltarea unei atitudini pozitive față de intervenția instituțională pentru facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați.

4. analiza impactului proiectului asupra cadrelor didactice care lucrează cu copii remigrați, raportat la creșterea gradului de informare, creșterea gradului de conștientizare a nevoilor specifice ale copiilor remigrați, dezvoltarea deprinderilor de lucru, creșterea gradului de interes pentru activități, dezvoltarea unei atitudini pozitive față de intervenția instituțională pentru facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați.

I.4. Loturi de subiecți

Pentru atingerea obiectivelor operaționale ale cercetării au fost investigate loturi diferite de subiecți:

 pentru atingerea obiectivului operațional 1 a fost investigat un lot de subiecți alcătuit din 38 de copii remigrați cu vârsta cuprinsă între 8 și 12 ani, care au participat la toate tipurile de activități organizate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea;

 pentru atingerea obiectivului operațional 2 a fost investigat un lot de subiecți alcătuit din 41 de copii remigrați cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani, care au participat la toate tipurile de activități organizate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea;

 pentru atingerea obiectivului operațional 3 a fost investigat un lot de subiecți alcătuit din 44 de părinți ai copiilor remigrați, având în vedere 2 criterii specifice de selecție: participarea părinților la activitățile din cadrul proiectului, precum și participarea copiilor acestora la toate tipurile de activități organizate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea;

 pentru atingerea obiectivului operațional 4 a fost investigat un lot de subiecți alcătuit din 55 de cadre didactice care au participat la activitățile desfășurate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea;

I.5. Instrumente

Pentru atingerea obiectivelor operaționale ale cercetării au fost utilizate instrumente specifice raportat la variabilele dependente propuse și lotul de subiecți investigat:

 pentru atingerea obiectivului operațional 1 au fost utilizate teste psihologice specifice:

- scala de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară
- scala de evaluare a comportamentelor disruptive
- scala Spence de autoevaluare a anxietății la școlari.

Toate aceste 3 instrumente reprezintă teste psihologice standardizate și adaptate pe populația din România pentru intervalul de vârstă menționat, făcând parte din bateria

de evaluare psihologică PEDb elaborată de Cognitrom, achiziționată în cadrul proiectului.

📖 pentru atingerea obiectivului operațional 2 au fost utilizate teste psihologice specifice:

- chestionarul de autonomie personală AP
- chestionarul de coping cognitiv emoțional CERQ
- scalele Endler de evaluare multidimensională a anxietății EMAS-SAS
- chestionarul de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI

Toate aceste 4 instrumente reprezintă teste psihologice standardizate și adaptate pe populația din România pentru intervalul de vârstă menționat, făcând parte din bateria de evaluare psihologică PEDb elaborată de Cognitrom, achiziționată în cadrul proiectului.

📖 pentru atingerea obiectivului operațional 3 a fost utilizat un chestionar elaborat în cadrul cercetării care urmărește evaluarea impactului activităților asupra unor dimensiuni specifice ale evaluării parentale: creșterea gradului de informare, creșterea gradului de conștientizare a nevoilor specifice ale copiilor remigrați, dezvoltarea deprinderilor de lucru, creșterea gradului de interes pentru activități, dezvoltarea unei atitudini pozitive față de intervenția instituțională pentru facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați.

📖 pentru atingerea obiectivului operațional 4 a fost utilizat un chestionar elaborat în cadrul cercetării care urmărește evaluarea impactului activităților asupra unor dimensiuni specifice ale evaluărilor realizate de cadrele didactice: creșterea gradului de informare, creșterea gradului de conștientizare a nevoilor specifice ale copiilor remigrați, dezvoltarea deprinderilor de lucru, creșterea gradului de interes pentru activități, dezvoltarea unei atitudini pozitive față de intervenția instituțională pentru facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați.

I.6. Desfășurarea cercetării

Pentru atingerea obiectivelor operaționale 1 și 2 a fost organizată o cercetare longitudinală, confirm paradigmei test-retest. Astfel, variabilele dependente au fost evaluate la începutul proiectului, în etapa de început a activităților proiectului (test), respectiv la finalul proiectului, după participarea copiilor la activitățile proiectului (retest). Procedura de cercetare a presupus analiza diferențelor dintre evaluarea inițială (test) și evaluarea finală (retest), aceste diferențe reprezentând impactul activităților la care copiii remigrați au participat în cadrul proiectului CRESC în Vrancea.

Pentru atingerea obiectivelor operaționale 3 și 4 a fost organizată o cercetare transversală, care presupune o singură evaluare a variabilelor dependente analizate, evaluare care a fost realizată finalul proiectului, după participarea copiilor la activitățile proiectului.

Cap. II. Impactul proiectului asupra beneficiarilor

Impactul proiectului asupra copiilor remigrați

Impactul proiectului asupra părinților copiilor remigrați

Impactul proiectului asupra cadrelor didactice

II.1. Impactul proiectului asupra copiilor remigrați

Impactul proiectului asupra copiilor remigrați a fost analizat secvențial pentru 2 intervale de vârstă, fiind analizate efectele participării la activitățile proiectului pentru copiii de 8-12 ani, respectiv 12-15 ani.

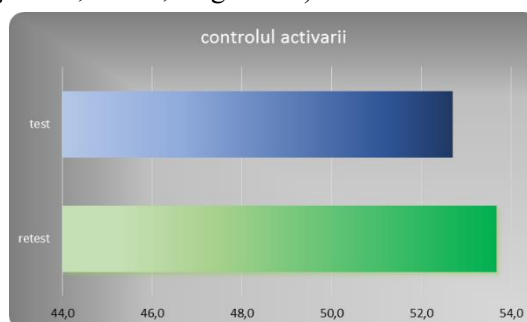
II.1.1. Impactul proiectului asupra copiilor remigrați cu vârsta 8-12 ani

II.1.1.1. Temperamentul

Controlul activării

Operaționalizarea conceptului: „capacitatea de a performa o acțiune, atunci când există o tendință puternică de a o evita” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „controlul activării” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

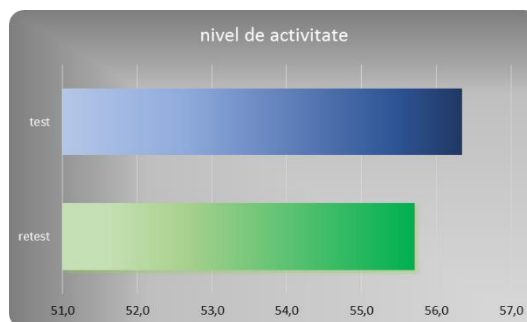
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=-1,135$; corespunzător unui $p=0,264$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „controlul activării”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Nivel de activitate

Operaționalizarea conceptului: „activitatea motorie grosieră, incluzând rata și amplitudinea mișcării” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „nivel de activitate” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

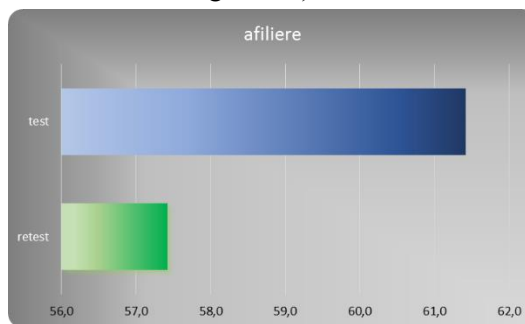
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=0,851$; corespunzător unui $p=0,400$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „nivel de activitate”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Afilier

Operaționalizarea conceptului: „nevoia de apropiere față de ceilalți, independent de timiditate sau extroversie” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „afilier” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

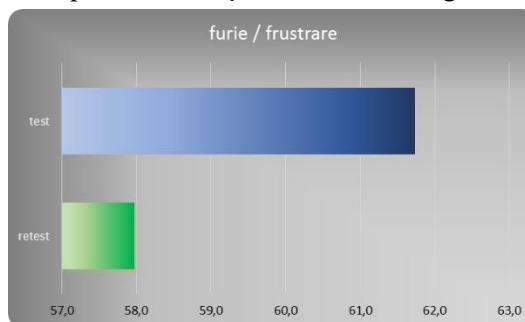
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=4,209$; corespunzător unui $p<0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „afilier”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Furie / frustrare

Operaționalizarea conceptului: „emoționalitatea negativă ca sursă de întrerupere a sarcinilor aflate în desfășurare sau a blocării atingerii scopurilor” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „furie / frustrare” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

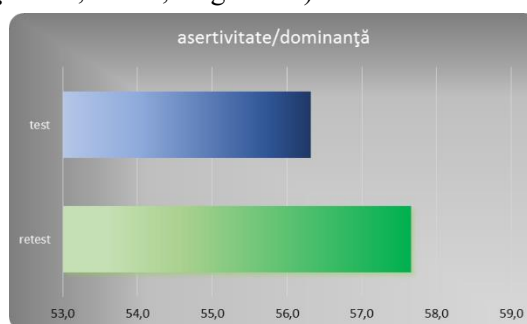
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=3,877$; corespunzător unui $p<0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „furie / frustrare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Asertivitate

Operaționalizarea conceptului: „tendința de a vorbi fără ezitări și de a obține/menține controlul în interacțiunile sociale” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copii de 8-12 ani la scala de evaluare „asertivitate” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

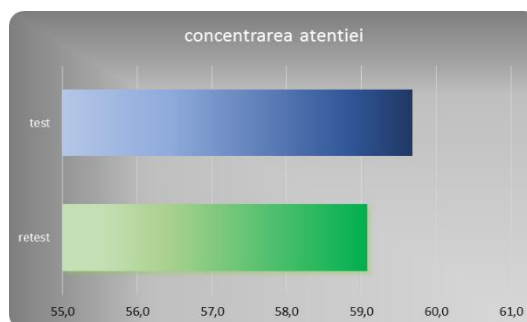
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=-1,417$; corespunzător unui $p=0,165$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „asertivitate”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Concentrarea atenției

Operaționalizarea conceptului: „tendința de a-și menține concentrarea în sarcini” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copii de 8-12 ani la scala de evaluare „concentrarea atenției” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

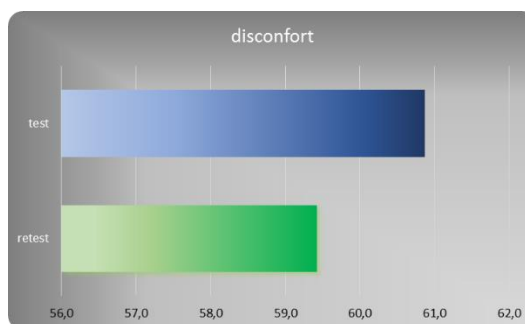
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=0,918$; corespunzător unui $p=0,365$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „concentrarea atenției”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Disconfort

Operaționalizarea conceptului: „afectivitatea negativă legată de calitățile senzoriale ale stimulării, inclusiv intensitatea, rata, complexitatea luminii, mișcării, sunetului sau a texturii” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „disconfort” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

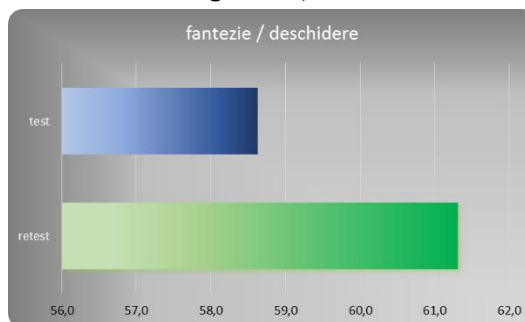
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=1,625$; corespunzător unui $p=0,113$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „disconfort”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Fantezie / deschidere

Operaționalizarea conceptului: „manifestarea unei imaginații active, a sensibilității estetice și a curiozității intelectuale” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „fantezie / deschidere” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

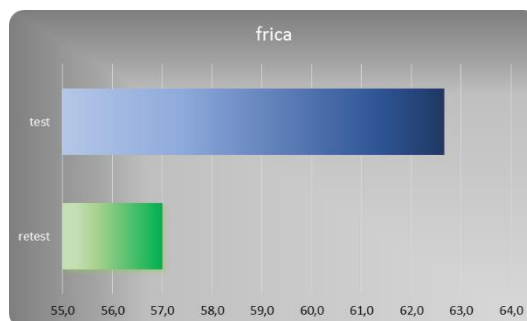
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=-3,655$; corespunzător unui $p=0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „fantezie / deschidere”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Frica

Operaționalizarea conceptului: „afect negativ, care include neliniște, îngrijorare, nervozitate, legat de anticiparea unei dureri sau a unui stres și/sau de situații potențial amenințătoare” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „frica” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

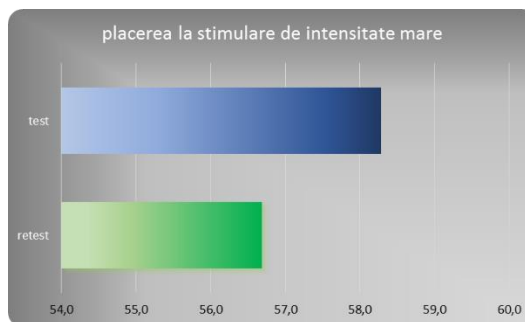
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=4,284$; corespunzător unui $p<0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „frica”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Plăcere la stimulare de intensitate mare

Operaționalizarea conceptului: „plăcerea sau încântarea legate de situații care conțin stimulare de intensitate, rată, complexitate, noutate sau incongruență sporite” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „plăcere la stimulare de intensitate mare” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

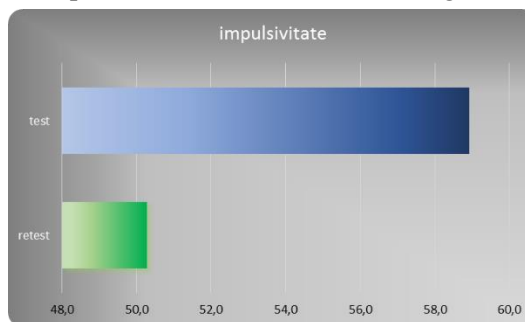
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=1,094$; corespunzător unui $p=0,281$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „plăcere la stimulare de intensitate mare”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Impulsivitate

Operaționalizarea conceptului: „viteza de inițiere a răspunsului” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „impulsivitate” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

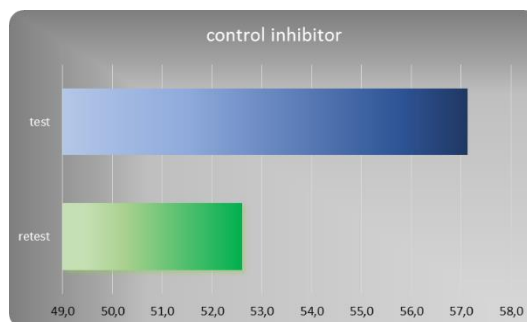
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=4,729$; corespunzător unui $p<0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „impulsivitate”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Control inhibitor

Operaționalizarea conceptului: „capacitatea de a planifica și de a suprima răspunsuri necorespunzătoare, fie în urma unor instrucțiuni, fie în situații noi sau incerte” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „control inhibitor” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

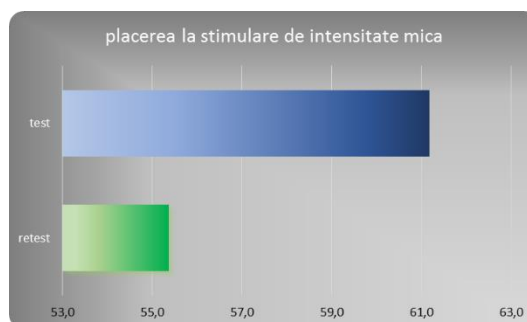
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=2,765$; corespunzător unui $p=0,009$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „control inhibitor”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Plăcere la stimulare de intensitate mică

Operaționalizarea conceptului: „plăcerea sau entuziasmul resimțite în situații care presupun o stimulare de nivel redus ca rată de intensitate, complexitate, noutate sau incongruență” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „plăcere la stimulare de intensitate mică” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

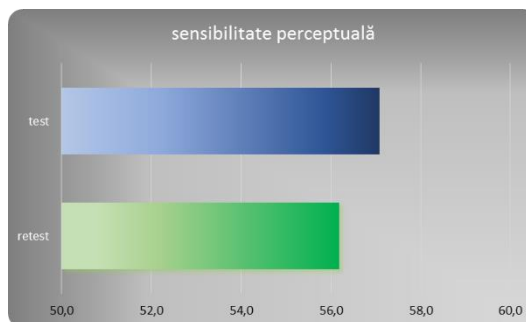
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=3,767$; corespunzător unui $p=0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „plăcere la stimulare de intensitate mică”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Sensibilitate perceptuală

Operaționalizarea conceptului: „detectarea unor stimuli de intensitate redusă din mediul extern” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În graficul următor sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „sensibilitate perceptuală” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

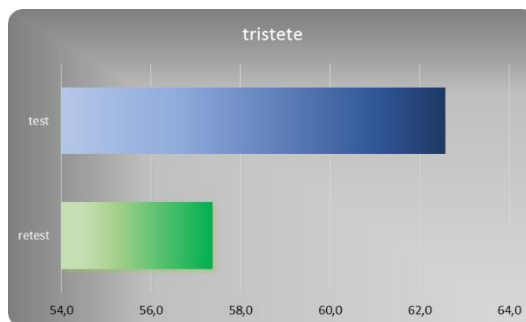
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=0,761$; corespunzător unui $p=0,452$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „sensibilitate perceptuală”; această dimensiune temperamentală nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Tristețe

Operaționalizarea conceptului: „afectivitatea negativă, reducerea energiei și diminuarea dispoziției, ca urmare a unei suferințe fizice, a unei dezamăgiri, a unei pierderi” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „tristețe” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

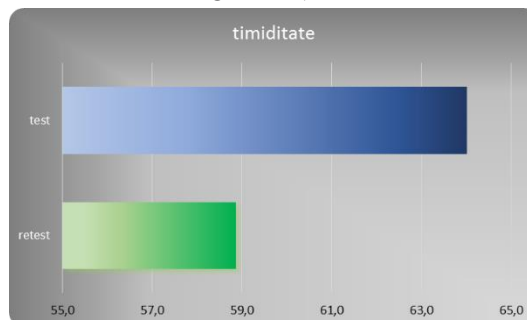
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=3,065$; corespunzător unui $p=0,004$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „tristețe”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Timiditate

Operaționalizarea conceptului: „reacții de apropiere lente sau inhibitate în situații caracterizate prin noutate și incertitudine” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „timiditate” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

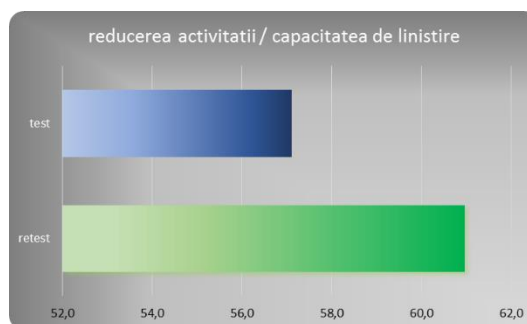
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=3,409$; corespunzător unui $p=0,002$, semnificativ pentru un interval de încredere de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „timiditate”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Reducerea activității / capacitatea de liniștire

Operaționalizarea conceptului: „rapiditatea revenirii reacțiilor emoționale la nivelul de bază după niveluri ridicate de stres, ale emoțiilor pozitive sau ale arousal-ului general” (Manualul Scalei de evaluare a temperamentului pentru copiii de vârstă școlară, PEDb).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „reducerea activității / capacitatea de liniștire” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

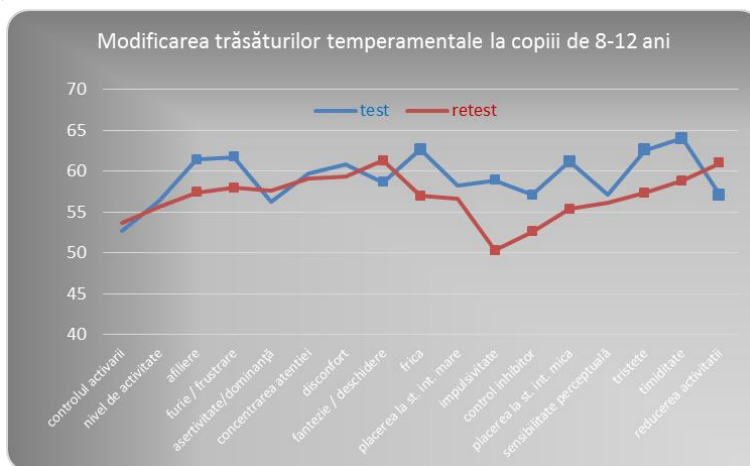
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=-2,603$; corespunzător unui $p=0,013$, semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „reducerea activității / capacitatea de liniștire”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele

obținute la retest; această dimensiune temperamentală este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza comparativă de ansamblu

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați cu vârsta de 8-12 ani la scalele de evaluare a dimensiunilor temperamentale, înainte și respectiv după participarea la activitățile proiectului (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică (și așa cum au demonstrat testele de semnificație statistică a diferenței dintre medii), participarea copiilor de 8-12 ani la activitățile din cadrul proiectului CRESC în Vrancea a avut un impact semnificativ asupra dezvoltării trăsăturilor temperamentale ale acestora, 10 din cele 17 dimensiuni supuse analizei fiind influențate semnificativ de participarea la activitățile educaționale desfășurate în context formal și informal, individual sau în grupe (8 dimensiuni sunt mai puțin dezvoltate la finalul proiectului comparativ cu începutul, în timp ce 2 dimensiuni sunt mai dezvoltate la final).

Concret, copiii de 8-12 ani care au participat la activitățile proiectului Cresc în Vrancea:

■ manifestă într-o măsură semnificativ mai redusă nevoia de apropiere față de ceilalți, dependența față de ceilalți;

■ sunt mai puțin afectați în sarcinile aflate în desfășurare de manifestări emoționale negative sau inadaptate;

■ prezintă într-o măsură semnificativ mai redusă stări afective negative, de tipul neliniște, îngrijorare, nervozitate, legat de anticiparea unei dureri sau a unui distres și/sau de situații potențial amenințătoare;

■ au o viteză de inițiere a răspunsului psiho-somatic semnificativ mai redusă, un nivel mai redus al impulsivității;

■ au o capacitate mai dezvoltată de a planifica activitățile viitoare și de a suprima răspunsuri necorespunzătoare;

📖 prezintă un nivel mai redus al plăcerii sau entuziasmului în situații care presupun o stimulare de nivel redus ca rată de intensitate, complexitate, noutate sau incongruență

📖 prezintă la un nivel mai redus afectivitatea negativă, reducerea energiei și diminuarea dispoziției, ca urmare a unei suferințe fizice, a unei dezamăgiri, a unei pierderi;

📖 își dezvoltă capacitatea de a reacționa rapid și dezinhibat în situații caracterizate prin noutate și incertitudine

📖 dezvoltă o unei imaginație activă, sensibilitate estetică și curiozitate intelectuală;

📖 manifestă rapiditatea revenirii reacțiilor emoționale la nivelul de bază după niveluri ridicate de stres, ale emoțiilor pozitive sau ale arousal-ului general.

Deși există și trăsături temperamentale care nu au fost semnificativ influențate de participarea copiilor la activitățile de consiliere din cadrul proiectului, în pofida complexității acestor activități și adaptării lor la specificul psiho-social al fiecărui copil în parte, impactul activităților poate fi considerat semnificativ (mai mult de jumătate dintre variabilele supuse analizei sunt influențate semnificativ). Impactul pozitiv al proiectului a fost facilitat de vârsta copiilor și de plasticitatea psihologică a acestora, în pofida faptului că trăsăturile temperamentale sunt printre cele mai puțin educabile trăsături psihologice.

În analiza impactului proiectului trebuie ținut cont de faptul că toate modificările semnificative sunt dezirabile (trăsăturile temperamentale ale copiilor se dezvoltă în direcția dezirabilității sociale și în direcția obiectivelor stabilite pentru activitățile de consiliere la care au participat copiii), fără a exista practic nici un efect semnificativ care să nu fi fost dorit de specialiștii care au desfășurat intervenția psiho-pedagogică specifică.

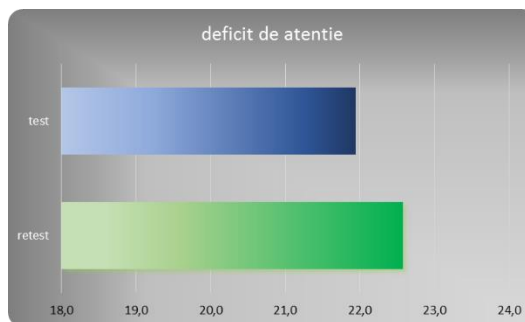
În consecință, din punctul de vedere al modificărilor în sfera temperamentală a copiilor de 8-12 ani, programul de consiliere parcurs de elevi poate fi utilizat ca un program de prevenție / intervenție în situație de risc, poate fi desfășurat cu toți copiii remigrați, indiferent de gradul de manifestare a unei simptomatologii specifice (spre deosebire de un program de intervenție în situații de criză, care este adaptat unei tipologii specifice a beneficiarilor, care manifestă o anumită situație particulară).

II.1.1.2. Comportamente disruptive

Deficit de atenție

Operaționalizarea conceptului: „copilul are probleme de concentrare, atenția îi este ușor distrasă de ceea ce se întâmplă în jurul lui; este neatent și face greșeli frecvente la teme și la lucrări de control; are dificultăți în urmărirea instrucțiunilor; evită activitățile pe care le percepe dificile și le preferă pe cele care îi plac; are probleme să se organizeze și să termine sarcinile, de cele mai multe ori trece de la o activitate la alta fără să o încheie pe cea anterioară; își pierde obiectele personale (caiete, ghiozdan, jucării); se plictisește repede de activitățile care presupun repetarea unor acțiuni; uneori pare că visează cu ochii deschiși.” (Manualul scalei de evaluare a comportamentelor disruptive, PEDb).

În graficul următor sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „deficit de atenție” (cut-off point 25):

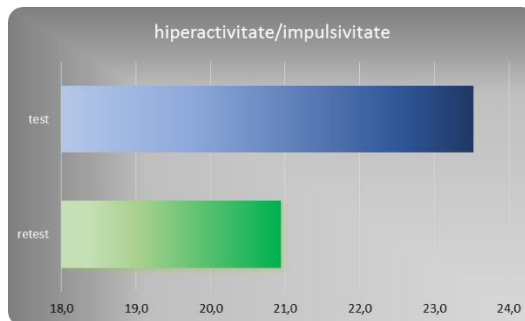
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=-0,664$; corespunzător unui $p=0,511$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „deficit de atenție”; acest comportament disruptiv nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Hiperactivitate / impulsivitate

Operaționalizarea conceptului: „copilul este agitat și în continuă mișcare; are dificultăți în a sta locului (bate din picior, își mișcă degetele); vorbește excesiv și îi întrerupe pe ceilalți când vorbesc; are probleme în a se juca în liniște; copilul are probleme în a avea răbdare atunci când vrea să obțină ceva; vorbește fără să fie întrebat; răspunde la întrebări fără să asculte ceea ce i se cere; are tendința de a face lucruri repede, fără să stea să se gândească; spune ce îi trece prin minte, fără să se controleze; are probleme în gestionarea emoțiilor intense, ceea ce duce la crize de furie.” (Manualul scalei de evaluare a comportamentelor disruptive, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „hiperactivitate / impulsivitate” (cut-off point 25):

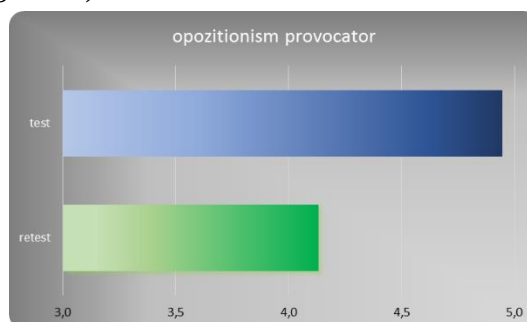
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=2,799$; corespunzător unui $p=0,008$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „hiperactivitate / impulsivitate”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; acest comportament disruptiv este semnificativ diminuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Tulburarea opoziționism provocator

Operaționalizarea conceptului: „copilul are comportamentele negativiste și sfidătoare, care se manifestă prin obstinație persistentă, rezistență la îndrumări și refuzul de a face compromisuri, de a ceda ori de a negocia cu adulții sau egalii; testează deliberat sau persistent limitele toleranței, de regulă prin ignorarea ordinelor, ceartă și incapacitatea de a accepta blamul pentru problemele comise; comite deliberat unele lucruri care-i supără pe ceilalți; blamează pe alții pentru propriile sale erori sau purtare rea; are susceptibilitate crescută și este ușor de agasat de către alții; își pierde ușor cumpătul; are certuri cu adulții; manifestă comportament sfidător sau refuză activ să se supună regulilor adulților; are un pattern recurent de comportament negativist, sfidător, disobedient și ostil față de persoanele reprezentând autoritatea; ostilitate manifestată prin enervarea deliberată a altora ori prin agresiune verbală (de regulă, fără agresiunea fizică serioasă) și îndreptata spre adulți sau egali” (Manualul scalei de evaluare a comportamentelor disruptive, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „tulburarea opoziționism provocator” (cut-off point 8):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=2,045$; corespunzător unui $p=0,048$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „tulburarea opoziționism provocator”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; acest comportament disruptiv este semnificativ diminuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza comparativă de ansamblu

Utilizarea unor scale de evaluare diferite pentru măsurarea dimensiunilor asociate comportamentelor disruptive face irelevantă o reprezentare grafică a tuturor acestor dimensiuni într-o manieră comparativă, însă analizele statistice pentru fiecare dimensiune în parte relevă faptul că 2 din cele 3 dimensiuni sunt influențate semnificativ.

Concret, copiii de 8-12 ani care au participat la activitățile proiectului CRESC în Vrancea manifestă la un nivel semnificativ mai redus comportamente specifice hiperactivității / impulsivității și respectiv opoziționismului provocator.

Copilul începe să învețe să aibă răbdare atunci când vrea să obțină ceva, să asculte ceea ce i se cere și să nu vorbească fără să fie întrebat, să respecte anumite reguli

stabilite cu adulții și să gândească înainte de a acționa, este mai puțin predispus la răspunsuri impulsive. În același timp, relația cu adulții a copilului remigrat se îmbunătățește prin prisma diminuării prezenței și intensității comportamentelor opoziționiste, provocatoare, sfidătoare la adresa adulților; copilul învață să se supună regulilor adulților și să caute compromisul în relaționarea cu adulții.

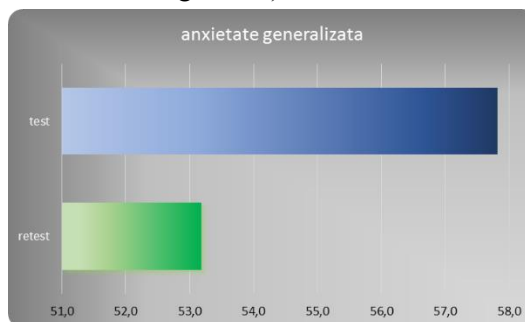
Și în cazul comportamentelor disruptive ale copiilor remigrați putem considera că impactul proiectului CRESC în Vrancea și al activităților de consiliere este pozitiv și semnificativ, modificările observate ca urmare a participării copiilor la aceste activități fiind în direcția obiectivelor stabilite pentru proiect și pentru fiecare dintre activitățile acestuia.

II.1.1.3. Anxietatea

Anxietatea generalizată

Operaționalizarea conceptului: „teamă exagerată și îngrijorarea în legătură cu mai multe evenimente sau activități; dificultăți în a controla sentimentul de teamă; prezența a cel puțin unuia dintre următoarele simptome: agitație, senzație de oboseală, dificultăți de concentrare, iritabilitate, tensiune musculară și tulburări ale patternului de somn / teamă excesivă și nejustificată în raport cu evenimente viitoare, comportamente manifestate în trecut sau privind capacitatea personală; simptome somatice, tensiune, iritabilitate și nevoia de a primi asigurări repetate pentru a se liniști” (Manualul Scalei Spence de autoevaluare a anxietății la școlari, PEDb, Cognitrom)

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „anxietatea generalizată” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=4,174$; corespunzător unui $p<0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

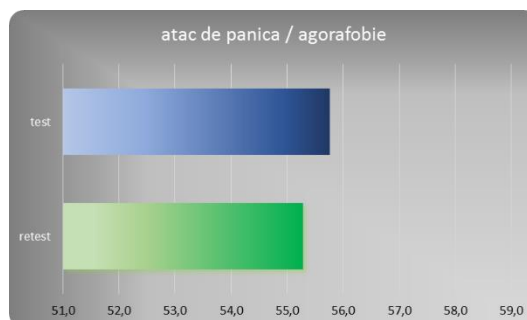
Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea generalizată”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune a anxietății este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Atac de panică / agorafobie

Operaționalizarea conceptului: „perioadă de câteva minute caracterizată printr-o reacție intensă de teamă sau disconfort care este asociată cu cel puțin 4 simptome cognitive sau somatice (ex. palpitații, transpirație, tremurat, sentiment de pericol iminent

și nevoia de a evada din situație, senzație de sufocare, amețală, teama de a pierde controlul sau de a înnebuni / teama de a se afla în locuri sau situații din care posibilitatea de evadare este dificilă (sau este jenantă) și în care nu există posibilitatea de a fi ajutat în condițiile declanșării unui atac de panică sau a unor simptome specifice atacului de panică)” (Manualul Scalei Spence de autoevaluare a anxietății la școlari, PEDb, Cognitrom)

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „atac de panică / agorafobie” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

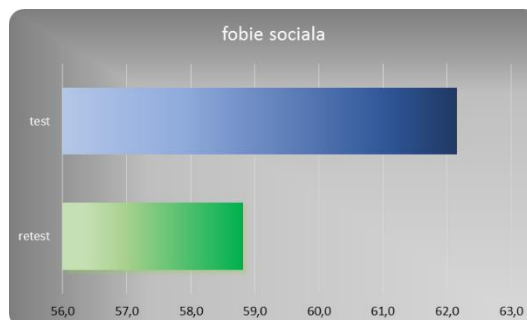
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=0,492$; corespunzător unui $p=0,625$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „atac de panică / agorafobie”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Fobie socială

Operaționalizarea conceptului: „teamă persistentă de situații sociale în care eșecul poate conduce la sentimente de rușine” (Manualul Scalei Spence de autoevaluare a anxietății la școlari, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „fobie socială” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=4,262$; corespunzător unui $p<0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

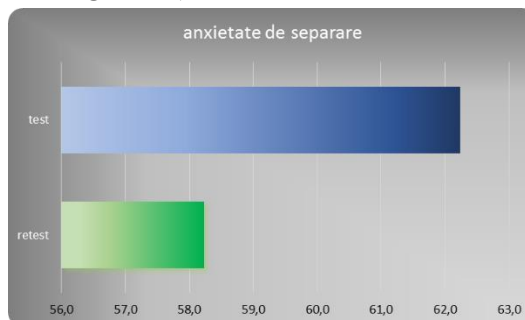
Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „fobie socială”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această

dimensiune a anxietății este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Anxietate de separare

Operaționalizarea conceptului: „teamă manifestată în raport cu separarea de casă sau de persoanele cu care s-a format o relație de atașament” (Manualul Scalei Spence de autoevaluare a anxietății la școlari, PEDb, Cognitrom)

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „anxietate de separare” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

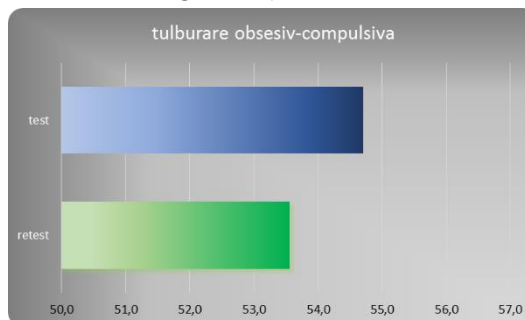
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=2,790$; corespunzător unui $p=0,008$, semnificativ pentru un interval de încredere de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietate de separare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune a anxietății este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Tulburare obsesiv compulsivă

Operaționalizarea conceptului: „obsesii recurente sau compulsi severe asociate cu distres semnificativ și deficite în adaptare; obsesiile se manifestă ca gânduri, idei, impulsuri, imagini recurente, care sunt percepute ca fiind intruzive sau inadecvate și determină reacții de distres; compulsiile se referă la comportamente repetitive (ex. spălare mâinilor, verificarea) sau acte mentale (ex. rugăciunea, număratul, repetarea unor cuvinte în gând) cu scopul de a preveni sau reduce gândurile intruzive” (Manualul Scalei Spence de autoevaluare a anxietății la școlari, PEDb, Cognitrom)

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „tulburare obsesiv compulsivă” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=0,973$; corespunzător unui $p=0,337$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „tulburare obsesiv compulsivă”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Teama de lezare fizică

Operaționalizarea conceptului: „reacție de teamă persistentă raportată la un anumit obiect sau situație; expunerea la acel obiect sau situație generează o reacție de teamă imediată asociată cu animale, mediul înconjurător, injecții sau situații (ex. tuneluri, poduri, mașini, avioane, etc.)” (Manualul Scalei Spence de autoevaluare a anxietății la școlari, PEDb, Cognitrom)

În graficul următor sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 8-12 ani la scala de evaluare „teama de lezare fizică” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

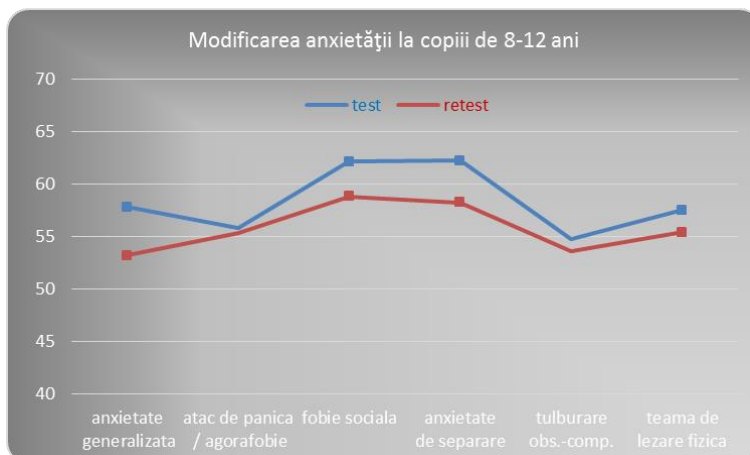

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(37)=2,193$; corespunzător unui $p=0,035$, semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „teama de lezare fizică”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune a anxietății este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Analiza comparativă de ansamblu

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați cu vârsta de 8-12 ani la scalele de evaluare a dimensiunilor anxietății, înainte și respectiv după participarea la activitățile proiectului (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60; marcajul ■ ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică (și cum au demonstrat testele de semnificație statistică a diferenței dintre medii), anxietatea copiilor remigrați este semnificativ redusă ca urmare a participării acestora la activitățile de consiliere în context formal și informal, individuală și de grup. Eficiența programului de consiliere individualizat este semnificativă în ceea ce privește 4 din cele 6 dimensiuni ale anxietății supuse analizei: anxietatea generalizată, fobia socială, anxietatea de separare, teama de lezare fizică.

Concret, copiii de 8-12 ani care au participat la activitățile proiectului CRESC în Vrancea manifestă un nivel mai redus al anxietății, în special în ceea ce privește:

- 📖 teama exagerată și îngrijorarea în legătură cu mai multe evenimente sau activități (copiii au și dificultăți mai reduse în a controla sentimentul de teamă);
- 📖 teama persistentă de situații sociale în care eșecul poate conduce la sentimente de rușine;
- 📖 teamă manifestată în raport cu separarea de casă sau de persoanele cu care s-a format o relație de atașament;
- 📖 reacție de teamă persistentă raportată la un anumit obiect sau situație, asociată cu o reacție de teamă imediată și manifestă la expunerea la acel obiect sau situație.

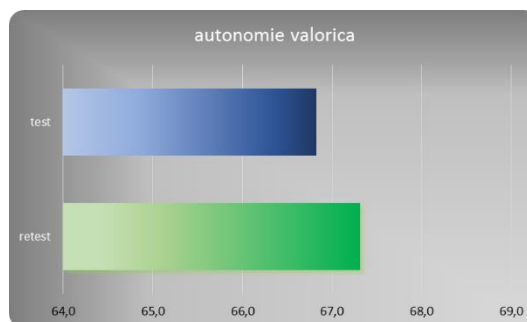
II.1.2. Impactul proiectului asupra copiilor remigrați cu vârsta 12-15 ani

II.1.2.1. Autonomia personală

Autonomie valorică

Operaționalizarea conceptului: „copilul cu autonomie valorică redusă se lasă influențat de familie și prieteni atunci când își constituie principiile, renunță la propriile convingeri atunci când ceilalți nu sunt de acord cu ele sau au alte idei; copilul cu autonomie valorică ridicată nu renunță la propriile convingeri și principii doar pentru ca acestea sunt diferite de cele ale altora sau pentru ca cei din jur nu sunt de acord cu ele” (Manualul Chestionarului de autonomie personală, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „autonomie valorică” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

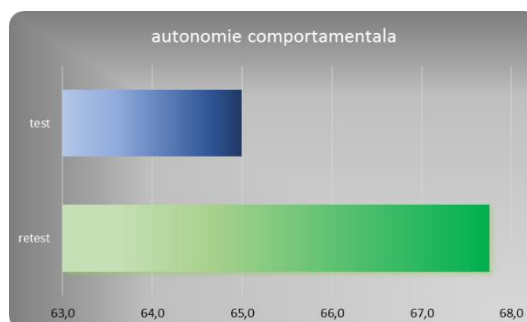
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-0,448$; corespunzător unui $p=0,657$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „autonomie valorică”; această dimensiune a autonomiei personale nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Autonomie comportamentală

Operaționalizarea conceptului: „copilul cu autonomie comportamentală redusă acționează așa cum îi dictează alții sau cum crede că ar dori ceilalți, are nevoie de încurajări pe parcursul acțiunilor sale, abandonează efectuarea sarcinilor dificile dacă nu este ajutat; copilul cu autonomie comportamentală ridicată acționează conform propriilor decizii, fără a ține cont de opiniile altora, nu abandonează executarea unei sarcini dacă întâmpina dificultăți, se străduiește să se descurce singur.” (Manualul Chestionarului de autonomie personală, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „autonomie comportamentală” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

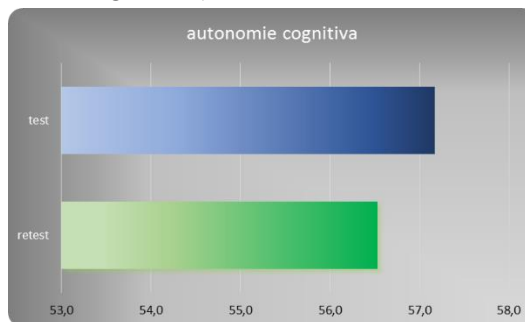
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-2,599$; corespunzător unui $p=0,013$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „autonomie comportamentală”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; această dimensiune a autonomiei personale este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Autonomie cognitivă

Operaționalizarea conceptului: „copilul cu autonomie cognitivă redusă are nevoie de ajutorul altora atunci când trebuie să ia decizii, nu are încredere în capacitățile proprii, se lasă influențat de părerile celorlalți; copilul cu autonomie cognitivă ridicată are capacitatea de a lua singur decizii, analizează critic informațiile primite, își formează opinii fără a se lăsa influențat de cei din jur, se poate auto-evalua.” (Manualul Chestionarului de autonomie personală, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „autonomie cognitivă” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

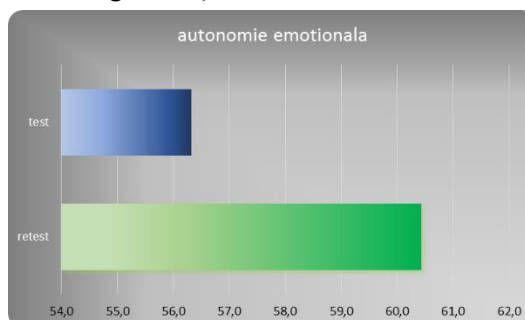
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=0,614$; corespunzător unui $p=0,543$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „autonomie cognitivă”; această dimensiune a autonomiei personale nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Autonomie emoțională

Operaționalizarea conceptului: „copilul cu autonomie emoțională redusă evită să-și exprime sentimentele atunci când acestea sunt diferite de cele ale altora sau când nu știe ce trăiri au ceilalți; copilul cu autonomie emoțională ridicată nu are rețineri în a-și exprima sentimentele, chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de cei din jur.” (Manualul Chestionarului de autonomie personală, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „autonomie emoțională” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

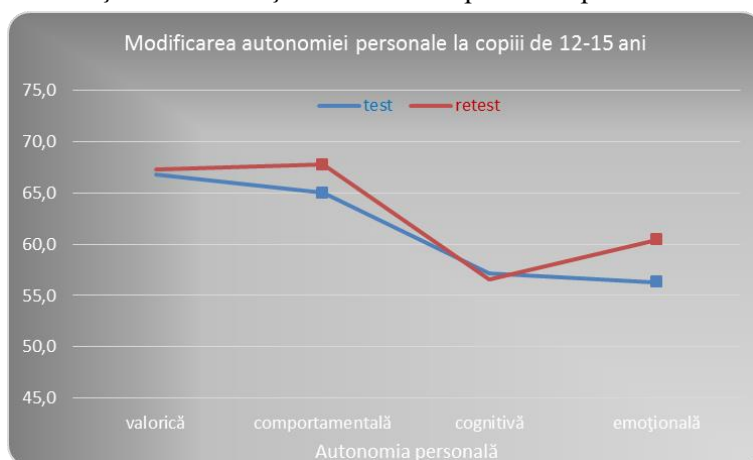

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-3,434$; corespunzător unui $p=0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „autonomie emoțională”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; această dimensiune a autonomiei personale este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza comparativă de ansamblu

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați cu vârsta de 12-15 ani la scalele de evaluare a autonomiei personale, înainte și respectiv după participarea la activitățile proiectului (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică (și așa cum au demonstrat testele de semnificație statistică a diferenței dintre medii), impactul activităților proiectului în ceea ce privește dezvoltarea autonomiei copiilor remigrați cu vârsta de 12-15 ani este semnificativ în ceea ce privește autonomia comportamentală și autonomia emoțională, ambele dimensiuni ale autonomiei personale sunt mai dezvoltate la finalul proiectului comparativ cu situația inițială, înainte de parcurgerea activităților de consiliere individuală și de grup.

Concret, copiii cu vârsta de 12-15 ani care au participat la activitățile proiectului:

📖 acționează conform propriilor decizii, fără a ține cont de opiniile altora, nu abandonează executarea unei sarcini dacă întâmpină dificultăți, se străduiesc să se descurce singuri;

📖 nu au rețineri în a-si exprima sentimentele, chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de cei din jur.

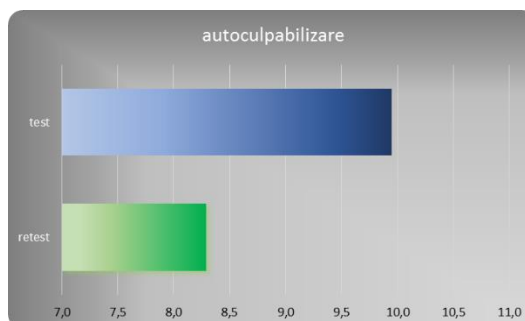
Activitățile educaționale desfășurate în context formal și informal, individual sau în grup, cu covârșnicii sau cu adulții, contribuie semnificativ la dezvoltarea autonomiei personale a copiilor remigrați cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani, impactul proiectului fiind semnificativ și pozitiv, modificările cognitiv-comportamentale fiind coerente cu obiectivele proiectului și activităților de consiliere.

II.1.2.2. Strategii de coping

Autoculpabilizare

Operaționalizarea conceptului: „strategie de coping cognitiv care presupune apariția unor gânduri potrivit cărora întreaga responsabilitate pentru situația trăită aparține propriei persoane, vina este atribuită sieși și apar preocupări legate de gânduri care se referă la greșelile pe care o persoană le face.” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „autoculpabilizare”:

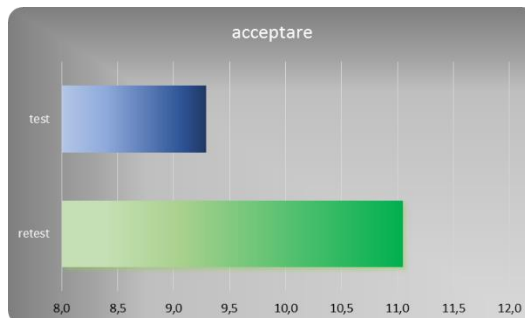
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=2,278$; corespunzător unui $p=0,028$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „autoculpabilizare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această strategie de coping este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Acceptare

Operaționalizarea conceptului: „acceptarea se referă la acele gânduri datorită cărora ne resemnăm față de ceea ce s-a întâmplat și acceptăm situația, gândindu-ne că aceasta nu mai poate fi schimbată și că viața continuă” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „acceptare”:

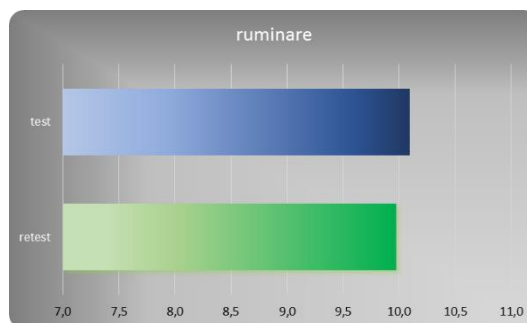
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-2,478$; corespunzător unui $p=0,018$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „acceptare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; această strategie de coping este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Ruminare

Operaționalizarea conceptului: „Ruminarea se referă la situația în care ne gândim încontinuu și/sau suntem mereu preocupați de sentimentele și gândurile pe care le asociem unui eveniment negativ” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „ruminare”:

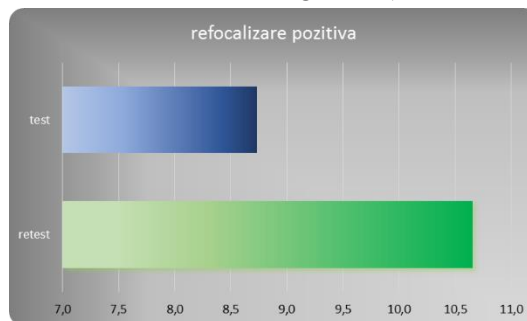
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=0,220$; corespunzător unui $p=0,827$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „ruminare”; această strategie de coping nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Refocalizare pozitivă

Operaționalizarea conceptului: „Refocalizarea pozitivă apare atunci când ne gândim la alte lucruri mai plăcute, în loc să ne gândim la evenimentul negativ trăit” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „refocalizare pozitivă”:

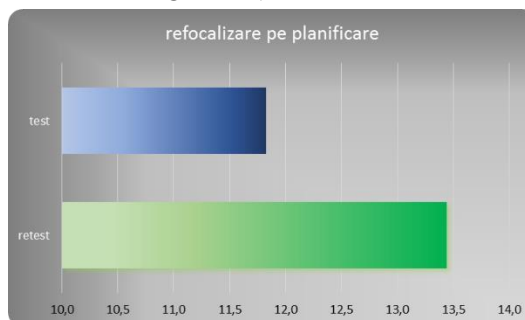
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-3,349$; corespunzător unui $p=0,002$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „refocalizare pozitivă”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; această strategie de coping este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Refocalizare pe planificare

Operaționalizarea conceptului: „Refocalizarea pe planificare apare atunci când ne gândim la pașii pe care trebuie să îi urmărim pentru a face față unui eveniment negativ sau atunci când ne gândim la un plan prin care să schimbăm o situație” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „refocalizare pe planificare”:

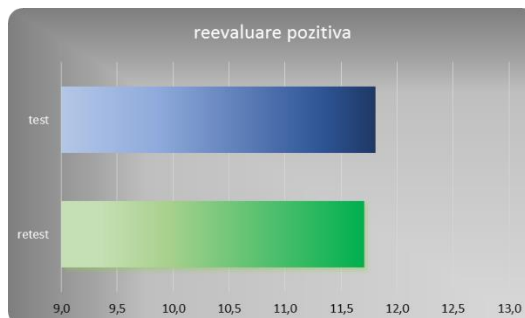
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-2,785$; corespunzător unui $p=0,008$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „refocalizare pe planificare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; această strategie de coping este semnificativ accentuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Reevaluare pozitivă

Operaționalizarea conceptului: „Reevaluarea pozitivă apare atunci când asociem mental o semnificație pozitivă unui eveniment negativ în termenii dezvoltării personale, gândindu-ne că evenimentul ne va face mai puternici, căutând aspectele pozitive ale acestuia” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „reevaluare pozitivă”:

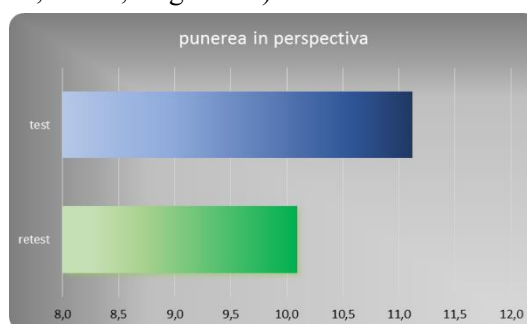
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=0,242$; corespunzător unui $p=0,810$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „reevaluare pozitivă”; această strategie de coping nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Punerea în perspectivă

Operaționalizarea conceptului: „Punerea în perspectivă se referă la acele gânduri prin care se reduce nivelul de gravitate al evenimentului, prin comparația cu alte evenimente și se pune accentul pe faptul că există și lucruri mai grave în lume” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „punerea în perspectivă”:

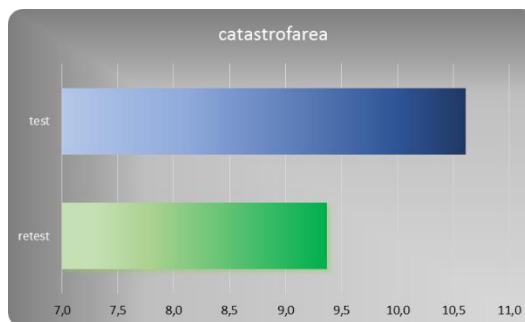
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=1,888$; corespunzător unui $p=0,066$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „punerea în perspectivă”; această strategie de coping nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Catastrofarea

Operaționalizarea conceptului: „Catastrofarea apare atunci când ne gândim în mod recurent la cât de teribil a fost evenimentul trăit și la faptul că este cel mai crunt/groaznic lucru care se putea întâmpla, că este mult mai grav decât ceea ce li s-a întâmplat altora” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „catastrofarea”:

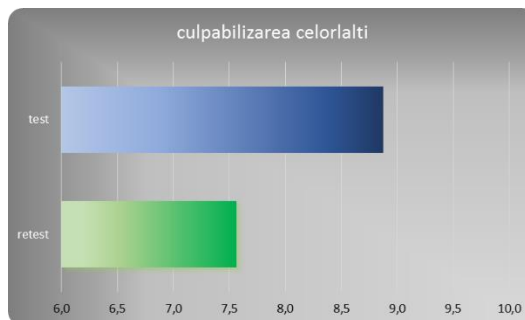
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=2,267$; corespunzător unui $p=0,029$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „catastrofarea”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această strategie de coping este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Culpabilizarea celorlalți

Operaționalizarea conceptului: „Culpabilizarea celorlalți apare atunci când îi învinovățim pe ceilalți pentru ceea ce ni s-a întâmplat, atunci când îi facem pe ceilalți responsabili pentru ceea ce s-a întâmplat și/sau atunci când ne gândim la greșelile pe care le-au făcut ceilalți în această privință” (Manualul chestionarului de coping cognitiv emoțional, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „culpabilizarea celorlalți”:

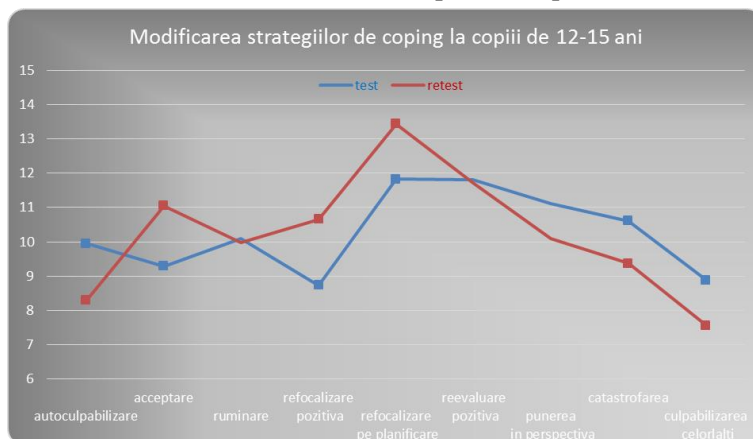

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=2,191$; corespunzător unui $p=0,034$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „culpabilizarea celorlalți”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această strategie de coping este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza comparativă de ansamblu

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați cu vârsta de 12-15 ani la scalele de evaluare a strategiilor de coping utilizate, înainte și respectiv după participarea la activitățile proiectului (marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică (fundamentată pe rezultatele analizei statistice a semnificației diferenței dintre medii), strategia generală de coping utilizată de copiii remigrați cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani este modificată semnificativ de parcurgerea activităților de consiliere din cadrul proiectului CRESC în Vrancea, 6 dintre cele 9 strategii de coping analizate fiind influențate semnificativ.

Concret, copiii remigrați participanți la activitățile de consiliere individuale și de grup, în context formal și informal, conform unui plan de consiliere individualizat:

■ ■ utilizează semnificativ mai puțin autoculpabilizarea, catastrofarea și culpabilizarea celorlalți;

■ ■ utilizează într-o măsură semnificativ mai mare acceptarea, refocalizarea pozitivă și refocalizarea pe planificare.

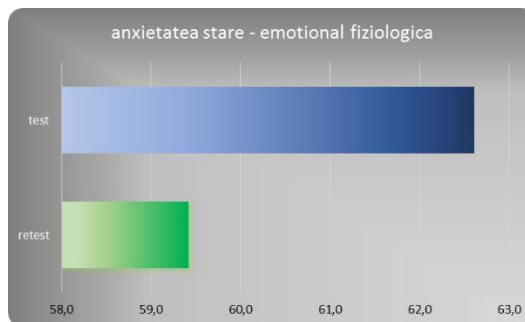
Ca urmare a participării la activitățile educaționale din cadrul proiectului, copiii remigrați (12-15 ani) înlocuiesc tendința de a se focaliza pe căutarea unor vinovați pentru situațiile negative (indiferent dacă este vorba de propria persoană sau despre ceilalți) și tendința recurentă de a se gândi la caracterul negativ al situației cu tendință de accepta situația ca atare, de a se concentra pe planificarea activităților viitoare și pe evenimentele pozitive din viitor. Această modificare cognitiv-emoțională facilitează adaptarea socială și psihologică a copiilor remigrați și poate fi un factor important în ceea ce privește asigurarea stării de bine psihologice și chiar fizice a copiilor ulterior remigrației acestora. Impactul proiectului este semnificativ și pozitiv, modificările cognitive, emoționale și comportamentale observate ulterior participării la activitățile proiectului fiind congruente cu obiectivele stabilite de specialiști pentru activitățile de consiliere și cu obiectivele proiectului.

II.1.2.3. Anxietatea stare

Componenta emoțional-fiziologică

Operaționalizarea conceptului: „manifestările emoționale și fiziologice ale stării subiective curente de anxietate, adică răspunsurile de tip anxios resimțite la un anumit moment dat în timp” (Manualul scalelor Endler de evaluare multidimensională a anxietății, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea stare - componenta emoțional-fiziologică” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

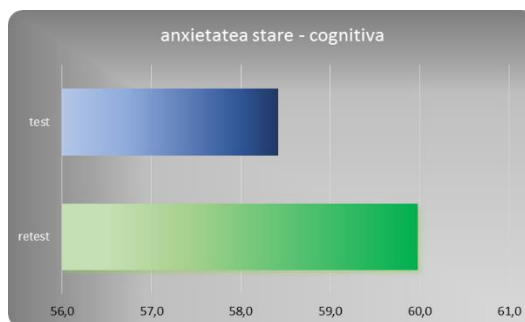
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=3,051$; corespunzător unui $p=0,004$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea stare - componenta emoțional-fiziologică”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; această dimensiune a anxietății este semnificativ diminuată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Componenta cognitivă

Operaționalizarea conceptului: „manifestările cognitive ale stării subiective curente de anxietate, adică răspunsurile de tip anxios resimțite la un anumit moment dat în timp” (Manualul scalelor Endler de evaluare multidimensională a anxietății, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea stare - componenta cognitivă” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-1,213$; corespunzător unui $p=0,232$, nesemnificativ statistic.

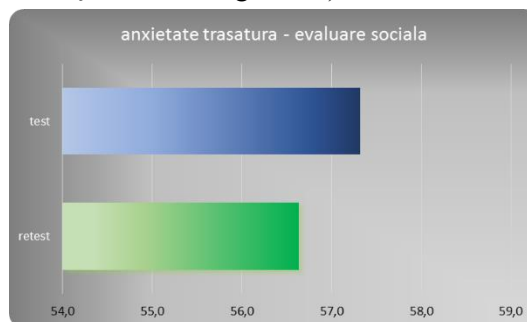
Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea stare - componenta cognitivă”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

II.1.2.4. Anxietatea trăsătură

Componenta evaluare socială

Operaționalizarea conceptului: „anxietatea datorată amenințării din situațiile de evaluare socială sau din situațiile interpersonale, componentă a unei predispoziții relativ stabile și determinate situațional pentru a dezvolta anxietate” (Manualul scalelor Endler de evaluare multidimensională a anxietății, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea trăsătură - componenta evaluare socială” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

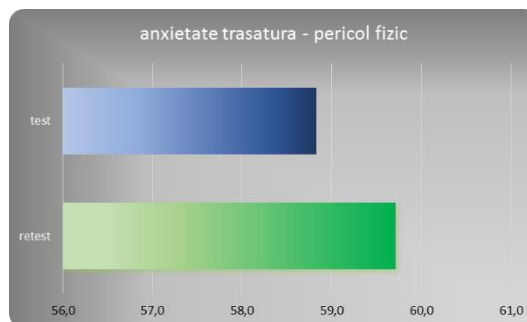
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=0,745$; corespunzător unui $p=0,461$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea trăsătură - componenta evaluare socială”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Componenta pericol fizic

Operaționalizarea conceptului: „anxietatea datorată amenințării asociate unui pericol fizic, componentă a unei predispoziții relativ stabile și determinate situațional pentru a dezvolta anxietate” (Manualul scalelor Endler de evaluare multidimensională a anxietății, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea trăsătură - componenta pericol fizic” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

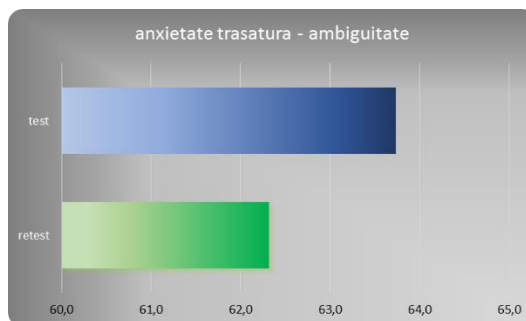

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-0,708$; corespunzător unui $p=0,483$, ne semnificativ statistic. Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea trăsătură - componenta pericol fizic”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului.

Componenta ambiguitate

Operaționalizarea conceptului: „anxietatea datorată amenințării legate de ambiguitate, componentă a unei predispoziții relativ stabile și determinate situațional pentru a dezvolta anxietate” (Manualul scalelor Endler de evaluare multidimensională a anxietății, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea trăsătură - componenta ambiguitate” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

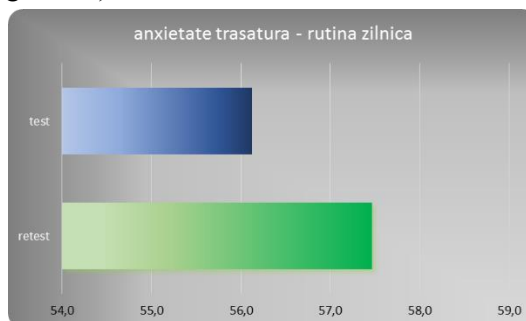
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=1,377$; corespunzător unui $p=0,176$, ne semnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea trăsătură - componenta ambiguitate”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Componenta rutină zilnică

Operaționalizarea conceptului: „anxietatea din situațiile inofensive sau din cele de rutină zilnică, componentă a unei predispoziții relativ stabile și determinate situațional pentru a dezvolta anxietate” (Manualul scalelor Endler de evaluare multidimensională a anxietății, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea trăsătură - componenta rutină zilnică” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

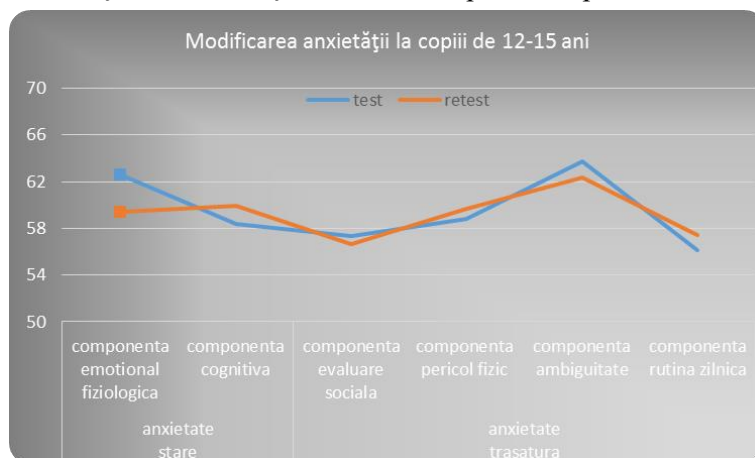

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-0,905$; corespunzător unui $p=0,371$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea trăsătură - componenta rutină zilnică”; această dimensiune a anxietății nu este semnificativ influențată de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza comparativă de ansamblu

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați cu vârsta de 12-15 ani la scalele de evaluare a dimensiunilor anxietății, înainte și respectiv după participarea la activitățile proiectului (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Analiza statistică a semnificației diferenței dintre medii relevă existența unui impact pozitiv, dar limitat al activităților proiectului în ceea ce privește reducerea gradului de anxietate al copiilor remigrați (12-15 ani), singura dimensiune a anxietății care este redusă semnificativ ca urmare a participării la activitățile din cadrul proiectului fiind cea emoțional-fiziologică (sunt reduse ca intensitate manifestările emoționale și fiziologice ale stării subiective curente de anxietate). Având în vedere faptul că reducerea anxietății era unul dintre obiectivele importante ale proiectului și ale activităților de consiliere din planul individual de activități, subliniem necesitatea adaptării programului individualizat prin includerea unor activități suplimentare destinate reducerii anxietății sau adaptarea activităților propuse pentru a accentua impactul pozitiv în ceea ce privește reducerea anxietății copiilor remigrați, în special în ceea ce privește componentele cognitivă și evaluare socială, dimensiuni pe care literatura de specialitate le precizează explicit ca fiind consecințe directe ale remigrației.

Totuși, este de remarcat faptul că, deși efectele pozitive ale programului de consiliere sunt destul de limitate, nu există consecințe negative (nici una dintre componentele anxietății nu este semnificativ accentuată de parcurgerea acestor activități), aspect care subliniază potențialul de utilizare a activităților de consiliere și

posibilitatea de dezvoltare ulterioară a unor servicii educaționale mai adaptate situației individuale și mai eficiente.

II.1.2.5. Strategii de învățare

Abilități de studiu

Operaționalizarea conceptului: „capacitatea elevului de a-și dezvolta o strategie și de a o aplica, precum și de a identifica informațiile importante, a face legături în timpul procesului de învățare, a utiliza resurse diferite atunci când nu înțelege un concept și de a folosi strategii pentru memorare și codificare” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „abilități de studiu” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

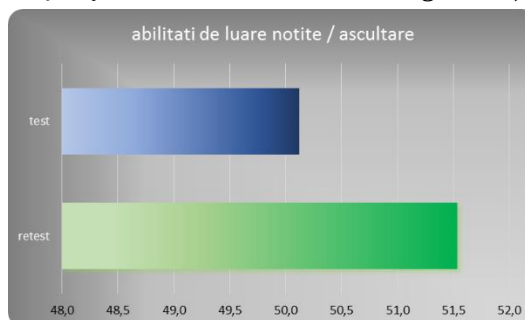
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-2,782$; corespunzător unui $p=0,008$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „abilități de studiu”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest punct forte al adaptării școlare este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Abilități de luare de notițe/ascultare

Operaționalizarea conceptului: „abilitățile de luare de notițe și strategiile de marcare a unui text, ce constituie strategii de învățare specifice, asociate cu capacitatea de a distinge între informațiile importante și cele irelevante” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „abilități de luare de notițe/ascultare” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-2,404$; corespunzător unui $p=0,021$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „abilități de luare de notițe/ascultare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest punct forte al adaptării școlare este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Abilități de citire/înțelegere

Operaționalizarea conceptului: „strategiile care facilitează înțelegerea unui material de studiu, abilitatea de a solicita ajutor când are nevoie de acesta, capacitatea de citire și repetare a informațiilor” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „abilități de citire/înțelegere” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

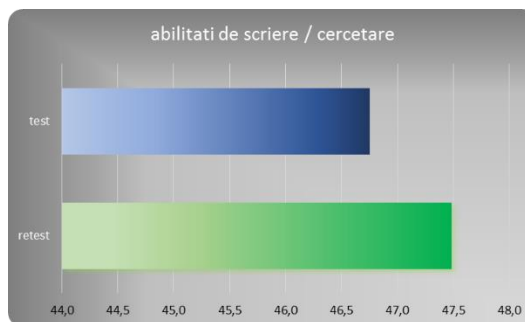
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=0,364$; corespunzător unui $p=0,718$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „abilități de citire/înțelegere”; acest punct forte al adaptării școlare nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Abilități de scriere/cercetare

Operaționalizarea conceptului: „strategiile de utilizare a unor materiale și surse de informații, abilitatea de a ști cum să folosească astfel de materiale, utilizarea unor scheme de idei sau alte metode avansate de organizare” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „abilități de scriere/cercetare” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

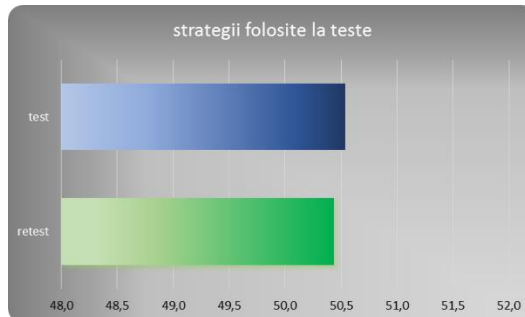
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-0,914$; corespunzător unui $p=0,366$, ne semnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „abilități de scriere/cercetare”; acest punct forte al adaptării școlare nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Strategii folosite la teste

Operaționalizarea conceptului: „metodele aplicate pentru a demonstra cu succes modul în care un elev a învățat” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „strategii folosite la teste” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

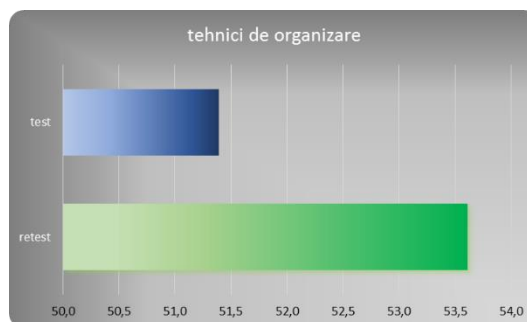
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=0,161$; corespunzător unui $p=0,873$, ne semnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „strategii folosite la teste”; acest punct forte al adaptării școlare nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Tehnici de organizare

Operaționalizarea conceptului: „practicile elevului privind organizarea materialelor de studiu și a celor folosite la școală, structurarea sarcinilor primite în timpul orelor sau pentru acasă, precum și organizarea temelor” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „tehnici de organizare” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

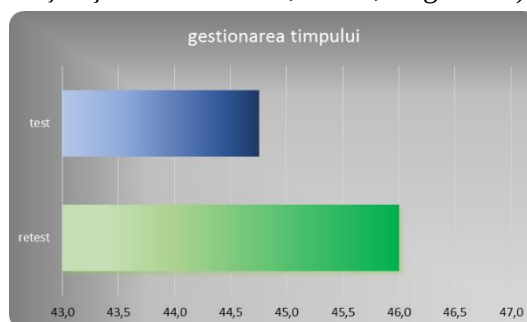
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-2,398$; corespunzător unui $p=0,021$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „tehnici de organizare”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest punct forte al adaptării școlare este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Gestionarea timpului

Operaționalizarea conceptului: „abilitățile elevului de a gestiona și utiliza timpul în mod eficient, de a aprecia timpul necesar pentru sarcinile școlare și de a-și repartiza timpul în mod corespunzător dificultății acestora” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „gestionarea timpului” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=-1,162$; corespunzător unui $p=0,252$, nesemnificativ statistic.

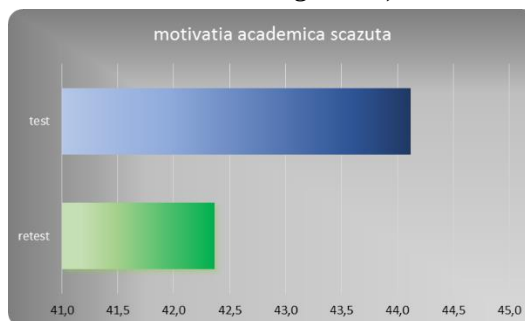
Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „gestionarea timpului”; acest punct forte al adaptării școlare nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Motivația academică scăzută

Operaționalizarea conceptului: „lipsa motivației intrinseci a elevului de a se implica în diferite sarcini școlare și de a le finaliza cu succes, nevoie redusă de a avea

succes, copilul consideră că școala poate fi inutilă și profesorii nedrepti, are o tendință evidentă spre o localizare externă a controlului.” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „motivația academică scăzută” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

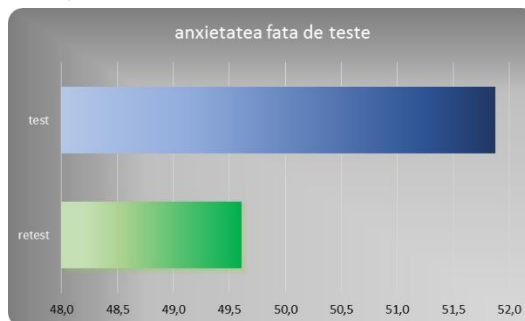
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=2,120$; corespunzător unui $p=0,040$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „motivația academică scăzută”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; acest punct slab al adaptării școlare este semnificativ diminuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Anxietatea față de teste

Operaționalizarea conceptului: „măsura în care elevul resimte simptome de anxietate asociate direct cu participarea la un test sau supunerea la orice tip de evaluare a performanțelor” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „anxietatea față de teste” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

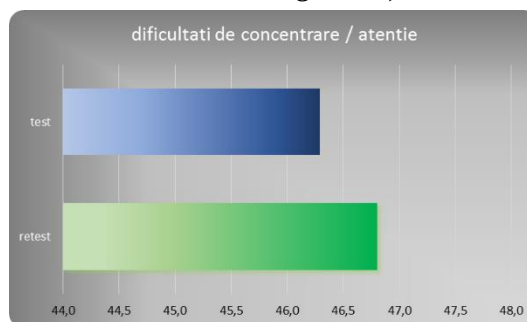
Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40)=2,728$; corespunzător unui $p=0,009$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „anxietatea față de teste”, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; acest punct slab al adaptării școlare este semnificativ diminuat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Dificultăți de concentrare/atenție

Operaționalizarea conceptului: „percepția elevului despre propriile abilități de a participa activ la orele de curs și la alte sarcini școlare, de a-și adapta nivelul de atenție în funcție de ceea ce i se cere să facă, de a-și monitoriza atenția acordată unei sarcini și de a ignora eventualele elemente perturbatoare” (Manualul chestionarului de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI, PEDb, Cognitrom).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor înregistrate de copiii de 12-15 ani la scala de evaluare „dificultăți de concentrare/atenție” (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60):

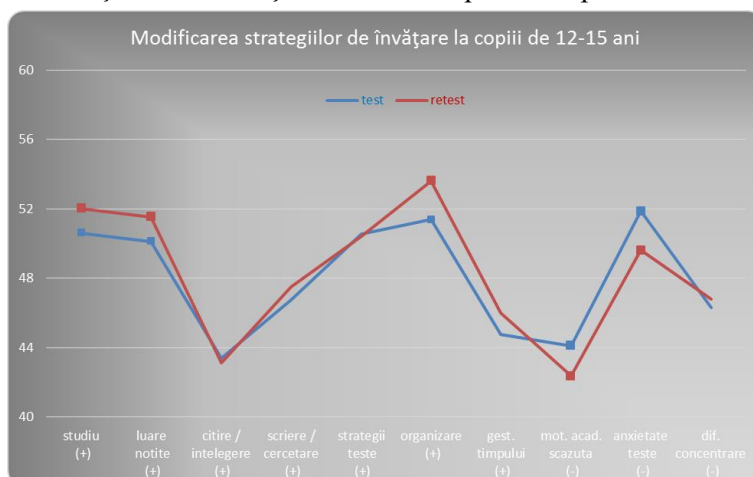

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(40) = -0,884$; corespunzător unui $p = 0,382$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a dimensiunii temperamentale „dificultăți de concentrare/atenție”; acest punct slab al adaptării școlare nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat copiii pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza comparativă de ansamblu

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați cu vârsta de 12-15 ani la scalele de evaluare a strategiilor de învățare, înainte și respectiv după participarea la activitățile proiectului (note standard T, limite teoretice 0-100, intervalul considerat caracteristic „normalității” fiind 40-60; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Impactul proiectului asupra strategiilor de învățare ale copiilor remigrați este destul de limitat, dar pozitiv: testele de semnificație statistică a diferenței dintre medii argumentează faptul că, ulterior parcurgerii acestor activități, copiii remigrați (12-15 ani) au abilități de studiu, de luare de notițe și de organizare mai dezvoltate (3 din cele 7 puncte tari ale adaptării școlare a copilului sunt dezvoltate semnificativ), un nivel mai ridicat al motivației academice și anxietate față de teste mai puțin intensă (2 dintre cele 3 puncte slabe care amenință adaptarea școlară a copilului remigrat sunt mai puțin intense).

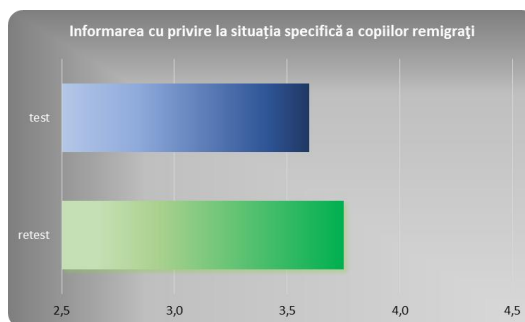
Deși doar 5 dintre cele 10 dimensiuni supuse analizei sunt influențate semnificativ, putem considera impactul proiectului asupra adaptării școlare a copiilor remigrați ca fiind semnificativă, având în vedere că toate cele 5 diferențe semnificative sunt coerente cu obiectivele activităților și obiectivele proiectului (participarea la activitățile din cadrul proiectului nu are efecte negative în ceea ce privește strategiile de învățare și motivația școlară).

II.2. Impactul proiectului asupra părinților copiilor remigrați

II.2.1. Informarea cu privire la situația specifică a copiilor remigrați

Operaționalizarea conceptului: înțelegerea situației specifice a copiilor remigrați, gradul de cunoaștere și acces la informații științifice referitoare la problematica acestor copii, gradul de înțelegere a stării afective a copiilor ulterior reîntoarcerii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinți la scala de evaluare a gradului de informare cu privire la situația specifică a copiilor remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(43)=-1,241$; corespunzător unui $p=0,221$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de informare cu privire la situația specifică a copiilor remigrați; acest aspect nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat părinții pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

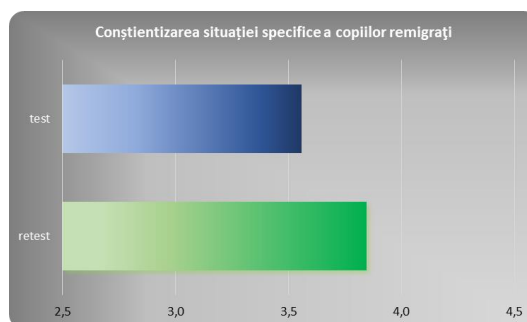
Participarea părinților copiilor remigrați la activitățile din cadrul proiectului aduce un plus de informare în ceea ce privește situația specifică a copiilor, dar această diferență nu este semnificativă statistic; părinții copiilor remigrați cunosc deja destul de bine situația copiilor lor și dificultățile pe care aceștia le întâmpină în readaptarea socială

și școlară, punctul de vedere al specialiștilor nuanțând imaginea deja conturată, fără a o modifica semnificativ.

II.2.2. Conștientizarea situației specifice a copiilor remigrați

Operaționalizarea conceptului: gradul de cunoaștere și acceptare a dificultăților psihologice, culturale, resimțite de copiii remigrați, disponibilitatea de a asculta (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinți la scala de evaluare a gradului de conștientizare a situației specifice a copiilor remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(43)=-2,503$; corespunzător unui $p=0,016$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

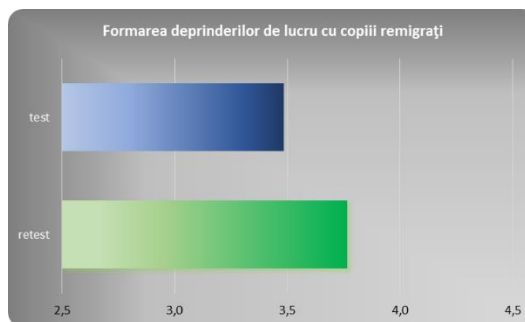
Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de conștientizare a situației specifice a copiilor remigrați, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat părinții pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Punctul de vedere al specialiștilor, deși nu aduce un plus semnificativ de informații (așa cum am arătat anterior), aduce plus-valoare prin creșterea gradului de acceptare și conștientizare a dificultăților întâmpinate de copiii remigrați: ulterior participării la activitățile proiectului, părinții acestor copii au un grad mai ridicat de acceptare a dificultăților psihologice, culturale, educaționale resimțite de copiii lor ulterior remigrației și manifestă disponibilitatea de a asculta, de a comunica, discuta cu copiii lor, aspect care este prevăzut de literatura de specialitate ca unul dintre factorii protectivi cei mai importanți în readaptarea copiilor la revenirea în România.

II.2.3. Formarea deprinderilor de lucru cu copiii remigrați

Operaționalizarea conceptului: formarea sau consolidarea deprinderilor de relaționare, de interacțiune cu copiii remigrați, capacitatea de facilitare a reintegrării psihologice și școlare a copiilor ulterior revenirii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinți la scala de evaluare a gradului de formare a deprinderilor de lucru cu copiii remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(43)=-2,302$; corespunzător unui $p=0,026$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de formare a deprinderilor de lucru cu copiii remigrați, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mari decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ diminuat de activitățile la care au participat părinții pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

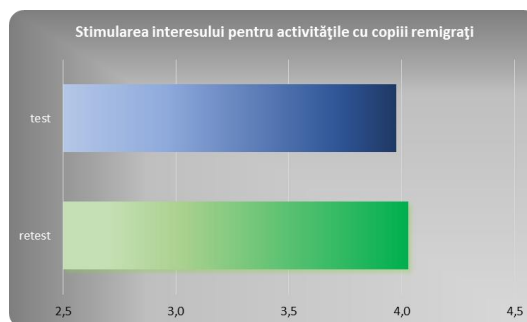
Formarea sau consolidarea deprinderilor parentale de lucru cu copiii remigrați pentru facilitarea readaptării acestora este unul dintre cele mai importante obiective ale proiectului CRESC în Vrancea, iar acest obiectiv a fost atins: ulterior activităților proiectului, părinții se simt mai capabili să faciliteze reintegrarea psihologică și educațională a copiilor lor, consideră că au deprinderile de lucru necesare într-o măsură mai mare decât înaintea începerii proiectului.

Pe baza acestor rezultate putem considera că părinții apreciază mai mult experiența directă atunci când caută informații despre consecințele remigrației asupra copiilor lor, dar valorizează opinia specialiștilor și resursele furnizate de aceștia pentru a-și dezvolta deprinderile de lucru, atunci când caută soluții concrete, sugestii de activități și de acțiune concretă, exemple practice de activități educaționale pe care le pot desfășura cu copiii lor.

II.2.4. Stimularea interesului pentru activitățile cu copiii remigrați

Operaționalizarea conceptului: gradul de interes pentru implicarea directă în activități de facilitare a reintegrării psihologice și școlare a copiilor remigrați, gradul de conștientizare a nevoii de sprijin pentru copii ulterior revenirii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinți la scala de evaluare a gradului de interes pentru activitățile cu copiii remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(43)=-0,540$; corespunzător unui $p=0,592$, nesemnificativ statistic.

Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de interes pentru activitățile cu copiii remigrați; acest aspect nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat părinții pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

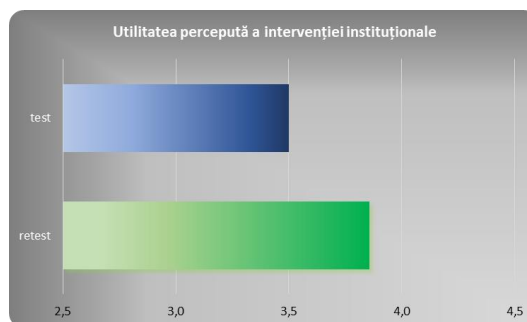
Interesul părinților pentru desfășurarea unor activități concrete de facilitare a reintegrării copiilor lor ulterior remigrației era deja destul de ridicat înainte de începerea proiectului, iar activitățile de consiliere desfășurate în proiect nu sunt în măsură să determine o creștere semnificativă a acestui interes.

Consilierii școlari sau specialiștii implicați pe viitor în activități de consiliere a părinților copiilor remigrați trebuie să aibă în vedere o adaptare a planului de activități propus prin intermediul proiectului și focalizarea pe creșterea gradului de interes al părinților, ca principal vector motivațional pentru implicarea ulterioară a acestora în activitățile cu copiii, după ce intervenția specializată ajunge la final.

II.2.5. Utilitatea percepută a intervenției instituționale

Operaționalizarea conceptului: utilitatea percepută a unor programe specifice pentru facilitarea integrării școlare a copiilor remigrați, a unei strategii comune școală-comunitate, a unor servicii educaționale adaptate situației specifice a copiilor ulterior revenirii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinți la scala de evaluare a utilității percepute a intervenției instituționale, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(43)=-2,504$; corespunzător unui $p=0,016$, semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a utilității percepute a intervenției instituționale, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat părinții pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Utilitatea unei strategii instituționale de intervenție pentru facilitarea reintegrării copiilor remigrați este argumentată părinților prin participarea directă a acestora la activitățile organizate și, în consecință, este evaluată mai pozitiv la finalul acestor activități; totuși, specialiștii implicați în consilierea copiilor remigrați și părinților acestora trebuie să aibă în vedere echilibrul între implicarea personală și implicarea instituțională, pentru a evita situația indezirabilă în care părinții, valorificând excesiv intervenția educațională la nivel instituțional și supra-evaluând efectele pozitive ale acestei strategii, abandonează eforturile individuale și își diminuează motivația de intervenție personală.

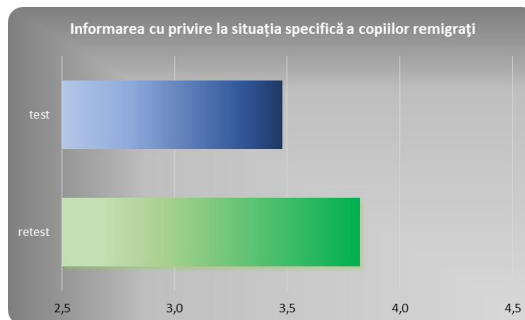
Specialiștii implicați în reintegrarea psihologică, socială, culturală, educațională a copiilor remigrați trebuie să contribuie la conturarea unei imagini de ansamblu a părinților cu privire la eforturile personale și instituționale, la necesitatea coerenței și convergenței acestor eforturi, trebuie să motiveze părinții pentru a se implica direct în aceste activități concomitent cu activitățile instituționale.

II.3. Impactul proiectului asupra cadrelor didactice

II.3.1. Informarea cu privire la situația specifică a copiilor remigrați

Operaționalizarea conceptului: înțelegerea situației specifice a copiilor remigrați, gradul de cunoaștere și acces la informații științifice referitoare la problematica acestor copii, gradul de înțelegere a stării afective a copiilor ulterior reîntoarcerii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra cadrelor didactice).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scala de evaluare a gradului de informare cu privire la situația specifică a copiilor remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(54)=-3,441$; corespunzător unui $p=0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

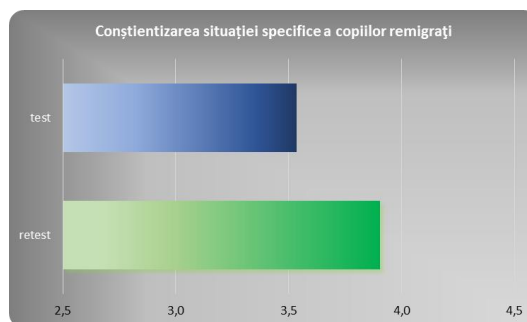
Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de informare cu privire la situația specifică a copiilor remigrați, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat cadrele didactice pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Participarea la activitățile din cadrul proiectului CRESC în Vrancea (cursurile de formare, consilierea individuală) aduce un plus valoare în ceea ce privește nivelul de informare a cadrelor didactice cu privire la situația specifică a copiilor remigrați și dificultăților întâmpinate de aceștia la revenirea în România, acest obiectiv specific al proiectului fiind atins.

II.3.2. Conștientizarea situației specifice a copiilor remigrați

Operaționalizarea conceptului: gradul de cunoaștere și acceptare a dificultăților psihologice, culturale, resimțite de copiii remigrați, disponibilitatea de a asculta (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra cadrelor didactice).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scala de evaluare a gradului de conștientizare a situației specifice a copiilor remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(54)=-3,442$; corespunzător unui $p=0,001$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de conștientizare a situației specifice a copiilor remigrați, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat cadrele didactice pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

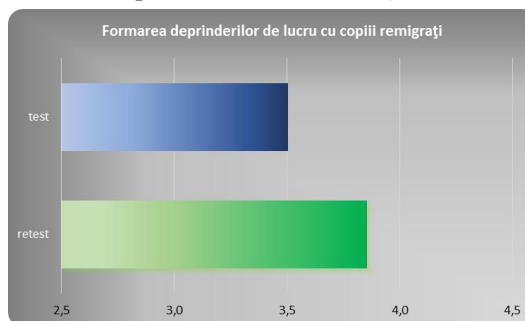
Ulterior participării la activităților din cadrul proiectului, cadrele didactice se simt nu doar mai informate cu privire la situația specifică a copiilor remigrați, ci și mai predispuse să accepte dificultățile pe care aceștia le resimt (nu se mai focalizează pe dificultățile pe care le au ei înșiși în organizarea activităților didactice, în predare și evaluare, ci sunt dispuse să schimbe perspectiva de analiză și să vadă lucrurile și din

punctul de vedere al copiilor), manifestă o disponibilitate mai mare spre comunicare și o receptivitate față de inițiativele de comunicare din partea copiilor remigrați cu care lucrează la clasă.

II.3.3. Formarea deprinderilor de lucru cu copiii remigrați

Operaționalizarea conceptului: formarea sau consolidarea deprinderilor de relaționare, de interacțiune cu copiii remigrați, capacitatea de facilitare a reintegrării psihologice și școlare a copiilor ulterior revenirii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra cadrelor didactice).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scala de evaluare a gradului de formare a deprinderilor de lucru cu copiii remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(54)=-3,221$; corespunzător unui $p=0,002$, semnificativ pentru un interval de confidență de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de formare a deprinderilor de lucru cu copiii remigrați, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat cadrele didactice pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

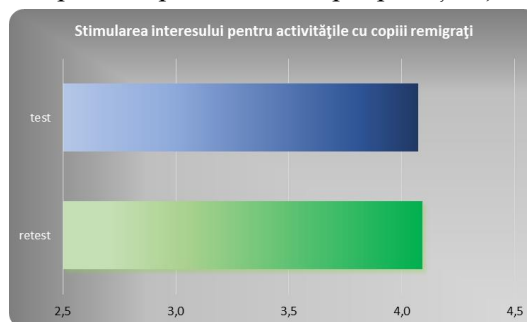
Unul dintre cele mai importante obiective ale proiectului - formarea sau dezvoltarea deprinderilor de lucru ale cadrelor didactice pentru integrarea copiilor remigrați – a fost atins, cadrele didactice considerând la finalul proiectului că sunt mai competente în relaționarea cu copiii remigrați, mai capabile să acționeze direct pentru facilitarea reintegrării sociale, psihologice și educaționale a copiilor ulterior revenirii acestora în România.

Deși proiectul CRESC în Vrancea nu poate pune la dispoziția cadrelor didactice soluții universale și instrumente de lucru cu randament certificat în orice situație, cadrele didactice apreciază existența unor resurse pedagogice și ghiduri metodologice care le furnizează un reper științific, un punct de plecare în construirea unor activități didactice adaptate situației specifice, profesorii devin mai încrezători în propriile competențe atunci când acestea sunt fundamentate pe repere științifice clare.

II.3.4. Stimularea interesului pentru activitățile cu copiii remigrați

Operaționalizarea conceptului: gradul de interes pentru implicarea directă în activități de facilitare a reintegrării psihologice și școlare a copiilor remigrați, gradul de conștientizare a nevoii de sprijin pentru copii ulterior revenirii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scala de evaluare a gradului de interes pentru activitățile cu copiii remigrați, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(54)=-0,182$; corespunzător unui $p=0,856$, nesemnificativ statistic.

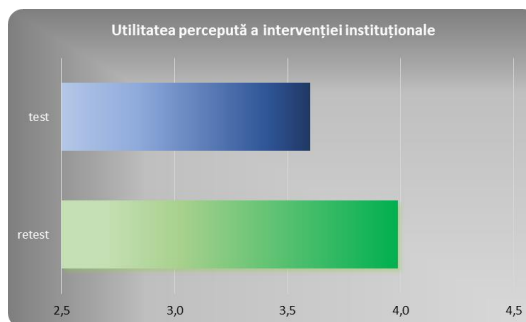
Nu există diferențe semnificative între scorurile obținute la evaluarea inițială și evaluarea finală a gradului de interes pentru activitățile cu copiii remigrați; acest aspect nu este semnificativ influențat de activitățile la care au participat cadrele didactice pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Activitățile din cadrul proiectului CRESC în Vrancea nu sunt în măsură să determine o creștere semnificativă a gradului de interes al cadrelor didactice pentru implicarea personală în activități de facilitare a reintegrării copiilor remigrați. Pe termen mediu și lung, specialiștii din educație care dezvoltă servicii educaționale noi trebuie să aibă în vedere nu doar latura cognitiv-instrumentală (informare, conștientizare, deprinderi de lucru), ci și latura motivațională, trebuie să aibă în vedere identificarea și implementarea unor soluții eficiente de a motiva profesorii pentru organizarea și implementarea unor activități concrete de lucru cu copiii remigrați.

II.3.5. Utilitatea percepută a intervenției instituționale

Operaționalizarea conceptului: utilitatea percepută a unor programe specifice pentru facilitarea integrării școlare a copiilor remigrați, a unei strategii comune școală-comunitate, a unor servicii educaționale adaptate situației specifice a copiilor ulterior revenirii în România (4 întrebări din chestionarul construit pentru evaluarea impactului proiectului asupra profesorilor).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scala de evaluare a utilității percepute a intervenției instituționale, înainte și respectiv după parcurgerea activităților din cadrul proiectului (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane pereche (paired samples t test), rezultatele obținute fiind: $t(54)=-3,064$; corespunzător unui $p=0,003$, semnificativ pentru un interval de încredere de 99%.

Există diferențe semnificative între scorurile obținute de copii la evaluarea inițială și evaluarea finală a utilității percepute a intervenției instituționale, scorurile obținute la test fiind semnificativ mai mici decât cele obținute la retest; acest aspect este semnificativ accentuat de activitățile la care au participat cadrele didactice pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Aceste rezultate reprezintă pe de o parte o recunoaștere a necesității intervenției instituționale, confirmând impactul pozitiv al proiectului asupra cadrelor didactice, dar în același timp, având în vedere și rezultatele anterioare referitoare la interesul pentru implicarea directă și personală, aceste rezultate pot fi analizate prin prisma unei raționalizări realizate de cadrele didactice pentru a justifica lipsa implicării personale, implicarea instituțională și o strategie coerentă la nivel instituțional fiind considerate mai importante. Pe termen mediu și lung, strategia de intervenție ar trebui focalizată pe percepția necesității unui echilibru între implicarea instituțională și implicarea personală pentru a evita sub-motivarea în ceea ce privește inițiativa personală și atribuirea întregii responsabilități unor instituții sau servicii sociale.

Cap. III. Evaluarea proiectului de către beneficiari

Evaluarea activităților proiectului de către copiii remigrați

Evaluarea activităților proiectului de către părinții copiilor remigrați

Evaluarea activităților proiectului de către cadrele didactice

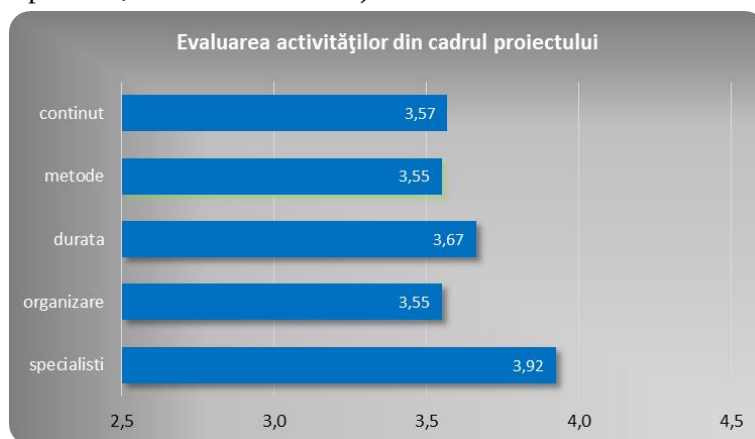
Analiza comparativă a evaluărilor

III.1. Evaluarea proiectului de copii remigrați

III.1.1. Evaluarea activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: feed-back cu privire la conținutul activităților desfășurate, metodologia utilizată, durata și ritmul de parcurgere a activităților, organizarea activităților și specialiștii implicați în implementarea acestor activități (29 de întrebări pe 5 scale din chestionarul de feed-back adresat copiilor).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați la scalele de evaluare a activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea activităților desfășurate de către copiii remigrați din grupul țintă al proiectului CRESC în Vrancea este una de nivel „mediu” (3) spre „bun” (4), media evaluărilor fiind între 3,5 și 4 pentru toate cele cinci dimensiuni supuse analizei. Această evaluare realizată de copii reprezintă un feed-back pozitiv pentru membrii echipei de implementare a proiectului și pentru specialiștii implicați în organizarea și implementarea activităților, dar în același timp subliniază potențialul de dezvoltare ulterioară a activităților în direcția necesităților sau opțiunilor beneficiarilor.

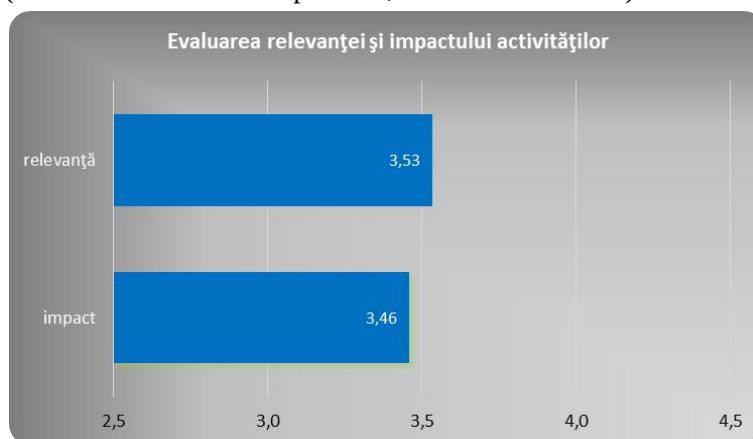
Dacă avem în vedere analiza comparativă a celor cinci dimensiuni supuse evaluării, feed-back-ul cel mai bun face referire la „specialiștii” implicați în desfășurarea activităților și la „durata” de desfășurare a activităților, ca o confirmare a competenței profesionale a echipei de implementare a proiectului, atât în ceea ce privește planificarea activităților (și stabilirea duratei optime de desfășurare a acestora), cât și în ceea ce privește desfășurarea propriu-zisă a activităților de consiliere, activităților remediale, activităților inovative etc.

III.1.2. Evaluarea relevanței și impactului activităților

Operaționalizarea conceptului: feed-back cu privire la corespondența activităților cu nevoile specifice ale copiilor remigrați, respectiv impactul perceput al activităților asupra reintegrării academice și activității școlare a copiilor ulterior revenirii

în România (9 întrebări pe 2 scale din chestionarul de feed-back adresat copiilor).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați la scalele de evaluare a relevanței și impactului activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, relevanța și impactul activităților desfășurate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea sunt evaluate de copiii remigrați la un nivel „mediu” (3) spre „bun” (4), confirmând corespondența existentă între nevoile copiilor remigrați și activitățile desfășurate cu acest grup țintă.

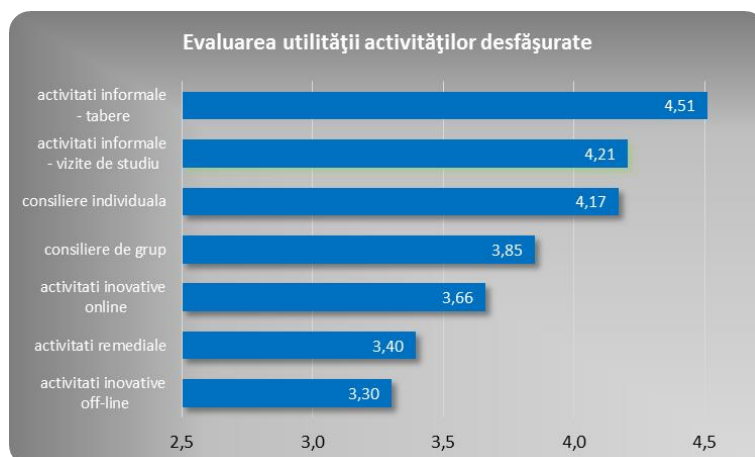
Totuși, există un potențial de optimizare a acestor activități atât în ceea ce privește corespondența cu nevoile individuale, cât și în ceea ce privește optimizarea impactului asupra participanților; o posibilă soluție de optimizare a activităților poate fi organizarea activităților ulterioare exclusiv pe baza evaluării psiho-sociale și educaționale specifice și organizarea unor activități individualizate, particularizate în funcție de profilul individual al copilului, de nevoile specifice ale acestuia.

Echipa de management a proiectului poate avea în vedere aceste informații pentru activitățile desfășurate în etapa de sustenabilitate și pentru eventualele proiecte ulterioare, iar consilierii școlari și cadrele didactice care își propun să lucreze cu copiii remigrați pot reține necesitatea unei evaluări aprofundate a copiilor înainte de stabilirea programului individual de intervenție specifică în situații de risc și adaptarea programului educațional individualizat la specificul psihologic, social, educațional al copilului și nevoile lui specifice în sfera psiho-socială sau educațională.

III.1.3. Evaluarea utilității activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: utilitatea percepută a fiecăreia dintre cele șapte tipuri de activități desfășurate cu copiii remigrați pe parcursul proiectului (7 întrebări din chestionarul de feed-back adresat copiilor).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați la scalele de evaluare a utilității activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea utilității tipurilor de activități la care au participat copiii remigrați pe parcursul proiectului CRESC în Vrancea este destul de variată, dar toate evaluările sunt pozitive (de la „mediu” (3) la „bun” (4) și chiar spre „foarte bun”), confirmând faptul că toate tipurile de activități propuse copiilor au fost considerate utile de către beneficiari.

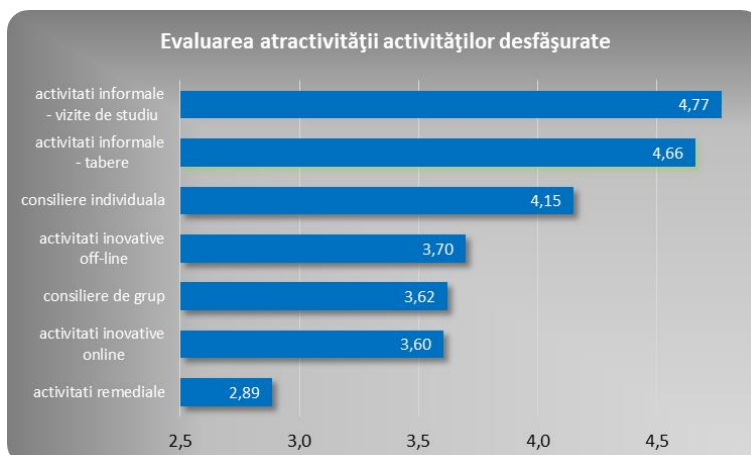
Din perspectiva copiilor remigrați, activitățile cele mai utile sunt activitățile educative desfășurate în context informal (taberele de vară și vizitele de studiu), iar activitățile considerate având un grad ceva mai redus de utilitate sunt cele remediale și activitățile educative desfășurate off-line. Această evaluare a copiilor reflectă pe de o parte dorința acestora și necesitatea resimțită pentru educația în context informal, iar pe de altă parte atitudinea mai rezervată a acestora pentru activitățile similare cu cele desfășurate în mod uzual în unitățile școlare (spre exemplu activitățile remediale, care au presupus în principal desfășurarea unor activități destinate dezvoltării abilităților de comunicare în limba română).

Pe termen mediu și lung, membrii echipei de implementare, dar și consilierii școlari sau cadrele didactice care lucrează cu copii remigrați pot avea în vedere faptul că beneficiarii consideră a fi cele mai utile / eficiente activitățile educative desfășurate în context informal și se pot orienta cu predilecție către organizarea unor astfel de activități.

III.1.4. Evaluarea atractivității activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: atractivitatea percepută a fiecăreia dintre cele șapte tipuri de activități desfășurate cu copiii remigrați pe parcursul proiectului (7 întrebări din chestionarul de feed-back adresat copiilor).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de copiii remigrați la scalele de evaluare a atractivității activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea atractivității tipurilor de activități desfășurate este foarte variată, dar pozitivă; copiii remigrați au o atitudine mai rezervată față de atractivitatea activităților remediale (evaluarea de nivel mediu) și inovative offline (evaluare de nivel mediu spre bun), respectiv o evaluare apropiată de nivelul „foarte bun” (5) în cazul activităților educative desfășurate în context informal (vizite de studiu și tabere de vară). Așa cum era de așteptat, activitățile informale sunt evident mai atractive pentru copiii remigrați, probabil datorită faptului că acest tip de activități sunt mai puțin uzuale, mai rar desfășurate în cadrul sistemului educațional din România; în același timp, aceste activități educaționale informale sunt mai adaptate potențialului ludic asociat copilăriei.

Analizând comparativ răspunsurile copiilor în ceea ce privește atractivitatea și utilitatea activităților desfășurate în cadrul proiectului CRESC în Vrancea, putem observa o corelație ridicată între cele două evaluări: activitățile considerate a fi cele mai atractive sunt considerate și cele mai utile (și reciproc), ca o reflectare a corelației cunoscute între atractivitatea unei sarcini și implicarea în realizarea acesteia (și, în consecință, rezultatele obținute - utilitatea).

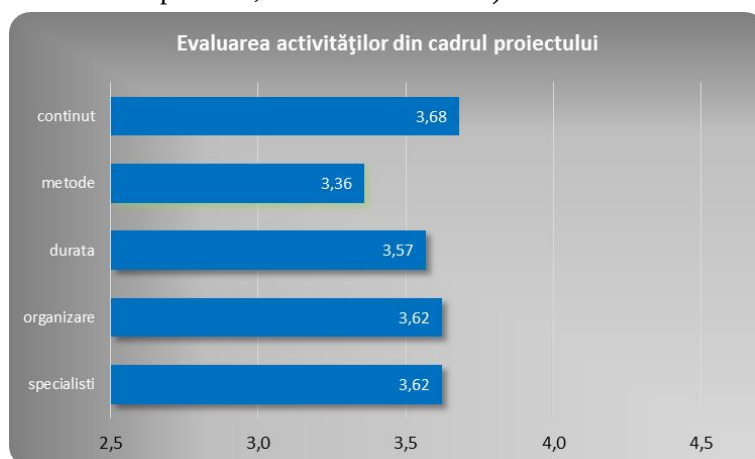
Pe termen mediu și lung, este de reținut faptul că activitățile desfășurate în contextul didactic uzual (activitățile remediale, cele off-line) sunt considerate mai puțin atractive și utile pentru copii, fiind necesară o motivare suplimentară a beneficiarilor pentru a asigura implicarea acestora și atingerea rezultatelor preconizate / eficiența activităților.

III.2. Evaluarea proiectului de părinții copiilor remigrați

III.2.1. Evaluarea activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: feed-back cu privire la conținutul activităților desfășurate, metodologia utilizată, durata și ritmul de parcurgere a activităților, organizarea activităților și specialiștii implicați în implementarea acestor activități (29 de întrebări pe 5 scale din chestionarul de feed-back adresat părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinții copiilor remigrați la scalele de evaluare a activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

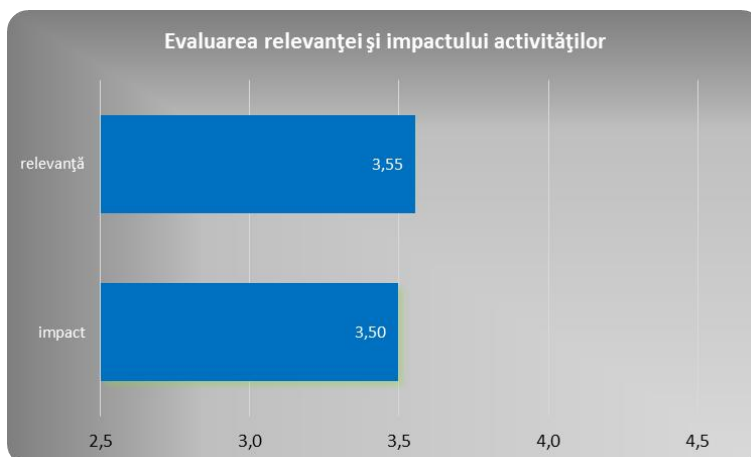
Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluările realizate de părinții copiilor remigrați cu privire la activitățile la care au participat sunt la un nivel „mediu” (3) spre „bun” (4), variabilitatea evaluărilor fiind destul de mică; totuși, o evaluare ceva mai rezervată este cea referitoare la metodele utilizate în timpul activităților, o posibilă explicație a acestei evaluări mai rezervate fiind caracterul inovativ al metodologiei utilizate și gradul redus de familiarizare a părinților cu acest tip de metode.

Feed-back-ul părinților copiilor remigrați cu privire la activitățile desfășurate în cadrul proiectului este unul moderat pozitiv; membrii echipei de implementare care vor asigura sustenabilitatea rezultatelor pot avea în vedere o analiză mai aprofundată a sugestiilor părinților de optimizare a activităților desfășurate în vederea asigurării unui grad mai ridicat de adaptare a activităților la nevoile și dorințele individuale ale părinților.

III.2.2. Evaluarea relevanței și impactului activităților

Operaționalizarea conceptului: feed-back cu privire la corespondența activităților cu nevoile specifice ale părinților copiilor remigrați, respectiv impactul perceput al activităților asupra posibilității părinților de facilitare a reintegrării academice și activității școlare a copiilor ulterior revenirii în România (9 întrebări pe 2 scale din chestionarul de feed-back adresat părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinții copiilor remigrați la scalele de evaluare a relevanței și impactului activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

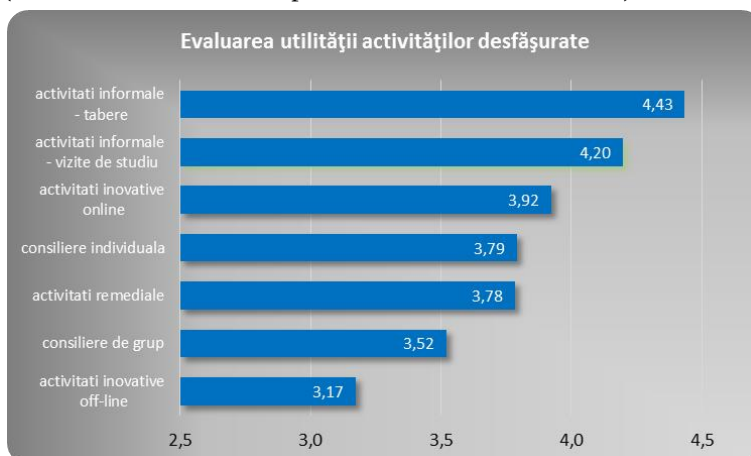
Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, relevanța și impactul activităților sunt evaluate de părinții copiilor remigrați într-o manieră moderat pozitivă (mediile evaluărilor fiind între „mediu” (3) și „bun” (4)). Feed-back-ul din partea părinților vine ca o confirmare a faptului că activitățile organizate de echipa de implementare au fost adaptate nevoilor individuale (relevanța acestora este evaluată pozitiv) și au avut rezultatele așteptate (impactul activităților este evaluat pozitiv).

Totuși, echipa de implementare poate avea în vedere o mai bună adaptare a activităților ulterioare la solicitările explicite ale beneficiarilor din grupul țintă al părinților, pentru a contribui la creșterea relevanței și impactului activităților.

III.2.3. Evaluarea utilității activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: utilitatea percepută a fiecăreia dintre cele șapte tipuri de activități desfășurate cu copiii remigrați pe parcursul proiectului (7 întrebări din chestionarul de feed-back adresat părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinții copiilor remigrați la scalele de evaluare a utilității activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

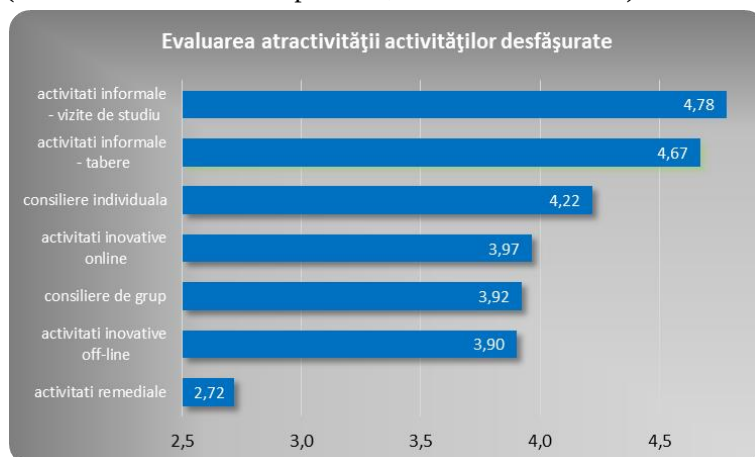
Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, părinții evaluează extrem de variat utilitatea activităților la care au participat copiii remigrați, activitățile educative desfășurate în context informal (tabere de vară și vizite de studiu) fiind percepute ca având utilitatea cea mai mare, în timp ce activitățile de consiliere de grup și activitățile inovative desfășurate off-line fiind evaluate ceva mai rezervat în ceea ce privește utilitatea lor (evaluarea fiind una ușor superioară nivelului „mediu” - 3).

Evaluarea de ansamblu a activităților desfășurate cu copiii remigrați în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este una pozitivă, părinții considerând utile toate tipurile de activități la care au participat copiii.

III.2.4. Evaluarea atractivității activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: atractivitatea percepută a fiecăreia dintre cele șapte tipuri de activități desfășurate cu copiii remigrați pe parcursul proiectului (7 întrebări din chestionarul de feed-back adresat părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de părinții copiilor remigrați la scalele de evaluare a atractivității activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea atractivității activităților la care au participat copiii este una bună sau chiar foarte bună, cu o singură excepție: atractivitatea activităților remediale este evaluată la un nivel „mediu” spre „slab”. Părinții consideră că cele mai atractive activități sunt cele desfășurate în context informal (vizitele de studiu și taberele de vară), această tendință de evaluare fiind similară cu cea a copiilor participanți la aceste activități.

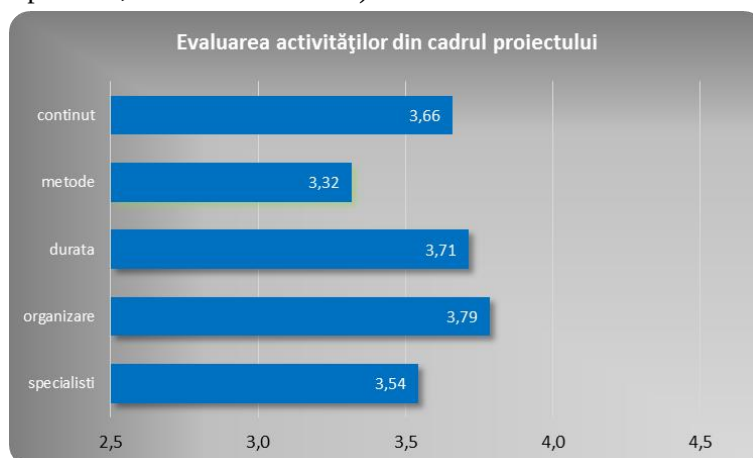
III.3. Evaluarea proiectului de cadrele didactice care lucrează cu copii remigrați

III.3.1. Evaluarea activităților desfășurate

Operaționalizarea conceptului: feed-back cu privire la conținutul activităților desfășurate, metodologia utilizată, durata și ritmul de parcurgere a activităților, organizarea activităților și specialiștii implicați în implementarea acestor activități (29 de

întrebări pe 5 scale din chestionarul de feed-back adresat cadrelor didactice).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scalele de evaluare a activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

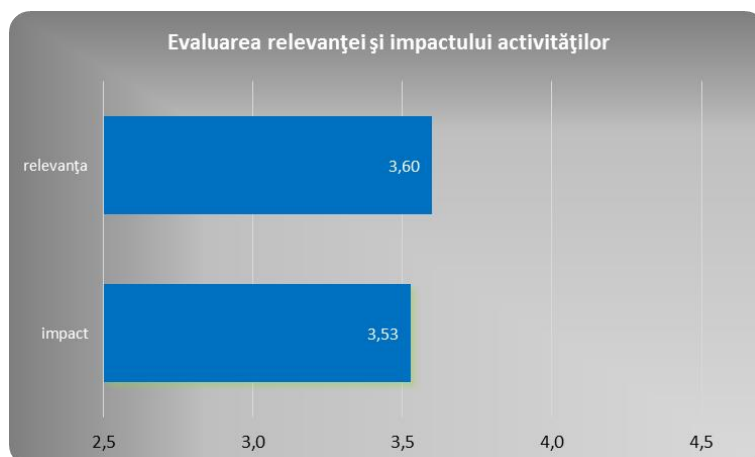
Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea activităților la care au participat cadrele didactice este una moderat pozitivă pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni supuse analizei, mediile evaluărilor fiind între „mediu” (3) și „bun” (4), confirmând satisfacția acestui grup de beneficiari față de activitățile desfășurate, dar și existența unui potențial de optimizare a activităților ulterioare adresate acestui grup țintă.

Evaluarea cea mai moderată este cea a metodologiei utilizate în cadrul activităților, în timp ce organizarea și durata activităților beneficiază de evaluarea cea mai bună. Echipa de implementare a proiectului poate avea în vedere pe perioada de sustenabilitate a proiectului o actualizare a metodologiei de lucru cu cadrele didactice, spre exemplu prin realizarea unei analize de nevoi adresată acestui grup țintă pentru a identifica metodele considerate de beneficiari ca fiind optime.

III.3.2. Evaluarea relevanței și impactului activităților

Operaționalizarea conceptului: feed-back cu privire la corespondența activităților cu nevoile specifice ale cadrelor didactice care lucrează cu copiii remigrați, respectiv impactul perceput al activităților asupra posibilității profesorilor de facilitare a reintegrării academice și activității școlare a copiilor ulterior revenirii în România (9 întrebări pe 2 scale din chestionarul de feed-back adresat părinților).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor obținute de cadrele didactice la scalele de evaluare a relevanței și impactului activităților din cadrul proiectului (scalele de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, activitățile la care au participat cadrele didactice în cadrul proiectului CRESC în Vrancea sunt evaluate într-o manieră moderat pozitivă din perspectiva impactului și relevanței acestora (evaluarea este una de nivel „mediu” (3) spre „bun” - 4), cadrele didactice fiind relativ mulțumite atât de corespondența nevoilor personale cu activitățile desfășurate, cât și efectele activităților în planul dezvoltării lor personale și profesionale.

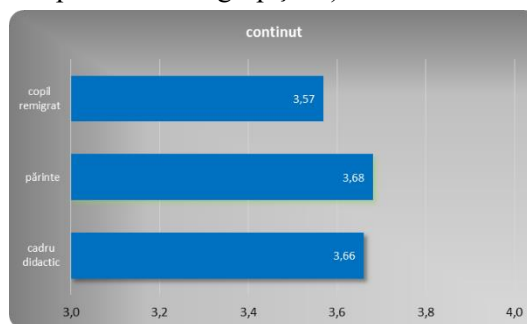
III.4. Analiza comparativă a evaluărilor realizate de copii, părinți și profesori

III.4.1. Evaluarea activităților desfășurate

Conținutul activităților

Operaționalizarea conceptului: gradul de adecvare la obiectivele proiectului și nevoile grupului țintă, relevanța în contextul educațional actual, structura și actualitatea tematicii abordate în activități (9 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a conținutului activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

- ☐ **copii vs. părinți:** $t(143)=-1,668$; $p=0,098$
- ☐ **copii vs. profesori:** $t(193)=-1,386$; $p=0,167$
- ☐ **părinți vs. profesori:** $t(232)=0,417$; $p=0,677$

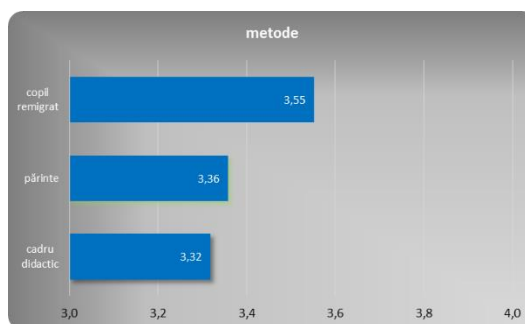
Analiza statistică a datelor infirmă existența unor diferențe semnificative între cele trei grupe de respondenți; conținutul activităților la care au participat în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este evaluat similar de copii, părinți și cadrele didactice.

Gradul de adecvare la obiectivele proiectului și nevoile grupului țintă, relevanța în contextul educațional actual, structura și actualitatea tematicii abordate în activități sunt evaluate la un nivel „mediu” spre „bun” de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Metodele utilizate

Operaționalizarea conceptului: eficiența percepută prin raportare la obiectivele proiectului și nevoile grupului țintă, adaptabilitate și flexibilitate, ponderea și relevanța exercițiilor / aplicațiilor practice, utilizarea exemplelor pentru facilitarea înțelegerii (7 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a metodelor utilizate în cadrul activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii, părinți și profesori (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

- ☐ **copii vs. părinți:** $t(143)=2,205$; $p=0,029$
- ☐ **copii vs. profesori:** $t(193)=3,225$; $p=0,001$
- ☐ **părinți vs. profesori:** $t(232)=0,636$; $p=0,525$

Metodele utilizate în desfășurarea activităților sunt evaluate într-o manieră mai pozitivă de copii comparativ cu părinții, respectiv profesorii (fără diferențe semnificative între evaluările realizate de părinți și de profesori).

Eficiența percepută prin raportare la obiectivele proiectului și nevoile grupului țintă, adaptabilitate și flexibilitate, ponderea și relevanța exercițiilor / aplicațiilor practice, utilizarea exemplelor pentru facilitarea înțelegerii sunt evaluate într-o manieră moderat pozitivă de toate cele trei grupuri țintă, dar copiii remigrați au o atitudine semnificativ mai bună comparativ cu celelalte grupuri țintă. Acest aspect este corelat cu variabilitatea mai mare a metodelor utilizate în activitățile desfășurate cu copiii remigrați, acesta fiind grupul țintă principal al proiectului.

Durata activităților

Operaționalizarea conceptului: adaptarea la obiectivele proiectului și nevoile specifice ale grupului țintă, adecvarea ritmului de parcurgere la posibilitățile beneficiarilor, numărul activităților desfășurate (4 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a duratei activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

- ❑ **copii vs. părinți:** $t(143)=0,966$; $p=0,336$
- ❑ **copii vs. profesori:** $t(193)=-0,588$; $p=0,557$
- ❑ **părinți vs. profesori:** $t(232)=-1,926$; $p=0,055$

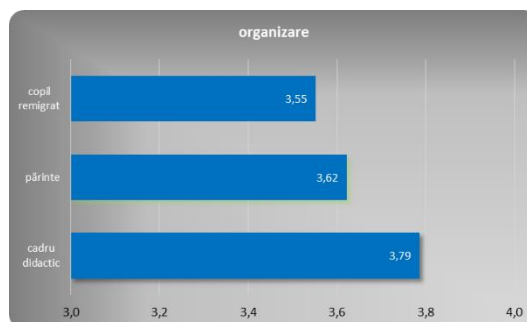
Analiza statistică a datelor înfirmă existența unor diferențe semnificative între cele trei grupe de respondenți; durata activităților la care au participat în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este evaluată similar de copii, părinți și cadrele didactice.

Adaptarea duratei activităților la obiectivele proiectului și nevoile specifice ale grupului țintă, adecvarea ritmului de parcurgere la posibilitățile beneficiarilor, numărul activităților desfășurate sunt evaluate la un nivel „mediu” spre „bun” de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Organizarea activităților

Operaționalizarea conceptului: gradul de respectare a programului activităților, alocarea resurselor necesare pentru desfășurarea activităților, atitudinea generală față de organizarea activităților din cadrul proiectului (4 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a organizării activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

- ❑ **copii vs. părinți:** $t(143)=-0,799$; $p=0,426$
- ❑ **copii vs. profesori:** $t(193)=-3,053$; $p=0,003$
- ❑ **părinți vs. profesori:** $t(232)=-2,457$; $p=0,015$

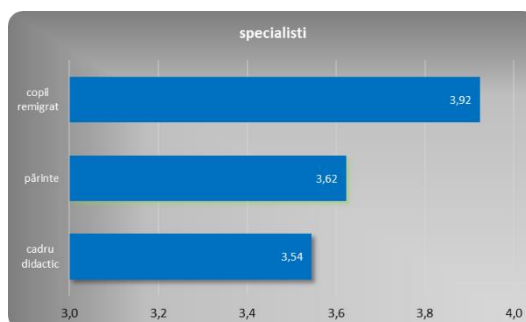
Organizarea activităților este evaluată într-o manieră mai pozitivă de cadrele didactice comparativ cu părinții, respectiv copiii (fără diferențe semnificative între evaluările realizate de părinți și de copii).

Gradul de respectare a programului activităților, alocarea resurselor necesare pentru desfășurarea activităților, atitudinea generală față de organizarea activităților din cadrul proiectului sunt evaluate într-o manieră moderat pozitivă de toate cele trei grupuri țintă, dar cadrele didactice au o atitudine semnificativ mai bună comparativ cu celelalte grupuri țintă. Acest aspect este corelat cu faptul că marea majoritate a cadrelor didactice au participat la doar 2 tipuri de activități (instruirea formală și consultanță individuală), specificul acestor activități permițând o organizare mai riguroasă.

III.4.2. Evaluarea specialiștilor implicați în proiect

Operaționalizarea conceptului: deschidere și receptivitate, adaptabilitate la sugestiile beneficiarilor, conștientizare a nevoilor specifice ale beneficiarilor, facilitarea unui climat pozitiv, competență profesională, disponibilitate pentru activități individuale (8 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a specialiștilor care au asigurat implementarea activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

- ❑ **copii vs. părinți:** $t(143)=2,402$; $p=0,018$
- ❑ **copii vs. profesori:** $t(193)=3,446$; $p=0,001$
- ❑ **părinți vs. profesori:** $t(232)=1,251$; $p=0,212$

Specialiștii implicați în desfășurarea activităților sunt evaluați într-o manieră mai pozitivă de copii comparativ cu părinții, respectiv profesorii (fără diferențe semnificative între evaluările realizate de părinți și de profesori).

Deschiderea și receptivitatea, adaptabilitatea la sugestiile beneficiarilor, conștientizarea nevoilor specifice ale beneficiarilor, facilitarea unui climat pozitiv, competența profesională, disponibilitatea pentru activități individuale sunt evaluate într-o manieră moderat pozitivă de toate cele trei grupuri țintă, dar copiii remigrați au o atitudine semnificativ mai bună comparativ cu celelalte grupuri țintă.

Perioada mai amplă în care copiii au interacționat cu membrii echipei de implementare, precum și variația mai mare a tipurilor de activități au permis un grad mai

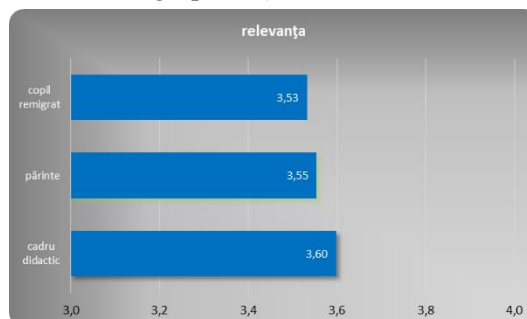
mare de intercunoaștere și o interacțiune la un nivel mai profund, aspect care explică evaluarea mai pozitivă din partea acestui grup țintă.

III.4.3. Evaluarea relevanței și impactului activităților

Relevanța activităților proiectului

Operaționalizarea conceptului: utilitatea percepută a activităților, corespondența cu interesele și preocupările beneficiarilor, adecvarea activităților la așteptările beneficiarilor (4 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a relevanței activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

❑ **copii vs. părinți:** $t(143)=-0,242$; $p=0,809$

❑ **copii vs. profesori:** $t(193)=-0,703$; $p=0,483$

❑ **părinți vs. profesori:** $t(232)=-0,586$; $p=0,558$

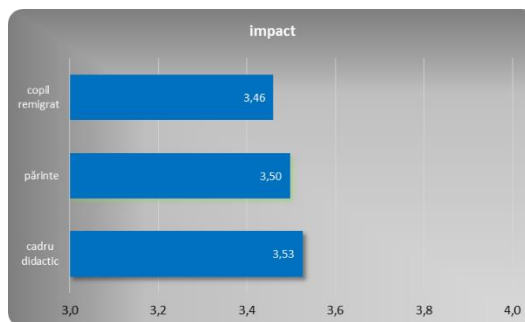
Analiza statistică a datelor infirmă existența unor diferențe semnificative între cele trei grupe de respondenți; relevanța activităților la care au participat în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este evaluată similar de copii, părinți și cadrele didactice.

Utilitatea percepută a activităților, corespondența cu interesele, preocupările și așteptările beneficiarilor sunt evaluate la un nivel „mediu” spre „bun” de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Impactul perceput al activităților proiectului

Operaționalizarea conceptului: dezvoltarea competențelor și deprinderilor personale ale beneficiarilor, gradul general de satisfacție față de participarea la activități, interesul declarat pentru participarea ulterioară la activități similare (5 întrebări adaptate fiecărui grup țintă).

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate comparativ mediile scorurilor obținute la scala de evaluare a impactului perceput al activităților proiectului, de cele trei categorii de subiecți: copii, părinți și profesori (scala de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

- ❑ **copii vs. părinți:** $t(143)=-0,537$; $p=0,592$
- ❑ **copii vs. profesori:** $t(193)=-0,867$; $p=0,387$
- ❑ **părinți vs. profesori:** $t(232)=-0,459$; $p=0,647$

Analiza statistică a datelor infirmă existența unor diferențe semnificative între cele trei grupe de respondenți; impactul activităților la care au participat în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este evaluat similar de copii, părinți și cadrele didactice.

Dezvoltarea competențelor și deprinderilor personale ale beneficiarilor, gradul general de satisfacție față de participarea la activități sunt evaluate la un nivel „mediu” spre „bun” de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Cap. IV. Efectele proiectului asupra serviciilor de asistență psiho-pedagogică furnizate de CJRAE și unitățile școlare

Efectele proiectului în viziunea reprezentanților CJRAE

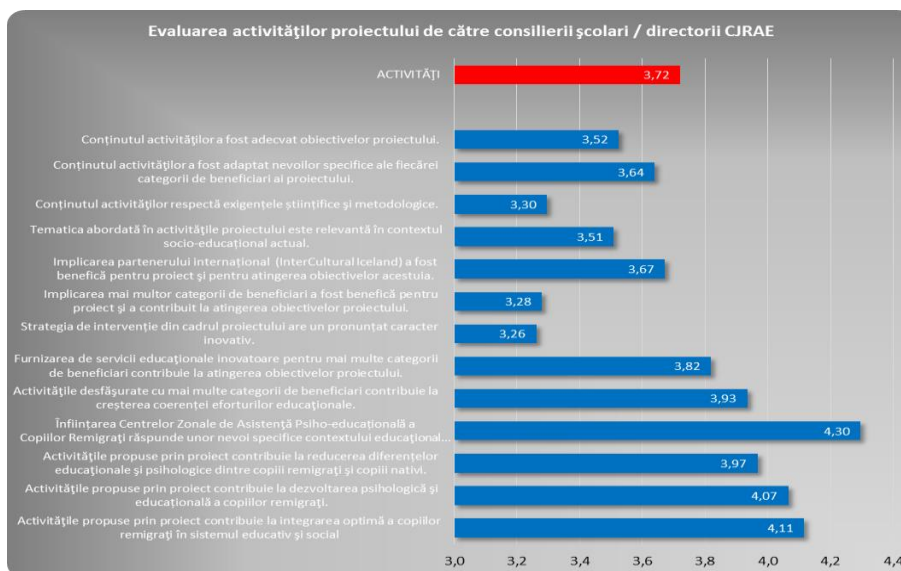
Efectele proiectului în viziunea managementului instituțiilor școlare

Analiza comparativă a răspunsurilor reprezentanților CJRAE și managerilor instituțiilor școlare

IV.1. Efectele proiectului în viziunea reprezentanților CJRAE

IV.1.1. Evaluarea activităților din cadrul proiectului

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor reprezentanților CJRAE la scala de evaluare a activităților proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea de ansamblu a activităților proiectului CRESC în Vrancea este una pozitivă (media evaluărilor pentru fiecare dimensiune analizată fiind 3,72, apropiată de scorul 4 corespunzător unei evaluări de nivel „bun”). Consilierii școlari (mare parte dintre aceștia fiind și directori de CJRAE) furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la activitățile desfășurate pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

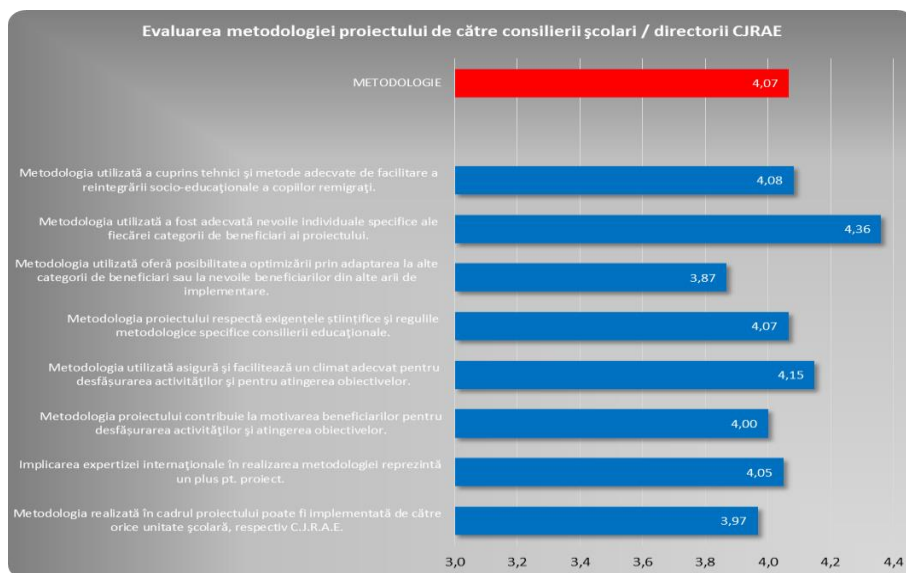
Analiza de itemi relevă o variabilitate destul de redusă a rezultatelor, mediile evaluărilor pentru fiecare item în parte fiind cuprinse între 3,26 și 4,30; evaluarea realizată de consilierii școlari pentru toate aspectele supuse analizei este una moderat pozitivă sau pozitivă.

Consilierii școlari au o atitudine ceva mai rezervată față de caracterul inovativ al strategiei de intervenție, față de implicarea mai multor categorii de beneficiari și față de respectarea exigențelor științifice în intervenție, aspect care poate fi corelat cu criteriile profesionale de evaluare a unor instrumente, strategii etc., psihologii având criterii specifice și foarte riguroase de evaluare; este probabil ca atitudinea mai rezervată a consilierilor școlari față de aceste aspecte să fie generată de inexistența (la momentul analizei) a unor informații concrete despre eficiența strategiei de intervenție și rezultatele obținute.

La polul diametral opus, înființarea Centrelor Zonale de Asistență Psiho-Educațională a Copiilor Remigrați este activitatea care primește din partea consilierilor școlari evaluarea cea mai bună, respondenții apreciind atât corespondența cu existența unei nevoi reale a acestei categorii tot mai numeroase de beneficiari, cât și efortul necesar pentru a asigura funcționalitatea acestui cadru instituțional de intervenție.

IV.1.2. Evaluarea metodologiei din cadrul proiectului

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor reprezentanților CJRAE la scala de evaluare a metodologiei de implementare a activităților proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

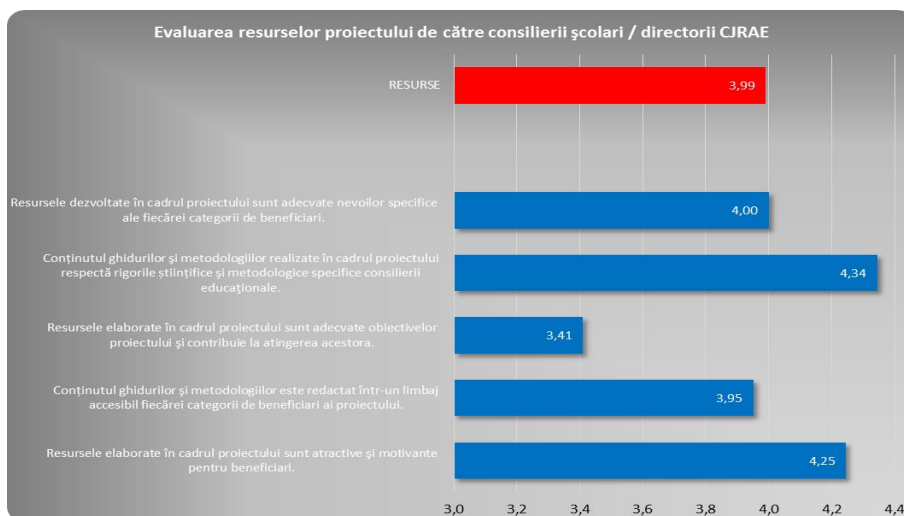
Metodologia utilizată în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este evaluată într-o manieră pronunțat pozitivă de către consilierii școlari (media evaluărilor pentru fiecare dimensiune analizată fiind 4,07, valoare superioară nivelului „bun”). Consilierii școlari (mare parte dintre aceștia fiind și directori de CJRAE) furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la metodologia utilizată și strategia generală de intervenție.

Analiza de itemi relevă o variabilitate destul de redusă a rezultatelor, mediile evaluărilor pentru fiecare item în parte fiind cuprinse între 3,87 și 4,36; evaluarea realizată de consilierii școlari pentru toate aspectele supuse analizei este una pozitivă, chiar pronunțat pozitivă.

Punctul forte al metodologiei utilizate, în viziunea consilierilor școlari, este cel referitor la adecvarea metodelor și strategiei de intervenție la nevoile individuale specifice ale fiecărei categorii de beneficiari.

IV.1.3. Evaluarea resurselor dezvoltate prin proiect

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor reprezentanților CJRAE la scala de evaluare a resurselor dezvoltate prin activitățile proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Resursele dezvoltate prin intermediul proiectului CRESC în Vrancea sunt evaluate într-o manieră pozitivă de către consilierii școlari (media evaluărilor pentru fiecare dimensiune analizată fiind 3,99, valoare corespunzătoare nivelului 4 - „bun”). Consilierii școlari (mare parte dintre aceștia fiind și directori de CJRAE) furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la calitatea ghidurilor și metodologiilor elaborate de echipa de implementare a proiectului.

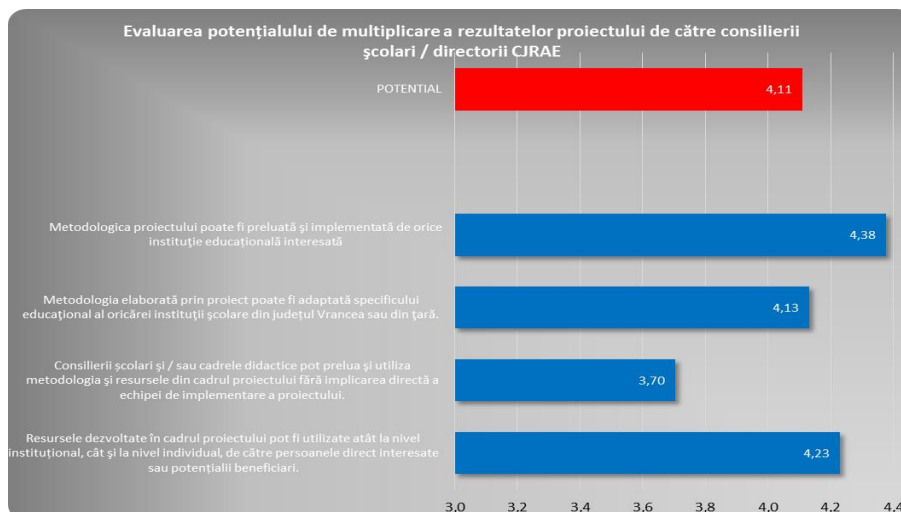
Analiza de itemi relevă existența unei variabilități a rezultatelor, mediile evaluărilor pentru fiecare item în parte fiind cuprinse între 3,41 și 4,34; evaluările realizate de consilierii școlari pentru dimensiunile supuse analizei sunt predominant pozitive, dar variază de la moderat pozitive până la pronunțat pozitive.

Punctele forte ale resurselor dezvoltate prin proiect, în viziunea consilierilor școlari, fac referire la respectarea rigorilor științifice și metodologice, respectiv la gradul de atractivitate și potențialul de a motiva beneficiarii pentru participarea la activități.

O evaluare ceva mai rezervată este realizată de consilierii școlari în ceea ce privește gradul de adecvare a resurselor dezvoltate prin proiect obiectivele stabilite de echipa de management și măsura în care aceste resurse contribuie la atingerea obiectivelor, această atitudine mai rezervată fiind explicabilă de măsura mai redusă în care consilierii școlari cunosc obiectivele operaționale ale proiectului și detalii despre gradul de atingere a indicatorilor.

IV.1.4. Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor reprezentanților CJRAE la scala de evaluare a potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

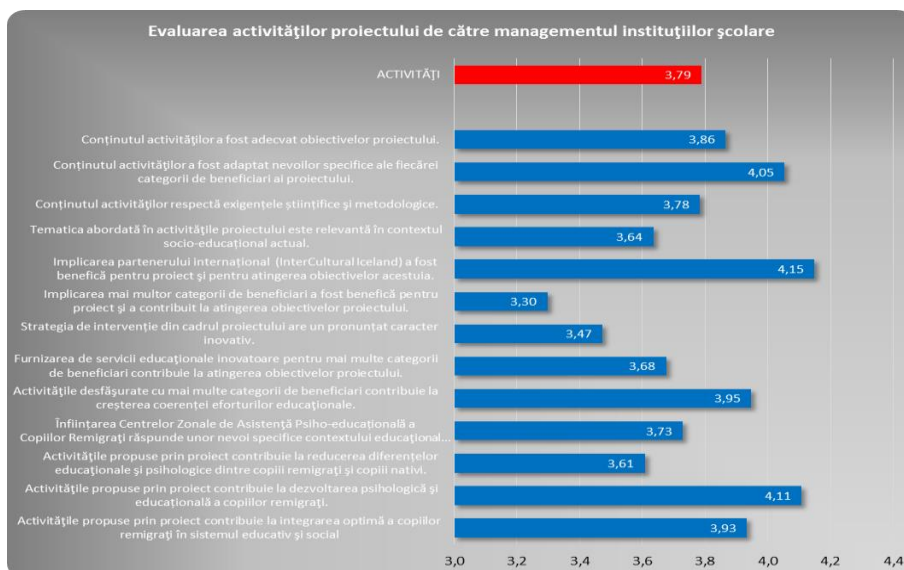
Potențialul de multiplicare a rezultatelor proiectului este evaluat într-o manieră pozitivă de consilierii școlari și directorii CJRAE, media evaluărilor fiind 4,11, valoare superioară nivelului 4 – „bun”. Consilierii școlari (mare parte dintre aceștia fiind și directori de CJRAE) furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la posibilitatea de a prelua metodologia proiectului și de a o utiliza pentru activitățile cu alți beneficiari din aceleași grupuri țintă, multiplicând astfel rezultatele proiectului CRESC în Vrancea.

Atitudinea cea mai rezervată a consilierilor școlari în privința potențialului de multiplicare a rezultatelor este cea referitoare la posibilitatea de preluare a metodologiei și resurselor proiectului fără asistență din partea echipei de implementare a proiectului și autorilor acestor resurse. Această atitudine cea mai rezervată poate argumenta recomandarea pentru echipa de implementare a realizării unor tutoriale / materiale suport cu instrucțiuni de utilizare a resurselor dezvoltate prin proiect, respectiv metodologiei de implementare a activităților, facilitând astfel preluarea de către alți specialiști a acestor resurse și multiplicarea rezultatelor.

IV.2. Efectele proiectului în viziunea managementului instituțiilor școlare

IV.2.1. Evaluarea activităților din cadrul proiectului

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor managerilor școlari la scala de evaluare a activităților proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

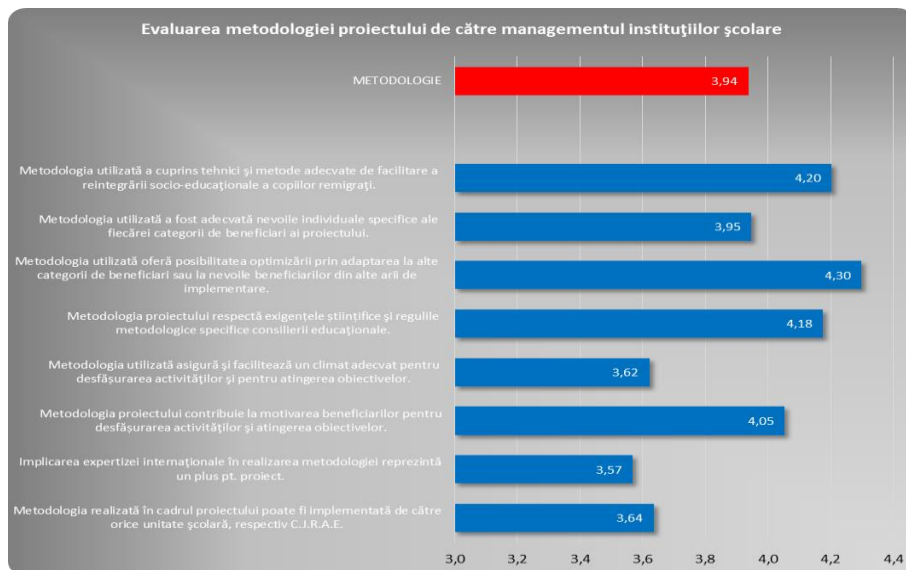
Așa cum se poate observa în reprezentarea grafică, evaluarea de ansamblu a activităților proiectului CRESC în Vrancea este una pozitivă (media evaluărilor pentru fiecare dimensiune analizată fiind 3,79, apropiată de scorul 4 corespunzător unei evaluări de nivel „bun”). Managerii instituțiilor educaționale furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la activitățile desfășurate pe perioada proiectului CRESC în Vrancea.

Analiza de itemi relevă o variabilitate redusă a rezultatelor, mediile evaluărilor pentru fiecare item în parte fiind cuprinse între 3,30 și 4,15; evaluarea realizată de directorii instituțiilor școlare pentru toate aspectele supuse analizei este una moderat pozitivă sau pozitivă.

Managerii școlari au o atitudine mi rezervată față de plusul reprezentat de implicarea mai multor categorii de beneficiari în cadrul activităților proiectului, probabil datorită noutății acestei abordări integrate și caracterului inovator al intervenției, în timp ce evaluările cele mai bune sunt cele referitoare la implicarea partenerului internațional și la contribuția proiectului la dezvoltarea psihologică și educațională a copiilor remigrați.

IV.2.2. Evaluarea metodologiei din cadrul proiectului

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor managerilor școlari la scala de evaluare a metodologiei de implementare a activităților proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Metodologia utilizată în cadrul proiectului CRESC în Vrancea este evaluată într-o manieră pozitivă de către directorii instituțiilor de învățământ (media evaluărilor pentru fiecare dimensiune analizată fiind 3,94, valoare asociată nivelului 4 - „bun”). Directorii școlilor furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la metodologia utilizată și strategia generală de intervenție.

Analiza de itemi relevă o variabilitate destul de redusă a rezultatelor, mediile evaluărilor pentru fiecare item în parte fiind cuprinse între 3,57 și 4,30; evaluarea realizată de directorii școlilor din Vrancea pentru toate aspectele supuse analizei este una pozitivă.

Punctul forte al metodologiei utilizate, în viziunea directorilor unităților școlare, este cel referitor la posibilitatea adaptării la nevoile individuale ale altor categorii de beneficiari sau la nevoile beneficiarilor din alte arii de implementare.

IV.2.3. Evaluarea resurselor dezvoltate prin proiect

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor managerilor școlari la scala de evaluare a resurselor dezvoltate prin activitățile proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

Resursele dezvoltate prin intermediul proiectului CRESC în Vrancea sunt evaluate într-o manieră pozitivă de către managerii instituțiilor educaționale (media evaluărilor pentru fiecare dimensiune analizată fiind 4,16, valoare ușor superioară nivelului 4 - „bun”). Directorii școlilor din Vrancea furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la calitatea ghidurilor și metodologiilor elaborate de echipa de implementare a proiectului.

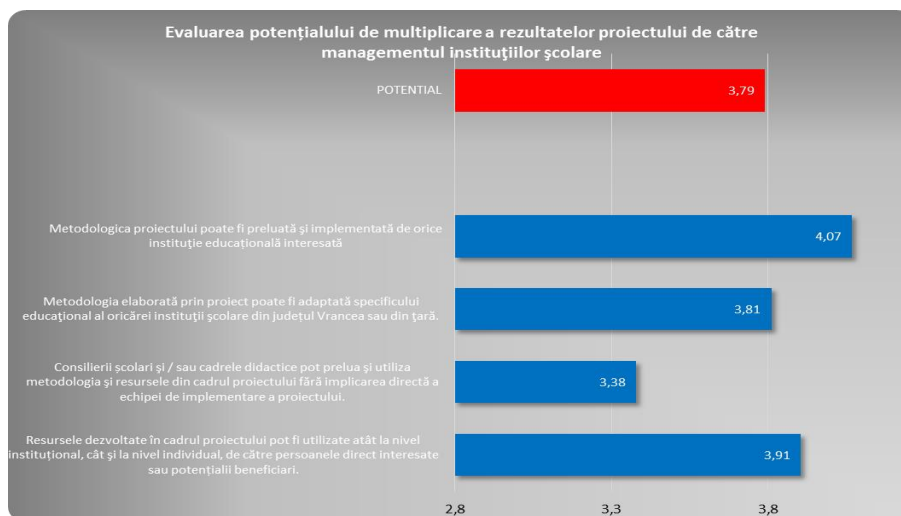
Analiza de itemi relevă existența unei variabilități reduse a rezultatelor, mediile evaluărilor pentru fiecare item în parte fiind cuprinse între 3,77 și 4,46; evaluările realizate de directori pentru dimensiunile supuse analizei sunt predominant pozitive și similare.

Principalul punct forte al resurselor dezvoltate prin proiect, în viziunea directorilor, este cel referitor la respectarea rigorilor științifice și metodologice specifice consilierii educaționale.

O evaluare ceva mai rezervată este realizată de directorii instituțiilor școlare în ceea ce privește gradul de adecvare a resurselor dezvoltate prin proiect obiectivele stabilite de echipa de management și măsura în care aceste resurse contribuie la atingerea obiectivelor, această atitudine mai rezervată fiind explicabilă de măsura mai redusă în care directorii cunosc obiectivele operaționale ale proiectului și detalii despre gradul de atingere a indicatorilor.

IV.2.4. Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor managerilor școlari la scala de evaluare a potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5):

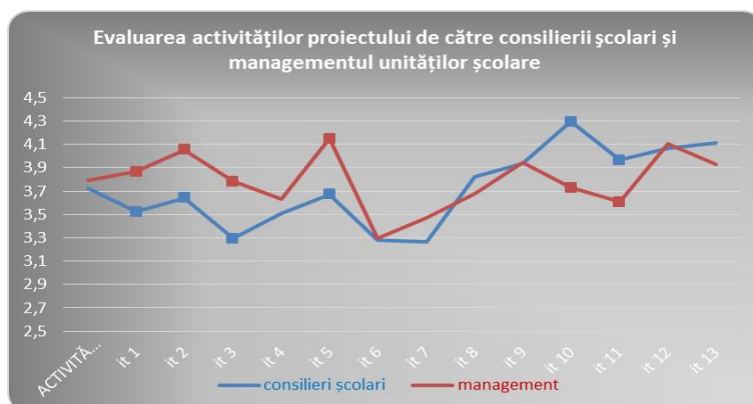
Potențialul de multiplicare a rezultatelor proiectului este evaluat într-o manieră pozitivă de directorii instituțiilor de învățământ, media evaluărilor fiind 3,79, valoare apropiată nivelului 4 – „bun”. Directorii școlilor din Vrancea furnizează echipei de management a proiectului un feed-back pozitiv cu privire la posibilitatea de a prelua metodologia proiectului și de a o utiliza pentru activitățile cu alți beneficiari din aceleași grupuri țintă, multiplicând astfel rezultatele proiectului CRESC în Vrancea.

Atitudinea cea mai rezervată a directorilor de școală în privința potențialului de multiplicare a rezultatelor este cea referitoare la posibilitatea de preluare a metodologiei și resurselor proiectului fără asistență din partea echipei de implementare a proiectului și autorilor acestor resurse. Având în vedere faptul că directorii evaluează într-o manieră pozitivă posibilitatea de a prelua metodologia proiectului în unitatea școlară pe care o reprezintă (media evaluărilor fiind 4,07), considerăm că atitudinea mai rezervată a cadrelor didactice nu face referire la potențialul de multiplicare a rezultatelor, ci la posibilitatea de a prelua metodologia fără un sprijin suplimentar din partea autorilor sau membrilor echipei de implementare a proiectului CRESC în Vrancea.

IV.3. Analiza comparativă a răspunsurilor reprezentanților CJRAE și managerilor instituțiilor școlare

IV.3.1. Evaluarea activităților din cadrul proiectului

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor consilierilor școlari, respectiv managerilor școlari la scala de evaluare a activităților proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

📖 **Activități (scor total):** $t(133)=-1,359$, coresp. unui $p=0,177$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 1:** $t(133)=-2,090$, corespunzător unui $p=0,039$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 2:** $t(133)=-2,390$, corespunzător unui $p=0,018$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 3:** $t(133)=-2,845$, corespunzător unui $p=0,005$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 4:** $t(133)=-0,725$, corespunzător unui $p=0,470$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 5:** $t(133)=-2,966$, corespunzător unui $p=0,004$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 6:** $t(133)=-0,101$, corespunzător unui $p=0,919$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 7:** $t(133)=-1,417$, corespunzător unui $p=0,159$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 8:** $t(133)=0,902$, corespunzător unui $p=0,368$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 9:** $t(133)=-0,069$, corespunzător unui $p=0,945$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 10:** $t(133)=3,511$, corespunzător unui $p=0,001$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 11:** $t(133)=2,247$, corespunzător unui $p=0,026$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 12:** $t(133)=-0,280$, corespunzător unui $p=0,780$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 13:** $t(133)=1,235$, corespunzător unui $p=0,219$; ne semnificativ statistic;

Evaluările realizate de consilierii școlari și directorii instituțiilor școlare în ceea ce privește activitățile proiectului CRESC în Vrancea sunt în mare măsură similare (diferența dintre evaluările de ansamblu este ne semnificativă, analiza pe itemi relevă diferențe semnificative pentru doar 6 dintre cei 13 itemi corespunzători acestei scale de evaluare), ambele categorii de respondenți furnizând un feed-back pozitiv cu privire la calitatea activităților organizate și implementate de echipa de proiect.

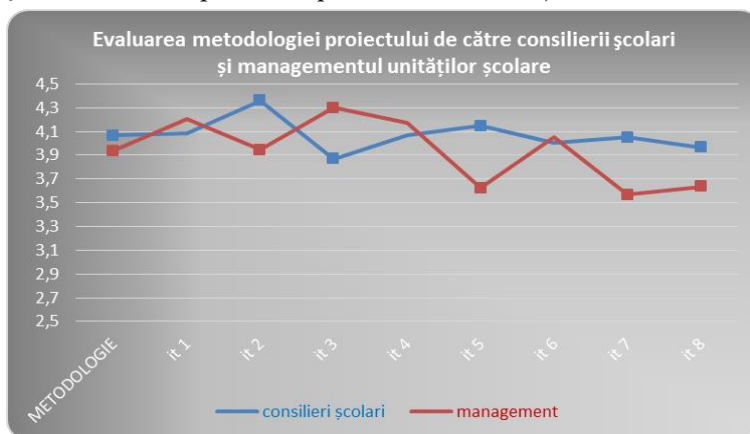
Managerii instituțiilor educaționale au tendința de a evalua într-o manieră mai accentuat pozitivă conținutul activităților desfășurate (probabil datorită gradului mai redus de familiarizare a acestor specialiști cu conținuturile activităților de consiliere) și

implicarea partenerului internațional (InterCultural Iceland) în implementarea proiectului.

Consilierii școlari au tendința de a evalua într-o manieră mai accentuat pozitivă înființarea Centrelor de Asistență Psiho-educțională pentru Copiii Remigrați și contribuția la reducerea diferențelor educaționale și psihologice dintre copiii remigrați și copiii nativi (probabil ca o reflectare a conștientizării importanței acestor aspecte din perspectiva specialiștilor direct implicați în consilierea copiilor remigrați).

IV.3.2. Evaluarea metodologiei din cadrul proiectului

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor consilierilor școlari, respectiv managerilor școlari la scala de evaluare a metodologiei de implementare a activităților proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

📖 **Metodologie (scor total):** $t(133)=2,294$, corespunzător unui $p=0,023$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 1:** $t(133)=-0,828$, corespunzător unui $p=0,409$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 2:** $t(133)=2,951$, corespunzător unui $p=0,004$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 3:** $t(133)=-2,770$, corespunzător unui $p=0,006$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 4:** $t(133)=-0,764$, corespunzător unui $p=0,446$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 5:** $t(133)=3,454$, corespunzător unui $p=0,001$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 6:** $t(133)=-0,399$, corespunzător unui $p=0,691$; ne semnificativ statistic;

📖 **Itemul 7:** $t(133)=3,105$, corespunzător unui $p=0,002$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 8:** $t(133)=2,064$, corespunzător unui $p=0,041$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%;

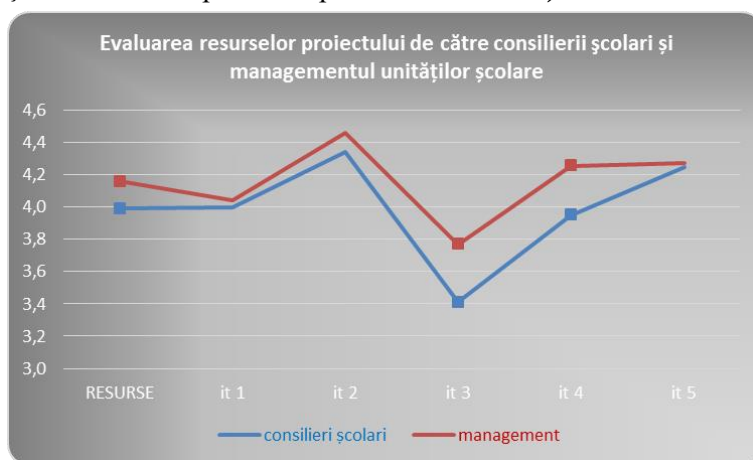
Metodologia elaborată prin proiectul CRESC în Vrancea este evaluată într-o manieră mai accentuat pozitivă de către consilierii școlari comparativ cu directorii instituțiilor de învățământ: evaluarea de ansamblu este semnificativ mai bună în cazul consilierilor școlari, analiza de itemi relevă diferențe semnificative pentru 5 dintre cei 8 itemi supuși analizei, în 4 cazuri evaluarea fiind mai pozitivă în cazul consilierilor școlari comparativ cu directorii instituțiilor de învățământ. Această evaluare diferențiată este consecința directă a gradului diferit de familiarizare a celor două grupe de respondenți cu metodologia specifică activităților de consiliere educațională, consilierii școlari având, în mod evident, cunoștințe mai aprofundate în ceea ce privește metodele, tehnicile și instrumentele de consiliere.

Consilierii școlari au tendința de a evalua într-o manieră mai accentuat pozitivă preocuparea autorilor pentru elaborarea unei metodologii adaptate la nevoile individuale ale beneficiarilor, care să faciliteze un climat pozitiv și care poate fi preluată de alte instituții educaționale, dar și implicarea expertizei internaționale în elaborarea metodologiei proiectului.

Consilierii școlari evaluează într-o manieră mai rezervată comparativ cu directorii potențialul de aplicare a metodologiei la alte categorii de beneficiari, ca o consecință a cunoașterii mai aprofundate a regulilor și condițiilor specifice, a rigorii necesare pentru adaptarea unei metodologii științifice în vederea utilizării cu alte categorii de subiecți.

IV.3.3. Evaluarea resurselor dezvoltate prin proiect

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor consilierilor școlari, respectiv managerilor școlari la scala de evaluare a resurselor dezvoltate prin activitățile proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

📖 **Resurse (scor total):** $t(133)=-2,248$, corespunzător unui $p=0,026$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 1:** $t(133)=-0,254$, corespunzător unui $p=0,800$; nesemnificativ statistic;

📖 **Itemul 2:** $t(133)=-0,818$, corespunzător unui $p=0,415$; nesemnificativ statistic;

📖 **Itemul 3:** $t(133)=-2,536$, corespunzător unui $p=0,012$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 4:** $t(133)=-2,072$, corespunzător unui $p=0,040$; semnificativ pentru un interval de încredere a rezultatelor de 95%;

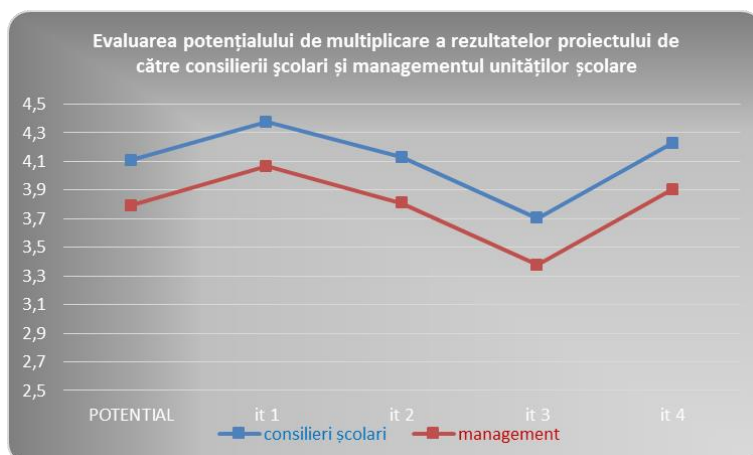
📖 **Itemul 5:** $t(133)=-0,164$, corespunzător unui $p=0,870$; nesemnificativ statistic;

Resursele dezvoltate prin intermediul proiectului CRESC în Vrancea sunt evaluate într-o manieră mai accentuat pozitivă de către directorii instituțiilor de învățământ comparativ cu consilierii școlari: evaluarea de ansamblu este semnificativ mai bună în cazul directorilor, analiza de itemi relevă o tendință a directorilor de a evalua mai pozitiv toate cele 5 aspecte supuse analizei, pentru 2 dintre acestea diferențele fiind semnificative statistic.

Consilierii școlari au tendința de a evalua într-o manieră mai rezervată gradul de adecvare a resurselor dezvoltate la obiectivele proiectului și adaptarea limbajului utilizat la potențialul de înțelegere al fiecărei categorii de beneficiari. Această atitudine mai rezervată este consecința rigorii cu care acești specialiști analizează resursele dezvoltate prin proiect, gradul mai mare de familiarizare cu activitățile specifice ale proiectului făcându-i pe aceștia mai selectivi în ceea ce privește acceptarea resurselor propuse, fiecare dintre ei având competențele necesare pentru a propune alte activități, alte conținuturi, alt mod de prezentare a informațiilor, alt limbaj, alte modalități de conceptualizare specifică etc. Totuși, este de avut în vedere faptul că, deși evaluarea realizată de consilierii școlari este mai moderată comparativ cu cea realizată de directori, evaluările realizate de ambele categorii de respondenți sunt pozitive.

IV.3.4. Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor

În reprezentarea grafică următoare sunt prezentate mediile scorurilor consilierilor școlari, respectiv managerilor școlari la scala de evaluare a potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor proiectului și mediile scorurilor la fiecare dintre itemii acestei dimensiuni (scale de evaluare de tip Likert, limite teoretice 1-5; marcajul ■ ■ semnifică existența unei diferențe semnificative pentru respectiva dimensiune):

Analiza statistică a rezultatelor a fost realizată cu testul t pentru eșantioane independente (independent samples t test), rezultatele obținute fiind:

📖 **Potențial (scor total):** $t(133)=4,211$, corespunzător unui $p<0,001$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 99%;

📖 **Itemul 1:** $t(133)=2,054$, corespunzător unui $p=0,042$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 2:** $t(133)=2,072$, corespunzător unui $p=0,040$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 3:** $t(133)=2,134$, corespunzător unui $p=0,035$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%;

📖 **Itemul 4:** $t(133)=2,032$, corespunzător unui $p=0,044$; semnificativ pentru un interval de confidență a rezultatelor de 95%;

Diferențele dintre evaluările realizate de consilierii școlari și directorii instituțiilor de învățământ sunt cele mai vizibile în ceea ce privește evaluarea potențialului de multiplicare a rezultatelor proiectului, evaluarea realizată de consilierii școlari fiind mai accentuat pozitivă (atât evaluarea de ansamblu, cât și în ceea ce privește fiecare dintre cei 4 itemi supuși analizei).

Această tendință de evaluare diferențiată poate fi consecința perspectivelor diferite din care au realizat analiza cele două categorii de specialiști respondenți, fiind posibil ca directorii să fi avut în vedere dimensiunea financiară și asigurarea suportului financiar necesar pentru preluarea metodologiei și multiplicarea rezultatelor, în timp ce consilierii școlari să fie evaluat acest potențial din perspectivă strict științifică. Totuși, trebuie să avem în vedere faptul că ambele categorii de respondenți realizează evaluări pozitive asupra potențialului de multiplicare a rezultatelor proiectului CRESC în Vrancea prin preluarea metodologiei proiectului.

Cap. V. Concluzii

Efectele proiectului asupra beneficiarilor

Punctele tari ale proiectului

Punctele slabe ale proiectului

Sugestii de optimizare a activităților ulterioare

Impactul activităților proiectului asupra beneficiarilor

Din perspectiva impactului asupra beneficiarilor direcți ai proiectului, proiectul CRESC în Vrancea și-a atins obiectivele, efectele asupra reprezentanților grupurilor țintă care au participat la activități în cadrul proiectului fiind pozitive.

Impactul activităților proiectului asupra copiilor remigrați

Participarea copiilor la activitățile din cadrul proiectului CRESC în Vrancea a avut efecte pozitive asupra dezvoltării psihologice și educaționale a acestora, indiferent de intervalul de vârstă în care se încadrează copiii. Evaluarea psiho-educatională a copiilor realizată la finalul proiectului, ulterior participării acestora la activitățile de asistență psihologică și educațională, relevă dezvoltarea semnificativă a multora dintre trăsăturile psiho-educatională vizate de obiectivele proiectului.

În ceea ce privește copiii cu vârsta între 8 și 12 ani, participarea la activitățile proiectului are efecte semnificative în ceea ce privește:

 dezvoltării trăsăturilor temperamentale în direcția dezirabilității sociale: ulterior activităților CRESC în Vrancea, copiii manifestă într-o măsură semnificativ mai redusă nevoia de apropiere față de ceilalți, dependența față de ceilalți; sunt mai puțin afectați în sarcinile aflate în desfășurare de manifestări emoționale negative sau inadaptate; prezintă într-o măsură semnificativ mai redusă stări afective negative, de tipul neliniște, îngrijorare, nervozitate, legat de anticiparea unei dureri sau a unui stres și/sau de situații potențial amenințătoare; au o viteză de inițiere a răspunsului psiho-somatic semnificativ mai redusă, un nivel mai redus al impulsivității; au o capacitate mai dezvoltată de a planifica activitățile viitoare și de a suprima răspunsuri necorespunzătoare; prezintă un nivel mai redus al plăcerii sau entuziasmului în situații care presupun o stimulare de nivel redus ca rată de intensitate, complexitate, noutate sau incongruență; prezintă la un nivel mai redus afectivitatea negativă, reducerea energiei și diminuarea dispoziției, ca urmare a unei suferințe fizice, a unei dezamăgiri, a unei pierderi; își dezvoltă capacitatea de a reacționa rapid și dezinhibat în situații caracterizate prin noutate și incertitudine; dezvoltă o unei imaginație activă, sensibilitate estetică și curiozitate intelectuală; manifestă rapiditatea revenirii reacțiilor emoționale la nivelul de bază după niveluri ridicate de stres, ale emoțiilor pozitive sau ale arousal-ului general.

 inhibării comportamentelor disruptive: copilul începe să învețe să aibă răbdare atunci când vrea să obțină ceva, să asculte ceea ce i se cere și să nu vorbească fără să fie întrebat, să respecte anumite reguli stabilite cu adulții și să gândească înainte de a acționa, este mai puțin predispus la răspunsuri impulsive. În același timp, relația cu adulții a copilului remigrat se îmbunătățește prin prisma diminuării prezenței și intensității comportamentelor opoziționiste, provocatoare, sfidătoare la adresa adulților; copilul învață să se supună regulilor adulților și să caute compromisul în relaționarea cu adulții.

 reducerea anxietății, în special în ceea ce privește: teama exagerată și îngrijorarea în legătură cu mai multe evenimente sau activități (copiii au dificultăți mai

reduse în a controla sentimentul de teamă); teama persistentă de situații sociale în care eșecul poate conduce la sentimente de rușine; teamă manifestată în raport cu separarea de casă sau de persoanele cu care s-a format o relație de atașament; reacție de teamă persistentă raportată la un anumit obiect sau situație, asociată cu o reacție de teamă imediată și manifestă la expunerea la acel obiect/situație.

În ceea ce privește copiii remigrați cu vârsta între 12 și 15 ani, participarea la activitățile proiectului are efecte semnificative în ceea ce privește:

 dezvoltarea autonomiei personale, în special în ceea ce privește autonomia comportamentale și autonomia emoțională: la finalul proiectului, copiii remigrați acționează conform propriilor decizii, fără a ține cont de opiniile altora, nu abandonează executarea unei sarcini dacă întâmpina dificultăți, se străduiesc să se descurce singuri; nu au rețineri în a-si exprima sentimentele, chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de cei din jur.

 optimizarea strategiei personale de coping cognitiv-emoțional: la finalul proiectului, copiii remigrați utilizează semnificativ mai puțin autoculpabilizarea, catastrofarea și culpabilizarea celorlalți, dar utilizează într-o măsură semnificativ mai mare acceptarea, refocalizarea pozitivă și refocalizarea pe planificare. Ca urmare a participării la activitățile educaționale din cadrul proiectului, copiii remigrați (12-15 ani) înlocuiesc tendința de a se focaliza pe căutarea unor vinovați pentru situațiile negative (indiferent dacă este vorba de propria persoană sau despre ceilalți) și tendința recurentă de a se gândi la caracterul negativ al situației cu tendință de accepta situația ca atare, de a se concentra pe planificarea activităților viitoare și pe evenimentele pozitive din viitor. Această modificare cognitiv-emoțională facilitează adaptarea socială și psihologică a copiilor remigrați și poate fi un factor important în ceea ce privește asigurarea stării de bine psihologice și fizice a copiilor ulterior migrației.

 reducerea anxietății stare, dar doar în ceea ce privește componenta emoțional-fiziologică (sunt reduse ca intensitate manifestările emoționale și fiziologice ale stării subiective curente de anxietate); activitățile proiectului nu au impact semnificativ asupra anxietății trăsură a copiilor remigrați participanți la aceste activități.

 optimizarea strategiilor de învățare, în special în ceea ce privește abilități de studiu, de luare de notițe și de organizare, acestea fiind semnificativ mai dezvoltate la finalul proiectului comparativ cu începutul acestuia. Concret, prin participarea la activitățile proiectului se dezvoltă capacitatea elevului de a-și dezvolta o strategie și de a o aplica, precum și de a identifica informațiile importante, a face legături în timpul procesului de învățare, a utiliza resurse diferite atunci când nu înțelege un concept și de a folosi strategii pentru memorare și codificare; se optimizează abilitățile de luare de notițe și strategiile de marcare a unui text, ce constituie strategii de învățare specifice, asociate cu capacitatea de a distinge între informațiile importante și cele irelevante; sunt consolidate practicile elevului privind organizarea materialelor de studiu și a celor folosite la școală, structurarea sarcinilor primite în timpul orelor sau pentru acasă, precum și organizarea temelor. Toate aceste aspecte facilitează adaptarea educațională ulterioară a copiilor remigrați, aspect beneficiu în sine, dar care constituie și o premisă importantă

pentru adaptarea și reintegrarea psiho-socială a copilului remigrat.

 inhibarea factorilor care limitează atingerea potențialului educațional propriu prin creșterea semnificativă a motivației academice și scăderea relevanței a anxietății față de teste. Concret, activitățile proiectului CRESC în Vrancea determină o creștere semnificativă a motivației intrinseci a elevului de a se implica în diferite sarcini școlare și de a le finaliza cu succes, creșterea nevoii intrinseci de a avea succes, inclusiv în plan școlar, corespunzătoare unei tendințe de localizare internă a controlului; în același timp, copilul resimte într-o măsură semnificativ mai redusă simptome de anxietate asociate direct cu participarea la un test sau supunerea la orice tip de evaluare a performanțelor.

Impactul proiectului este semnificativ și pozitiv, modificările cognitive, emoționale și comportamentale observate ulterior participării la activitățile proiectului fiind congruente cu obiectivele stabilite de specialiști pentru activitățile de consiliere și cu obiectivele proiectului.

În analiza impactului proiectului trebuie ținut cont de faptul că toate modificările semnificative sunt dezirabile (trăsăturile temperamentale ale copiilor se dezvoltă în direcția dezirabilității sociale și în direcția obiectivelor stabilite pentru activitățile de consiliere la care au participat copiii), fără a exista practic nici un efect semnificativ care să nu fi fost dorit de specialiștii care au desfășurat intervenția psiho-pedagogică specifică.

Complexitatea intervenției (activități de consiliere individuală și de grup, activități educative desfășurate în context formal și informal, activități remediale, activități educative inovative desfășurate cu grupuri mixte, activități online și offline etc.) și existența unui plan educațional individualizat pentru fiecare copil, raportat la specificul psihologic și educațional al acestuia, așa cum reiese din evaluarea psiho-educatională inițială, se demonstrează a fi un factor important în succesul intervenției și atingerea obiectivelor stabilite.

Activitățile educaționale desfășurate prin proiectul CRESC în Vrancea destinate copiilor remigrați contribuie semnificativ la dezvoltarea psiho-educatională a beneficiarilor acestor activități, facilitând reintegrarea socială, psihologică și educațională a acestora ulterior revenirii din străinătate. Singura dimensiune care nu este influențată semnificativ de activitățile proiectului este anxietatea copiilor de 12-15 ani; având în vedere faptul că reducerea anxietății era unul dintre obiectivele importante ale proiectului și ale activităților de consiliere din planul individual de activități, subliniem necesitatea adaptării programului individualizat prin includerea unor activități suplimentare destinate reducerii anxietății sau adaptarea activităților propuse pentru a accentua impactul pozitiv în ceea ce privește reducerea anxietății copiilor remigrați, în special în ceea ce privește componentele cognitivă și evaluare socială, dimensiuni pe care literatura de specialitate le precizează explicit ca fiind consecințe directe ale remigrației.

Impactul activităților proiectului asupra părinților copiilor remigrați

Informarea părinților cu privire la situația specifică a copiilor remigrați. Participarea părinților copiilor remigrați la activitățile din cadrul proiectului aduce un plus de informare în ceea ce privește situația specifică a copiilor, dar această diferență nu este semnificativă statistic; părinții copiilor remigrați cunosc deja destul de bine situația copiilor lor și dificultățile pe care aceștia le întâmpină în readaptarea socială și școlară, punctul de vedere al specialiștilor nuanțând imaginea deja conturată, fără a o modifica semnificativ.

Conștientizarea de către părinți a situației specifice a copiilor remigrați. Punctul de vedere al specialiștilor și activitățile din cadrul proiectului aduc plus-valoare prin creșterea gradului de acceptare și conștientizare a dificultăților întâmpinate de copiii remigrați: *ulterior participării la activitățile proiectului, părinții acestor copii au un grad mai ridicat de acceptare a dificultăților psihologice, culturale, educaționale resimțite de copiii lor ulterior remigrației și manifestă disponibilitatea de a asculta, de a comunica, discuta cu copiii lor, aspect care este prevăzut de literatura de specialitate ca unul dintre factorii protectivi cei mai importanți în readaptarea copiilor la revenirea în România.*

Formarea deprinderilor parentale de lucru cu copiii remigrați pentru facilitarea readaptării acestora este unul dintre cele mai importante obiective ale proiectului CRESC în Vrancea, iar acest obiectiv a fost atins: *ulterior activităților proiectului, părinții se simt mai capabili să faciliteze reintegrarea psihologică și educațională a copiilor lor, consideră că au deprinderile de lucru necesare într-o măsură mai mare decât înaintea începerii proiectului.*

Pe baza acestor rezultate putem considera că părinții apreciază mai mult experiența directă atunci când caută informații despre consecințele remigrației asupra copiilor lor, dar valorizează opinia specialiștilor și resursele furnizate de aceștia pentru a-și dezvolta deprinderile de lucru, atunci când caută soluții concrete, sugestii de activități și de acțiune concretă, exemple practice de activități educaționale pe care le pot desfășura cu copiii lor.

Stimularea interesului părinților pentru desfășurarea activităților cu copiii remigrați. Interesul părinților pentru desfășurarea unor activități concrete de facilitare a reintegrării copiilor lor ulterior remigrației era deja destul de ridicat înainte de începerea proiectului, iar activitățile de consiliere desfășurate în proiect nu sunt în măsură să determine o creștere semnificativă a acestui interes.

Consilierii școlari sau specialiștii implicați pe viitor în activități de consiliere a părinților copiilor remigrați trebuie să aibă în vedere o adaptare a planului de activități propus prin intermediul proiectului și focalizarea pe creșterea gradului de interes al părinților, ca principal vector motivațional pentru implicarea ulterioară a acestora în activitățile cu copiii, după ce intervenția specializată ajunge la final.

Utilitatea percepută de părinți a unei strategii de intervenție instituțională pentru facilitarea reintegrării copiilor remigrați este argumentată părinților prin participarea directă a acestora la activitățile organizate și, în consecință, este evaluată mai pozitiv la finalul acestor activități; totuși, specialiștii implicați în consilierea copiilor

remigrați și părinților acestora trebuie să aibă în vedere echilibrul între implicarea personală și implicarea instituțională, pentru a evita situația indezirabilă în care părinții, valorificând excesiv intervenția educațională la nivel instituțional și supra-evaluând efectele pozitive ale acestei strategii, abandonează eforturile individuale și își diminuează motivația de intervenție personală.

Specialiștii implicați în reintegrarea psihologică, socială, culturală, educațională a copiilor remigrați trebuie să contribuie la conturarea unei imagini de ansamblu a părinților cu privire la eforturile personale și instituționale, la necesitatea coerenței și convergenței acestor eforturi, trebuie să motiveze părinții pentru a se implica direct în aceste activități concomitent cu activitățile instituționale.

Impactul proiectului CRESC în Vrancea asupra părinților copiilor remigrați este pozitiv și semnificativ, obiectivele propuse în ceea ce privește acest grup țintă fiind în mare măsură atinse: *ulterior participării la activitățile proiectului (consiliere individuală și de grup, activități inovative desfășurate cu grupuri mixte etc.), părinții conștientizează într-o măsură semnificativ mai mare nevoile specifice ale copiilor lor ulterioare remigrației, se simt mai capabili să faciliteze reintegrarea psihologică și educațională a copiilor lor, consideră că au deprinderile de lucru necesare într-o măsură mai mare decât înaintea începerii proiectului, dar în același timp conștientizează într-o măsură semnificativ mai mare necesitatea unei strategii de intervenție instituțională pentru facilitarea reintegrării sociale, psihologice și educaționale a copiilor remigrați.*

Impactul activităților proiectului asupra cadrelor didactice

Informarea cadrelor didactice cu privire la situația specifică a copiilor remigrați. Participarea la activitățile din cadrul proiectului CRESC în Vrancea (cursurile de formare, consilierea individuală) aduce un plus valoare în ceea ce privește nivelul de informare a cadrelor didactice cu privire la situația specifică a copiilor remigrați și dificultăților întâmpinate de aceștia la revenirea în România; *ulterior parcurgerii activităților proiectului, cadrele didactice se consideră semnificativ mai informate în ceea ce privește nevoile specifice ale copiilor remigrați, acest obiectiv specific al proiectului fiind atins.*

Conștientizarea de către cadrele didactice a situației specifice a copiilor remigrați. *Ulterior participării la activităților din cadrul proiectului, cadrele didactice se simt nu doar mai informate cu privire la situația specifică a copiilor remigrați, ci și mai predispuse să accepte dificultățile pe care aceștia le resimt (nu se mai focalizează pe dificultățile pe care le au ei înșiși în organizarea activităților didactice, în predare și evaluare, ci sunt dispuse să schimbe perspectiva de analiză și să vadă lucrurile și din punctul de vedere al copiilor), manifestă o disponibilitate mai mare spre comunicare și o receptivitate față de inițiativele de comunicare din partea copiilor remigrați cu care lucrează la clasă.*

Formarea deprinderilor cadrelor didactice de lucru cu copiii remigrați pentru facilitarea readaptării acestora a reprezentat unul dintre cele mai importante obiective ale proiectului; acest obiectiv a fost atins, *cadrele didactice considerând la finalul proiectului că sunt mai competente în relaționarea cu copiii remigrați, mai capabile să acționeze direct pentru facilitarea reintegrării sociale, psihologice și educaționale a copiilor ulterior revenirii acestora în România.*

Deși proiectul CRESC în Vrancea nu poate pune la dispoziția cadrelor didactice soluții universale și instrumente de lucru cu randament certificat în orice situație, cadrele didactice apreciază existența unor resurse pedagogice și ghiduri metodologice care le furnizează un reper științific, un punct de plecare în construirea unor activități didactice adaptate situației specifice, profesorii devin mai încrezători în propriile competențe atunci când acestea sunt fundamentate pe repere științifice clare.

Stimularea interesului cadrelor didactice pentru desfășurarea activităților cu copiii remigrați. Activitățile din cadrul proiectului CRESC în Vrancea nu sunt în măsură să determine o creștere semnificativă a gradului de interes al cadrelor didactice pentru implicarea personală în activități de facilitare a reintegrării copiilor remigrați. Pe termen mediu și lung, specialiștii din educație care dezvoltă servicii educaționale noi trebuie să aibă în vedere nu doar latura cognitiv-instrumentală (informare, conștientizare, deprinderi de lucru), ci și latura motivațională, trebuie să aibă în vedere identificarea și implementarea unor soluții eficiente de a motiva cadrele didactice pentru organizarea și implementarea unor activități concrete de lucru cu copiii remigrați.

Utilitatea percepută de cadrele didactice a unei strategii de intervenție instituțională crește semnificativ ulterior parcurgerii activităților din cadrul proiectului CRESC în Vrancea. Aceste rezultate reprezintă pe de o parte o recunoaștere a necesității intervenției instituționale, confirmând impactul pozitiv al proiectului asupra cadrelor didactice, dar în același timp, având în vedere și rezultatele anterioare referitoare la interesul pentru implicarea directă și personală, aceste rezultate pot fi analizate prin prisma unei raționalizări realizate de cadrele didactice pentru a justifica lipsa implicării personale, implicarea instituțională și o strategie coerentă la nivel instituțional fiind considerate mai importante. Pe termen mediu și lung, strategia de intervenție ar trebui focalizată pe percepția necesității unui echilibru între implicarea instituțională și implicarea personală pentru a evita sub-motivarea în ceea ce privește inițiativa personală și atribuirea întregii responsabilități unor instituții sau servicii sociale.

Impactul proiectului CRESC în Vrancea asupra cadrelor didactice care lucrează cu copii remigrați este pozitiv și semnificativ, obiectivele propuse în ceea ce privește acest grup țintă fiind în mare măsură atinse: *ulterior participării la activitățile proiectului (consiliere individuală și de grup, activități inovative desfășurate cu grupuri mixte etc.), cadrele didactice se consideră mai informate cu privire la nevoile specifice ale copiilor remigrați și conștientizează într-o mai mare măsură necesitatea implicării instituționale și personale pentru facilitarea reintegrării sociale, psihologice și educaționale a copiilor care revin din străinătate; în același timp, cadrele didactice se consideră, la finalul proiectului, mai competente în ceea ce privește organizarea și implementarea unor activități educaționale specifice destinate acestui scop.*

Evaluarea proiectului de către beneficiari

Conținutul activităților. Gradul de adecvare la obiectivele proiectului și nevoile grupului țintă, relevanța în contextul educațional actual, structura și actualitatea tematicii abordate în activități sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Metodologia utilizată. Eficiența percepută prin raportare la obiectivele proiectului și nevoile grupului țintă, adaptabilitate și flexibilitate, ponderea și relevanța exercițiilor / aplicațiilor practice, utilizarea exemplelor pentru facilitarea înțelegerii sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă, dar copiii remigrați au o atitudine semnificativ mai bună comparativ cu celelalte grupuri țintă. Acest aspect este corelat cu variabilitatea mai mare a metodelor utilizate în activitățile desfășurate cu copiii remigrați, acesta fiind grupul țintă principal al proiectului.

Durata activităților. Adaptarea duratei activităților la obiectivele proiectului și nevoile specifice ale grupului țintă, adecvarea ritmului de parcurgere la posibilitățile beneficiarilor, numărul activităților desfășurate sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Organizarea activităților. Gradul de respectare a programului activităților, alocarea resurselor necesare pentru desfășurarea activităților, atitudinea generală față de organizarea activităților din cadrul proiectului sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă, dar cadrele didactice au o atitudine semnificativ mai bună comparativ cu celelalte grupuri țintă. Acest aspect este corelat cu faptul că marea majoritate a cadrelor didactice au participat la doar 2 tipuri de activități (instruirea și consultanță individuală), specificul acestor activități fiind organizarea mai riguroasă.

Relevanța activităților. Utilitatea percepută a activităților, corespondența cu interesele, preocupările și așteptările beneficiarilor sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Impactul activităților. Dezvoltarea competențelor și deprinderilor personale ale beneficiarilor, gradul general de satisfacție față de participarea la activități sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă ale proiectului, fără diferențe semnificative între categoriile de beneficiari.

Resursele umane. Deschiderea și receptivitatea, adaptabilitatea la sugestiile beneficiarilor, conștientizarea nevoilor specifice ale beneficiarilor, facilitarea unui climat pozitiv, competența profesională, disponibilitatea pentru activități individuale sunt evaluate într-o **manieră moderat pozitivă** de toate cele trei grupuri țintă, dar copiii remigrați au o atitudine semnificativ mai bună comparativ cu celelalte grupuri țintă.

Perioada mai amplă în care copiii au interacționat cu membrii echipei de implementare, precum și variația mai mare a tipurilor de activități au permis un grad mai mare de intercunoaștere și o interacțiune la un nivel mai profund, aspect care explică evaluarea mai pozitivă din partea acestui grup țintă.

Evaluarea proiectului CRESC în Vrancea de către beneficiari este una moderat pozitivă, pentru toate criteriile de analiză avute în vedere (activități – conținuturi, metodologie, durată și organizare, relevanța și impactul proiectului, resursele umane implicate) și pentru toate cele trei grupe de beneficiari (cu unele diferențe între evaluările realizate de copiii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice). *Copiii remigrați evaluează într-o manieră mai pronunțat pozitivă metodologia utilizată și resursele umane implicate în proiect, în timp ce cadrele didactice se focalizează în evaluare pe gradul ridicat al organizării și coerenței activităților la care au participat în cadrul proiectului.*

Efectele proiectului asupra serviciilor de asistență psiho-pedagogică

Activitățile proiectului CRESC în Vrancea. Evaluările realizate de consilierii școlari și directorii instituțiilor școlare în ceea ce privește activitățile proiectului CRESC în Vrancea sunt în mare măsură similare, ambele categorii de respondenți furnizând un **feed-back pozitiv** cu privire la calitatea activităților organizate și implementate de echipa de proiect.

Managerii instituțiilor educaționale au tendința de a evalua într-o manieră mai accentuat pozitivă conținutul activităților desfășurate (probabil datorită gradului mai redus de familiarizare a acestor specialiști cu conținuturile activităților de consiliere) și implicarea partenerului internațional (InterCultural Iceland) în implementarea proiectului.

Consilierii școlari au tendința de a evalua într-o manieră mai accentuat pozitivă înființarea Centrelor de Asistență Psiho-educățională pentru Copiii Remigrați și contribuția la reducerea diferențelor educaționale și psihologice dintre copiii remigrați și copiii nativi (probabil ca o reflectare a conștientizării importanței acestor aspecte din perspectiva specialiștilor direct implicați în consilierea copiilor remigrați).

Metodologia proiectului. Metodologia elaborată prin proiectul CRESC în Vrancea este evaluată într-o **manieră pozitivă** atât de consilierii școlari, cât și de directorii unităților de învățământ, mai accentuat pozitivă în cazul consilierilor școlari comparativ cu directorii instituțiilor de învățământ; această evaluare diferențiată este consecința directă a gradului diferit de familiarizare a celor două grupe de respondenți cu metodologia specifică activităților de consiliere educațională, consilierii școlari având, în mod evident, cunoștințe mai aprofundate în ceea ce privește metodele, tehnicile și instrumentele de consiliere.

Consilierii școlari au tendința de a evalua într-o manieră mai accentuat pozitivă preocuparea autorilor pentru elaborarea unei metodologii adaptate la nevoile individuale ale beneficiarilor, care să faciliteze un climat pozitiv și care poate fi preluată de alte instituții educaționale, dar și implicarea expertizei internaționale în elaborarea metodologiei proiectului.

Consilierii școlari evaluează într-o manieră mai rezervată comparativ cu directorii potențialul de aplicare a metodologiei la alte categorii de beneficiari, ca o consecință a cunoașterii mai aprofundate a regulilor și condițiilor specifice, a rigorii

necesare pentru adaptarea unei metodologii științifice în vederea utilizării cu alte categorii de subiecți.

Resursele dezvoltate prin proiect. Resursele dezvoltate prin intermediul proiectului CRESC în Vrancea sunt evaluate într-o **manieră pozitivă** atât de consilierii școlari, cât și de directorii unităților de învățământ, mai accentuat pozitivă în cazul directorilor instituțiilor de învățământ comparativ cu consilierii școlari.

Consilierii școlari au tendința de a evalua într-o manieră mai rezervată gradul de adecvare a resurselor dezvoltate la obiectivele proiectului și adaptarea limbajului utilizat la potențialul de înțelegere al fiecărei categorii de beneficiari. Această atitudine mai rezervată este consecința rigorii cu care acești specialiști analizează resursele dezvoltate prin proiect, gradul mai mare de familiarizare cu activitățile specifice ale proiectului făcându-i pe aceștia mai selectivi în ceea ce privește acceptarea resurselor propuse, fiecare dintre ei având competențele necesare pentru a propune alte activități, alte conținuturi, alt mod de prezentare a informațiilor, alt limbaj, alte modalități de conceptualizare specifică etc. Totuși, este de avut în vedere faptul că, deși evaluarea realizată de consilierii școlari este mai moderată comparativ cu cea realizată de directori, evaluările realizate de ambele categorii de respondenți sunt pozitive.

Evaluarea potențialului de preluare a metodologiei și multiplicare a rezultatelor proiectului. Atât directorii unităților școlare, cât și consilierii școlari oferă un **feed-back pozitiv** cu privire la posibilitatea de a prelua metodologia și resursele dezvoltate prin proiect pentru a multiplica rezultate; totuși, diferențele dintre evaluările realizate de consilierii școlari și directorii instituțiilor de învățământ sunt cele mai vizibile în ceea ce privește evaluarea potențialului de multiplicare a rezultatelor proiectului, evaluarea realizată de consilierii școlari fiind mai accentuat pozitivă (atât evaluarea de ansamblu, cât și în ceea ce privește fiecare dintre cei 4 itemi supuși analizei).

Această tendință de evaluare diferențiată poate fi consecința perspectivelor diferite din care au realizat analiza cele două categorii de specialiști respondenți, fiind posibil ca directorii să fi avut în vedere dimensiunea financiară și asigurarea suportului financiar necesar pentru preluarea metodologiei și multiplicarea rezultatelor, în timp ce consilierii școlari să fie evaluat acest potențial din perspectivă strict științifică. Totuși, trebuie să avem în vedere faptul că ambele categorii de respondenți realizează evaluări pozitive asupra potențialului de multiplicare a rezultatelor proiectului CRESC în Vrancea prin preluarea metodologiei proiectului.

Punctele tari ale proiectului

Chestionarele de feed-back adresate cadrelor didactice, consilierilor școlari și directorilor instituțiilor de învățământ au cuprins și o întrebare deschisă cu privire la punctele tari ale proiectului, însă numărul răspunsurilor primite la această întrebare este foarte redus, făcând irelevantă o analiză statistică a acestor informații.

Totuși, pe baza informațiilor primite din celelalte întrebări din chestionare putem realiza o analiză globală asupra principalelor argumente ale proiectului CRESC în Vrancea, acestea fiind (analiza nu este exhaustivă și nici reprezentativă pentru populația

investigată, ci o analiză de ansamblu fundamentată pe strategia generală de răspuns și concluziile celor care au realizat analiza de impact a proiectului):

Implicarea expertizei internaționale în dezvoltarea resurselor realizate în cadrul proiectului (ghiduri, metodologii etc.), în organizarea și desfășurarea activităților, precum și implicarea directă a formatorilor InterCultural Iceland în formarea cadrelor didactice reprezintă un plus important al proiectului, aspect vizibil și pentru reprezentanții grupurilor țintă, care au evaluat într-o manieră pronunțat pozitivă acest aspect.

Resursele umane implicate în implementarea proiectului au fost evaluate pozitiv de către beneficiari, în special de către copiii remigrați, aceștia interacționând mai mult cu specialiștii din cadrul proiectului (din categorii diferite: consilieri școlari, asistenți sociali, profesori pentru învățământ primar și preșcolar, psihopedagogic etc.) și în cadrul unor tipuri diferite de activități: individuale și de grup, formale și informale etc.

Adaptarea metodelor și activităților specifice ale proiectului la nevoile specifice ale fiecărui grup țintă, precum și la nevoile specifice ale fiecărui beneficiar, prin existența activităților individuale conform unui plan educațional individualizat a permis eficientizarea rezultatelor proiectului și atingerea obiectivelor propuse.

Strategia de intervenție multi-metodă (activități individuale și de grup, consiliere și activități remediale, activități formale și informale) **și multi-țintă** (copiii remigrați, părinții acestora și cadrele didactice cu care interacționează), deși presupune o complexitate mai mare a intervenției și eforturi din partea echipei de implementare pentru asigurarea coerenței și convergenței activităților, reprezintă un argument principal pentru eficiența activităților și atingerea obiectivelor proiectului, contribuind decisiv la facilitarea reintegrării sociale și educaționale a copiilor remigrați.

Activitățile educaționale în context informal (tabere de vară, vizite de studiu) au reprezentat un reper important în ceea ce privește dezvoltarea psihologică și educațională a copiilor remigrați, fiind activitățile cele mai atractive și considerate cele mai utile de către beneficiari. În același timp, activitățile desfășurate în context informal reprezintă elementul central de plus-valoare (alături de activitățile inovative desfășurate cu grupe mixte de beneficiari) al proiectului, având în vedere ponderea limitată calitativ și cantitativ a acestor activități în cadrul sistemului educațional românesc.

Centrele Zonale de Asistență Psiho-Educațională a Copiilor Remigrați, ca structuri instituționale (dotate corespunzător atât din punct de vedere tehnic, cât și procedural – instrumente de lucru – teste de evaluare a copiilor, ghiduri, metodologii, instrumente de consiliere și grile de activități remediale etc.), dar și ca forme de manifestare a interesului educațional și strategiei unitare la nivelul județului pentru facilitarea reintegrării educaționale a copiilor care se întorc din străinătate, reprezintă un câștig important la nivelul sistemului educațional vrancean și un reper major al eforturilor depuse pe perioada de implementare a proiectului, funcționarea acestor centre în viitor reprezentând unul dintre cele mai importante avantaje ale implementării proiectului CRESC în Vrancea.

Potențialul ridicat de preluare a metodologiei și resurselor dezvoltate prin proiect pentru implementarea unor activități similare în alte instituții școlare, în alte

contexte educaționale reprezintă de asemenea un plus al proiectului, facilitând atât continuarea activităților dezvoltate prin proiect în etapa de sustenabilitate (și după), cât și desfășurarea unor activități similare în alte instituții școlare din județul Vrancea sau din țară.

Punctele slabe ale proiectului

Chestionarele de feed-back adresate cadrelor didactice, consilierilor școlari și directorilor instituțiilor de învățământ au cuprins și o întrebare deschisă cu privire la punctele tari ale proiectului, însă numărul răspunsurilor primite la această întrebare este foarte redus, făcând irelevantă o analiză statistică a acestor informații.

Totuși, pe baza informațiilor primite din celelalte întrebări din chestionare putem realiza o analiză globală asupra câtorva limite ale proiectului CRESC în Vrancea, acestea fiind (analiza nu este exhaustivă și nici reprezentativă pentru populația investigată, ci o analiză de ansamblu fundamentată pe strategia generală de răspuns și concluziile celor care au realizat analiza de impact a proiectului):

 Organizarea activităților a fost un aspect foarte dificil pentru echipa de implementare datorită metodologiei complexe de intervenție, beneficiarii proiectului realizând evaluări mai moderate în ceea ce privește acest aspect. Pentru etapa de sustenabilitate sau pentru eventuale proiecte viitoare se poate recomanda o mai bună informare a beneficiarilor cu privire la complexitatea intervenției propuse, astfel încât să existe un grad mai mare de permisivitate din partea beneficiarilor cu privire la dificultățile organizatorice întâmpinate de specialiștii implicați în organizarea și implementarea activităților.

 Potențialul de multiplicare a rezultatelor proiectului fără implicarea autorilor resurselor dezvoltate prin proiect sau a membrilor echipei de implementare este evaluată reticent de consilierii școlari și directorii unităților de învățământ care ar putea să multiplice rezultatele proiectului. Deși echipa de management și de implementare a depus toate eforturile pentru a facilita preluarea de către alte instituții a resurselor și metodologiei dezvoltate prin proiect, acest aspect ar putea fi îmbunătățit, spre exemplu prin realizarea unor tuturiale în privința utilizării acestor resurse sau a unor eventuale cursuri de formare pentru beneficiari.

Sugestii de optimizare a activităților în etapa de sustenabilitate

Cea mai importantă sugestie care poate fi adresată echipei de management a proiectului pe baza rezultatelor prezentei analize de impact face referire **la implicarea directă a specialiștilor din cadrul echipei de implementare în preluarea metodologiei de către alte instituții interesate** pentru asigurarea accesului deplin la informație și dobândirii deprinderilor instituționale și personale de utilizare a metodologiei și resurselor dezvoltate prin proiect. Concret, CJRAE Vrancea ar putea, în perioada de sustenabilitate a proiectului, să asiste instituțiile educaționale interesate în dezvoltarea competențelor salariaților care vor fi implicați direct în implementarea activităților în ceea ce privește utilizarea concretă a instrumentelor, metodelor,

procedurilor de lucru cu diferite grupuri țintă.

În același timp, CJRAE Vrancea ar putea să contribuie la multiplicarea rezultatelor proiectului prin **valorificarea expertizei membrilor echipei de implementare** care au fost implicați direct în organizarea activităților, cei care au o viziune de ansamblu asupra modului concret și etapelor în care poate fi organizată o strategie unitară de intervenție la nivelul unei alte instituții educaționale. Concret, acești membri ai echipei de implementare pot fi persoane resursă pentru alte unități școlare care doresc implementarea unor astfel de activități și pot contribui direct la elaborarea strategiei acelei unități școlare prin adaptarea strategiei de intervenție din cadrul proiectului la specificul educațional al respectivei unități școlare.

Nu în ultimul rând, competențele dezvoltate de personalul din echipa de management și echipa de implementare a proiectului pot fi valorificate prin **organizarea și implementarea unor programe de formare continuă a cadrelor didactice**, atât în ceea ce privește dezvoltarea unor competențe specifice facilitării reintegrării psiho-educaționale a copiilor remigrați (organizarea strategiei instituționale, adaptarea resurselor și metodologiei la specificul unității școlare, dezvoltarea deprinderilor de lucru etc.), cât și în ceea ce privește dezvoltarea unor competențe mai generale – identificarea surselor de finanțare, redactarea cererilor de finanțare pentru proiecte educaționale etc.

Editura Alternative Educațională Vrancea

www.aevn.ro

aevrancea@gmail.com

